

პოლიტიკა

ახალი საერთაშორისო
ინიციატივა - 3+3

მიხეილ სააკაშვილი უაღრესად კმაყოფილია ბალტიისპირეთის ქვეყნებთან ურთიერთობის გაღრმავებით.

A2

ეკონომიკა

მთავრობა სავალუტო
ფონდიდან დადებით
გაფასებას ელის

მისიის განსაკუთრებულ ინტერესს მომავალი წლის ბიუჯეტის პროექტის პარამეტრები და ახალი საგადასახადო კოდექსის პროექტი იწვევს.

A2

უცხოეთი

ქარიზ ბაჟს ტელედაბატების
სერია „მმრალზე“ მოუბო

ხმაურიანი ტელედაბატების შემდეგ ორივე კანდიდატისათვის ბრძოლის ფინალური ეტაპი დაიწყო.

A5

სამართალი

ბურჯანში ყარაღარი
თავდასხმები განხორციელდა

სამართალდამცველთა დიდი მცდელობის მიუხედავად, კახეთის რეგიონში კრიმინალური ვითარება კვლავ იძაბება. ყაჩაღური თავდასხმები უკვე სერიალის სახეს იღებს.

A7

აინფი		
	15/10	16/10
თბილისი	14	12
ქუთაისი	22	20
ბათუმი	21	19
სოხუმი	20	18
ფოთი	22	20
თელავი	12	10
ზუგდიდი	23	21
გორი	13	11
ახმეტა	14	12
ჭიათურა	18	15
ბაბრა	18	15

უცხოური ვალუტის ოფიციალური კარსი ლართან მიმართებაში	
აშშ დოლარი	1.8350
ევრო	2.2605
გირვანქა სტერლ.	3.2874
რუბლი	0.0630

რელოვების ბინა და სერთოდ ცხოვრება მოლანდური მოწყობის ზუსტი ანარეკლია.

საბოლოო ანგარიში ფოტო

თავარ ხორბალად

2005 წლის ბიუჯეტის პროექტი დღეს საპარლამენტო კომიტეტების ქარცეცხლს გადის. მიუხედავად არაერთი შენიშვნისა, რომელიც პროექტის მიმართ მიმდინარე კვირაშიც გაისმის, ამთავითვე უნდა ითქვას, რომ პროექტი, რომლითაც საქართველოს მთავრობა ამჟამად, მისალოდნელია, სერიოზულად გადაიხედოს. მაგრამ, მეორე მხრივ საეჭვოა, დეპუტატებს დაეწიყდეთ ის საკონსტიტუციო ცვლილებები, რომლებმაც მათ მიერ ბიუჯეტის დამტკიცება-არდამტკიცებას პარლამენტის დათხოვნის საკითხი პირდაპირ მიაბა.

საქართველოს პარლამენტის მიერ მომზადებული შენიშვნების განხილვა მთავრობას უახლოეს პერიოდში მოუწევს, თუმცა მათი გათვალისწინება ძირითადად მის კეთილგანწყობაზე დამოკიდებულია - მთავრობის მიერ შემოტანილი პროექტის "ჩაგდებას" შემთხვევაში, მთავრობას პარლამენტში პროექტის მეორე ვარიანტის შეტანის საშუალება ეძლევა, ხოლო თუ პარლამენტმა მანინაც "იურჩა", საქართველოს

პრეზიდენტი დგება მთავრობასა და პარლამენტს შორის არჩევანის გაკეთების წინაშე. მოკლედ, კონსტიტუციაში ეს ვარიანტი ქვეყანაში სახელისუფლებო კრიზისზე "ადეკვატური რეაგირებისთვის" არის გათვალისწინებული, დღეს საქართველოში შექმნილი სიტუაცია კი ასეთი ვითარებისგან საკმაოდ შორსაა.

ბაბრძალაბა A3 ბაბრძალა

სანდრა ელისაბედ რულოვსი

სტუმარ-მასპინძლობა ყვავილების ქვეყანაში

საბოლოო ანგარიში ფოტო

ეპიზები და
კითხვები
ბიუჯეტის
ირბვლივ

ახალგაზრდა
ეკონომისტთა
ასოციაცია 2005 წლის
ბიუჯეტის შესახებ

2005 წლის ბიუჯეტის პროექტის ირგვლივ ვენებები ჯერ მხოლოდ ახლა იწყებს დუდილს. შესაბამისად მასზე საუბარი, ჯერჯერობით, უფრო მოკლე კომენტარებითა და შენიშვნებით შემოიფარგლება. ახალგაზრდა ეკონომისტთა ასოციაცია პირველია, რომელმაც 2005 წლის ბიუჯეტთან დაკავშირებით ექსპერტული ანალიზი მოამზადა. "24 საათიც" პირველია, რომელსაც ამ დასკვნის მოკლე ვარიანტის გამოქვეყნების საშუალება ეძლევა - ჯერ კიდევ მანამ, სანამ "ახალგაზრდა ეკონომისტები" დასკვნას ბიულეტენის ფორმით დაბეჭდვენ. ამთავითვე უნდა ითქვას, რომ "ახალგაზრდა ეკონომისტთა ასოციაციას" კითხვებს და ეჭვებს არა მხოლოდ ბიუჯეტის ხარჯვითი, არამედ შემოსავლების ნაწილიც უჩენს, რომელზეც პარლამენტთან უმეტესობა, როგორც წესი, ნაკლებ აქცენტს აკეთებს. მთლიანობაში კი დასკვნა ასე გამოიყურება:

საპარტეზლოს
2005 ბიუჯეტის შემოსავლები

ალნიშულ კანონპროექტში მნიშვნელოვანი ცვლილებები წარმოდგენილი. გაუქმებულია სპეციალური სახელმწიფო ფონდები - "საქართველოს სოციალური დაზღვევის ერთიანი სახელმწიფო ფონდი" და "საქართველოს ერთიანი სახელმწიფო საგზაო ფონდი". ამ ფონდების გასაქმებელი გათვალისწინებულია შესაბამისი სამინისტროების ხარ-

ბაბრძალაბა A3 ბაბრძალა

ოთარ კირია

- სანდრა, ქალბატონი სანდრა სად არის?!

- მგონი, გაიყვანეს უკვე...

- გუბერნატორი და მისი მეუღლე?

- ისინიც.

- ფრთხილად, ფრთხილად, დასველებით!

- უკვე დავსველდით ყველა.

- არ გადავარდეთ. თუ შეიძლება, კაიუტაში შემობრძანდით, სავარძელში მოთავსდით, ან მოაჯირს დაეყრდნეთ. გემბანზე ყოფნა სასიფათოა.

კაიუტა და მართვის კაბინა კი ძალიან პატარაა, მაინც დავსველდით.

თითქოს, ეს თხუთმეტი წუთი არ მთავრდება, ზეჟანად სიბოროტის მეორე ბოლო არაფრით არ გამოიწნდა. თუმცა, მძაფრი განცდა მაინც სასიამოვნოა. ყველანაირი გარანტია არსებობს. გემი საიმედოა, ეკიპაჟი კი - გამოცდილი. ჩრდილოეთის ზღვა ცივია. თანაც, მისი შეფუბი საგულდაგულოდ გამოწკეპილს მაინცდამაინც სასიამოვნოდ არ გელამუნება. ყველა ყვირის, ოღონდ კატარის ბლუილს მაინც ვერ ჯაბნის. ამ ქაოსში ფურნალისტი აუცილებლად მიხედვით, რომ უნდა აიღო ფოტოკამერა და რაღაც დააფიქსირო - ქვეყნის პირველი ქალბატონი კატარის საჭესთან მიიპატიჟეს. გამოსდის... ამ კონკრეტულ შემთხვევაში მის გადარჩევაზე დამოკიდებულია ოცი ადამიანის ბედი.

ბაბრძალაბა B1 ბაბრძალა

მთავრობა სავალუტო ფონდთან დადებით შეფასიხას ელის

ბილისი ბასიანის ფოტო

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის რეგულარული მისიის თბილისში ვიზიტი გუშინ დაიწყო. მისია საქართველოში 24 ოქტომბრამდე დარჩება და ვიზიტის შედეგებს, მიმოხილვის სახით, სავალუტო ფონდის დირექტორთა საბჭოს წარუდგენს. ეროვნული ბანკის პრეზიდენტი ვარაუდობს, რომ მიმოხილვა ქვეყნისათვის სასარგებლო იქნება, ეს კი ფონდის პროგრამების გაგრძელებასა და წლის ბოლოს 20 მილიონი დოლარის გამოყოფას ნიშნავს.

“ტრანზის გარდა ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია ის, რომ ფონდი ჩვენს პროგრამას წარმატებულად ჩათვლის, რაც, როგორც წესი, სიგნალია სხვა დონორი ორგანიზაციებისა და ინვესტიორებისათვის.” - აღნიშნა ირაკლი მანაგაძემ ფონდთან შეხვედრის შემდეგ, რომელიც ყურანისტიების თვის დახურული იყო. თავად პაულო ნეოშაუზს გუშინ არანაირი კომენტარი არ გაუცემია.

ეროვნული ბანკის გარდა, ფონდის მისია შეხვედრებს ეკონომიკური ბლოკის მინისტრებთან განაგრძობს. განსაკუთრებულ ინტერესს მომავალი წლის ბიუჯეტის პროექტი წარამეტრები და ახალი სავადასახადო კოდექსის პროექტი იწვევს, რომლის მიმართაც ფონდს საკუთარი მოსაზრება გააჩნია. ირაკლიანის ვიზიტის პერიოდში, ალბათ, სწორედ ეს თემები იქნება ძირითადი დისკუსიის საგანი.

გუშინვე სსფ-ის მისიის წარმომადგენლები საქართველოს ფინანსთა მინისტრს ზურაბ ნოღაიდელს შეხედნენ. შეხვედრიდან მინისტრი კმაყოფილია.

აფხაზეთი დანულის ტაძმპერატურას უახლოვდება

“აფხაზეთში ბაკქანალია!” – ამბობს აფხაზეთის თვითგამოცხადებული რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისიის მიერ უკვე პრეზიდენტად გამოცხადებული სერგეი ბალაფში.

რაულ ხაჯიმბა კი აფხაზეთის გენერალკოროს რაულ კორუას გუშინ მოკლეთ დაემუქრა. როგორც ჟურნალისტებს თავად გენერალკორომა უამბო, ხაჯიმბა მას კაბინეტში იარაღით შეუერდა. ამის მიზეზად კი იქცა ის ფაქტი, რომ სოხუმში “თავისუფლების მოედანზე” მიმდინარე ოპოზიციის მრავალპასიან მიტინგზე გენერალკორუს ლიად განაცხადა, რომ ოპოზიციის ლიდერი სერგეი ბალაფში აფხაზეთის პრეზიდენტად არჩეულა და “ხელისუფლებას საკუთარი მარცხის აღიარება ან სურს”.

რაულ კორუას თქმით, გენერალური პროკურატორ ფლისის დამადასტურებელი დოკუმენტები მასალას, რომ გულის 33-ე, 34-ე და 35-ე საარჩევნო ოლქებში ჩატარებული საპრეზიდენტო არჩევნებში დოკუმენტაცია სწორედ ხაჯიმბას საარჩევნო შტაბმა გააყალბა.

გენერალკურატურა ყოველთვის სამართლიანობის სადავრებო იდება და მის დასაცავად ბოლომდე იბრძოლებს,” - დასძინა მან.

პარალელურად კი აფხაზეთის თვითგამოცხადებული რესპუბლიკის უმაღლესმა სასამართლომ პრეზიდენტის დამარცხებულ კანდიდატის რაულ ხაჯიმბას სარჩულის განხილვა გადადო.

“აფხაზეთის უმაღლესი სასამართლო უახლოეს მომავალში წერტილს არ დაესვაშს რაულ ხაჯიმბას სარჩულის განხილვას,” – განაცხადა სოხუმში უმაღლესი სასამართლოს თავმჯდომარემ ალა ავიბამ.

“სასამართლოს არ შეუძლია, საქმის განხილვა დაიწესო, ვინაიდან ცესკო-ს თავმჯდომარე და ზოგიერთი წევრი გადადგა. ამ ორგანოს სრული შემადგენლობის ფორმირებამდე ამ შემთლბა დასახედეეს უმაღლესი სასამართლოს მომდგენი სსმდობის თარიღი,” – თქვა მან.

ხელისუფლების კანდიდატი ხაჯიმბა თავიდან მოითხოვდა ბათილად ეცნო არჩევნების შედეგები ბათის რაიონში და განმეორებითი არჩევნები ჩატარებისათ აფხაზეთის მთელ ტერიტორიაზე. შემდეგ მან სასამართლოს ახალი არჩეილი მიმართა, რომელშიც ეჭვქვეშ აყენებდა ცესკო-ს გადაწყვეტილების კანონიერებას, რომლითაც სერგეი ბალაფში პრეზიდენტად გამოაცხადეს.

რუსეთმა ყველფერი გააკეთა იმისათვის, რომ მის წრეფლს რაულ ხაჯიმბას გაემარჯვა 3 ოქტომბერს. ამისათვის პირველ რიგში პრეზიდენტმა ვლადიმერ პუტინმა თავი ვალდებულად ჩათვალა, შეხვედრად არმიზნას წარდგენილ კანდიდატს, შემდეგ პომპეზურად გახსნა სოხუმი-მოსკოვის სარკინიგზო მიმოსვლა და ბოლოს, არჩევნების წინა დღეს უდიდესი კონცერტი მოუწდნა აფხაზეთის “დამოუკიდებლობის დღეს”, თუმცა აფხაზეთის მოსახლეობამ კრქმოს “დამახალურება” არ დაუფასა, მეტიც, მის წინააღმდეგ ნაჟიდა და არჩევნებში ხმა ოპოზიციონერ სერგეი ბალაფს მიჰყარა.

რუსეთმა კი ბრძოლა ახალი მეთოდებით განაგრძო – აფხაზეთის ტერიტორიებზე ოფიციალური თბილისის ვითომდა ჩანაფიქრებით მანიპულირება დაიწყო და ბალაფს ავანტიზმა დასწამა. თბილისი ამ განცხადებებს ღმინოით შეხვდა, თუმცა რუსულმა მედიამ ახალი ეპიზოდია წამოიწყო და პირველ სვერებზე ხაზგასმით აღინიშნა – აფხაზეთში ნებისმიერი შეიარაღებული დაპირისპირება

ახალი საერთაშორისო ინისკიატივა - 3+3

თამარ გრიგალაშვილი

რიბა-ვილენიკი

14 ოქტომბერს რიგაში საქართველოს პრეზიდენტი ლატვიის პრემიერ-მინისტრს ინდულის ემსის შეხვდა. შეხვედრაზე განიხილეს ორ ქვეყანას შორის ეკონომიკურ ურთიერთობათა და ამ სფეროში თანამშრომლობის გაღრმავების პერსპექტივების საკითხები. შეხვედრის შემდეგ მიხეილ სააკაშვილი ლატვიის ოკუპაციის მუზეუმის ესტუმრა და ექსპოზიცია დაათვალიერა. ამათ ლატვიაში ვიზიტი დასრულდა და საქართველოს დელეგაცია, ქვეყნის პირველი პირის ხელმძღვანელობით, ოფიციალური ვიზიტით ლიტვაში გაემგზავრა.

ლიტვაში საქართველოს პრეზიდენტს ლიტვის საგარეო საქმეთა მინისტრი ანტანას ვალიონისი საპატიო ყარაულის თანხლებით დახვდა.

ლიტვის პრეზიდენტის სასახლეში საქართველოს პრეზიდენტის მიღების ოფიციალური ცერემონია გაიმართა. მიხეილ სააკაშვილსა და სადრარ რულესის ლიტვის პრეზიდენტი ვალდას ადამკუსი და ქვეყნის პირველი ლედი ალმა ადამკიენე დახვდნენ და ორი ქვეყნის ლიდერებმა პირისპირ ისაუბრეს. საუბრის დასასრულს მოლაპარაკებაში დელეგაციები ჩაერთვნენ. შედეგად, საქართველოს და ლიტვის პრეზიდენტებმა ხელი მოაწერეს ერთობლივ დეკლარაციას, რომელიც რეგიონულ თანამშრომლობასა და ევროპული და ევრო-ატლანტიკური ინტეგრაციის სფეროში თანადგომას ეხებოდა. ხელმოწერის ცერემონიის შემდეგ პრეზიდენტებმა პრესკონფერენცია გამართეს.

- **მიმარნია, რომ ეს ისტორიული მოვლენაა, რადგანაც ჩვენს ქვეყანაში ეს საქართველოს პრეზიდენტის პირველი ვიზიტია. მინდა აღვნიშნო, რომ სულ ახლახანს ლატვიაშიცაა საქართველოს საელჩო და საქართველოს პირველი პირის სტუმრობას ეს ფაქტიც სძენს განსაკუთრებულობას. ჩვენ ძალზე გულწრფელი საუბარი გვექონდა და მზად ვართ, ევროკავშირში მისი შესაღწევის წინ საქართველოს ჩვენი გამოცდილება გავუზიაროთ,** განაცხადა ვა-

მიხეილ სააკაშვილი უაღრესდ კმაყოფილია ბალტიისპირეთის ქვეყნებთან ურთიერთობის გაღრმავებით.

ლდას ადამკუსმა.

- **უპირველეს ყოვლისა, მსურს განაცხადო, რომ ბალტიისპირეთში ჩვენი ვიზიტი ძალზე წარმატებულია. საქართველოს საგარეო პოლიტიკის მთავარი მიმართულება თანამშრომლობა და ყველგან მეგობრების ძიებაა. ბალტიისპირეთში ჩვენი სამი ძალზე მნიშვნელოვანი მეგობარი შევიძინეთ და აღსანიშნავია, რომ დღეს ხელი მოვანდგირათ ლატვიას რეგიონული თანამშრომლობისა და ევროპული და ევრო-ატლანტიკური ინტეგრაციის სფეროში თანადგომის შესახებ. ეს იმას ნიშნავს, რომ ნატო-სა და ევროპის კავშირში ლობისტები გაგვიჩნდა, რაც ძალზე მნიშვნელოვანია. მეორე სახელე არის ის, რომ ჩვენ ერთობლივი ინიციატივით გამოვდგირათ 3+3 ფორმატით - შეიქმნას სამი კავასიური და ბალტიისპირეთის სამი სახელმწიფოს ახალი რეგიონული თანამშრომლობის მექანიზმი. ეს შექანიაში სომხეთს, საქართველოსა და აზერბაიჯანს ყოველმხრივ წაადგება. ბალტიის სამი ქვეყანა დაგვიხმარება, რომ ჩვენი ინტერესები ევროკავშირში გააუღეროს, დავუახლოვდეთ ევროპას და ყველა ევროპულ**

საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის მასმედიასთან და საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახური

პარლამენტარები საპროტესტო წერილი

რომლის ადრესსატი მიხეილ სააკაშვილია

რამდენიმე დღის წინ პარლამენტის მიერ საარჩევნო კოდექსში მიღებული ცვლილებები მორიგე სკანდალის საფუძველი ხდება. საქმე ის არის, რომ უმრავლესობის ერთსულოვანი გადაწყვეტილებით, ე.წ. შუალედური არჩევნების დროს აღარ იარსებებს საარჩევნო ბარიერი, რომლის ვალდახვის შემთხვევაში ესა თუ ის მაჟორიტარი კანდიდატი გამარჯვებულად იქნებოდა ცნობილი. თავისთავად, ბარიერის მოხსნის საკითხი სადავო თემაა, რადგან არსებობს უამრავი არგუმენტი, რომელიც მის საწინააღმდეგოდ მიძღლება იქნეს გამოყენებული. ამავდრო, საპარლამენტო უმრავლესობამ ორგანულ კანონში ცვლილება ამკარად რეგლამენტის დარღვევით მიიღო, რაც, ოპოზიციონერი დეპუტატების სურვილის შემთხვევაში, შესაძლოა, სასამართლო მსჯელობის საგნად კი გახდეს. თუმცა, ჯერჯერობით, “რესპუბლიკელი” პარლამენტარები მხოლოდ პრეზიდენტისადმი ოფიციალური საპროტესტო წერილის გაგზავნით შემოიფარგლებენ.

შეგახსენებთ, რომ 23 ოქტომბერს საქართველოს ოთხ საარჩევნო ოლქში - ერწანისში, დიდუბეში, ზესტაფონსა და გორში პარლამენტის მაჟორიტარული არჩევნება დაგეგმილი.

საარჩევნო კოდექსის ადრე მოქმედი დებულების თანახმად, ასეთი შუალედური არჩევნები გამართულად მხოლოდ იმ შემთხვევაში იყო ცნობილი, თუკი კენჭისყრის დღეს უნებუნე ამომრჩეველთა ერთი მესამედი მაინც მივიღება. კანონში შესული შესწორების თანახმად, ამიერიდან ასეთი დათმობა აღარ არსებობს და არჩევნებს გამართულად იმ შემთხვევაშიც ცნობენ, თუკი მთელი საარჩევნო ოლქის მასტებაში, უნებში, ვთქვათ, ზუთი ამომრჩეველი მივა. ასე რომ, დღესვე შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ ოთხივე ოლქში არჩევნები აუცილებლად გაიმართება, თუმცა სხვა საქმეა, რამდენად ექნებათ ამ დებულებებს მაჟორიტარის მანდატის ტარების მორალური უფლება. თანაც, პოლიტიკოსთა ეს გადაწყვეტილება ისედაც პასიურ ამომრჩეველს უფრო “გააზარამაცებს”.

“რესპუბლიკელთა” პროტესტს

2005 წლის ბიუჯეტის პროექტი იურიდიულ წნახით პარლამენტის დახმარებით

წევრებმა სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტი ამ პრიორიტეტების დასაფიქსნებელი თანხები ვერსად იპოვეს. “**გუნდური პრინციპის ერთგულების მიუხედავად, პარლამენტი მთავრობისთვის დაითურვი სამსახურის განგავს და 2005 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის წარმოდგენილი სახით მიღებას არ აპირებს,**” – ამბობდა გუშინ კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე ნინო კალანდაძე.

გენერალური პროკურორის მოადგილე ნინო წორიაშვიტს, რომ ამ პროექტით გათვალისწინებული დაფინანსების პირობებში, პროკურატურაში მიმდინარე რეფორმა შეფერხდება. მისი თქმით, რეფორმა მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესების პარალელურად უნდა განხორციელდეს. ამ დროს კი პროკურატურას დაფინანსების ის მუხლები უშვირდება (სხვა საქონლისა და მომსახურების), რომლებიც ამ ბაზის სრულყოფასა და სამუშაო პირობების უზრუნველყოფას

ანტიდაროვნული აზრსია

მოსკოვის “ალექსანდერ პაუსკი” გამართული დისკუსიის მთავარი თემა საერთაშორისო ტერორიზმთან ბრძოლაში სამოქალაქო საზოგადოებისა და არასამთავრობო სექტორის, რელიგიური ორგანიზაციების გააქტიურება იყო. შეხვედრაზე, რა თქმა უნდა, საქართველოს თემაზეც გაიუფერა.

“თანამედროვე რუსეთი დაუცველი, ხოლო ხელისუფლება არაუფექტური აღმოჩნდა ტერორიზმთან ბრძოლაში, ამიტომ რუსეთმა ამ საკითხში გარკვეული პოტენციალის მქონე სხვა სახელმწიფოების მოდელი უნდა გამოიყენოს,” - განაცხადა პოლიტოლოგმა გიგე პავლეუსკიმ. “სხვა სახელმწიფოების მოდელში”, პირველ ყოვლისა, საუბარი იყო ისრაელის გამოცდილებაზე. დისკუსიის მონაწილეთა აზრით, აუცილებელია ანტიტერორისტული ოპერაციების ჩატარება რუსეთში და პოსტსაბჭოთა სივრცის მთელ ტერიტორიაზე. მოსკოვის პოლიტიკურ ელიტაში გულზე პავლეუსკი ერთადერთი არ არის, ვინც კავკასიაში საერთაშორისო ანტიტერორისტული ოპერაციის ჩატარების ღობისტად გვევლინება.

პოლიტოლოგი სერგეი მარკოვი შეეხო საქართველოსთან და აზერბაიჯანთან უფრო აქტიური თანამშრომლობის საკითხს. სერგეი მარკოვი ამბობს, რომ დღემდე ამ რესპუბლიკებმა დიდი როლი ითამაშეს რუსეთის სამხრეთის საზღვრებზე ტრანსსაციონალური ტერორიზმის ფინანსური და ინფორმაციული საფარის შექმნაში. რუსი პოლიტოლოგების ერთსულოვანი დასკვნები იმის შესახებ, რომ რუსეთმა ყველა არაკეთილმოწყობილ რესპუბლიკას უნდა მოსთხოვოს ტერორისტებთან ბრძოლაში განუყოფელი მუშაობის ანგარიში, გაიზიარეს დისკუსიაზე მოწვეულმა ცნობილმა რუსმა ჟურნალისტებმაც. მაგალითად, ანტიტერორისტული ცენტრის პრესის სექტარის ჟურნალის, მარატ გელმანის თქმით, “ტერორიზმის ბუდე ზოგიერთის რელიგიური შეხედვნებასა და რეალობასთან შეურიგებლობაშია, ანუ მათ ტვინებშია.” პოპულარული ტელენამეყანის სერგეი დორეცვის კომენტარით კი, “რელიგიური ექსტრემიზმი არაფერ შუაშია, პირველ რიგში ის რესპუბლიკებია დასახეული, ვინც დღემდე ვერ გაიგო, რომ არსებობს რუსეთის კავკასია, არსებობს იქ რუსეთის ეროვნული ინტერესები, არსებობენ ქვეყნები, საიდანაც რუსეთის ტერიტორიაზე დაქირავებულები გადმოდიან და სადაც ტერორისტებს ადგილობრივი მაღალი დონის კლინიკებში მკურნალობენ”.

მოსკოვის ანტიტერორისტული პრობლემანა კიდევ უფრო გაძაბვრა რუმინეთში მყოფი რუსეთის თავდაცვის მინისტრის სერგეი იგანოვის განცხადებამ საერთაშორისო ტერორიზმთან ბრძოლის უფრო აქტიურად წარმოების აუცილებლობაზე, იმ ქვეყნებთან შეურიგებელი პოლიტიკის გატარებაზე, რომლებიც ტერორისტებს ინფორმაციულ და სხვა სახის მხარდაჭერას უწევენ.

კრემლთან დაახლოებული რუსი პოლიტტექნოლოგები მზადდ უკმაყოფილებას აფიქსირებენ მუხბულ რესპუბლიკებში “ძალით მოყვანილი რეჟიმების მიმართ. მათ არ იცინა ან არ სურთ ებრძოლონ რუსეთის მტრებს,” – ამბობს გულზე პავლეუსკი. მისი კომენტარით, საქართველოს მაგალითზე კარგად ჩანს, თუ ვინ ებრძვის დღეს რუსეთს საკუთარ საზღვრებთან.

რუსუდან ნიკორაძე

მოსკოვის ანტიტერორისტული პრობლემანა კიდევ უფრო გაძაბვრა რუმინეთში მყოფი რუსეთის თავდაცვის მინისტრის სერგეი იგანოვის განცხადებამ საერთაშორისო ტერორიზმთან ბრძოლის უფრო აქტიურად წარმოების აუცილებლობაზე, იმ ქვეყნებთან შეურიგებელი პოლიტიკის გატარებაზე, რომლებიც ტერორისტებს ინფორმაციულ და სხვა სახის მხარდაჭერას უწევენ.

კრემლთან დაახლოებული რუსი პოლიტტექნოლოგები მზადდ უკმაყოფილებას აფიქსირებენ მუხბულ რესპუბლიკებში “ძალით მოყვანილი რეჟიმების მიმართ. მათ არ იცინა ან არ სურთ ებრძოლონ რუსეთის მტრებს,” – ამბობს გულზე პავლეუსკი. მისი კომენტარით, საქართველოს მაგალითზე კარგად ჩანს, თუ ვინ ებრძვის დღეს რუსეთს საკუთარ საზღვრებთან.

კრემლთან დაახლოებული რუსი პოლიტტექნოლოგები მზადდ უკმაყოფილებას აფიქსირებენ მუხბულ რესპუბლიკებში “ძალით მოყვანილი რეჟიმების მიმართ. მათ არ იცინა ან არ სურთ ებრძოლონ რუსეთის მტრებს,” – ამბობს გულზე პავლეუსკი. მისი კომენტარით, საქართველოს მაგალითზე კარგად ჩანს, თუ ვინ ებრძვის დღეს რუსეთს საკუთარ საზღვრებთან.

მოკლად ეეთო-მ მწეხარება გამოხატა ისი სამხედრობების დაღუპვის გამო

ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციამ ღრმა მწეხარება გამოხატა ქართულ-ოსური კონფლიტების ზონაში მჭერული სამხედრო ძალების ოსური ბატალიონების ორი ჯარისკაცის დაღუპვის გამო. ამის შესახებ ზუთმაბაის განაცხადა უთოის მოქმედმა თავმჯდომარემ, ბულგარეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა სოლომონ ჰასიმ.

ჰასიმ კონფლიტის მონაწილე მხარეებს მოუწოდა დაძაბულობის შეწყლეებისა და კონფლიტის ზონის დემილიტარიზებისკენ. **პრამ-წიუსი**

ხერჯანაძე მშობლიურ ქალაქში

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე, ქუთაისის მაჟორიტარი დეპუტატი ნინო ბურჯანაძე ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს შეხვდა და მათთან ქუთაისის პრობლემები განიხილა. მესამე სექტორის წარმომადგენლებმა ქუთაისის მაჟორიტარ დეპუტატს საკადრო პოლიტიკაში ჩარევის მოსოვნა დაგვიფიქსირა, ბულგარეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა სოლომონ ჰასიმ.

ამასთან დაკავშირებით ნინო ბურჯანაძემ მოიწონა იმერეთში პრეზიდენტის ახალი რწმუნებულის ჯია გუგაშის განცხადებებიც, რეგიონში სერიოზული საკადრო ცვლილებების განხორციელების თათბარზე.

პარლამენტის თავმჯდომარე ადგილობრივ მენარმდელს შეხვდა და მათთან ქუთაისის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროგრამა განიხილა. **ინტერ-პრესი**

^[1] გამომცემელი რუსთავე 2 პრინტი. მისპაპირ რამდამტმრნი მამუკა ფაჩუაშვილი. პაატა ევშაძიძე (მმართველი რედაქტორი), ვახტანგ ნაწილაძე (გამომცემები რედაქტორი), ირაკლი ლეგავა (პასუხისმგებელი რედაქტორი). ღმამამამამამ: დედაქალაქი - დავითი მაღრაძე, ლიტერატურა - მალხაზ ხარბელია, სამართ - ქიქვიან საბუღალტროპილი, სამართალი - ნიკოლოზ რურუა, სტილი - მიძინა მაცაშვილი, მედიცინა - ზაზა ფიფუაშვილი, ზანტუხია - ნინო წარჩემაშვილი, საზოგადო - ვალერი ჯინჭარაძე. ფშშშ: ზესი გულაშვილი (მენეჯერი), ღმშშშშშ: გიორგი ხმალაძე, ავთო მარკაძიძე კომპანუტმარული ცანტტტრნი: თამაზ ჩხაიძე (მენეჯერი), მათა კიასაშვილი, ლელა წიქარშიშვილი, დავით გეგეჭკორი, დმიტრი მალუტაშვილი, თენგივა ქირია, პაატა ქირიძე. სტმშშშ: ნანა ფახარიძე, ნინო ზაფხიძე, თამარ კვაჭანტრაძე, ხათუნა გოგაშვილი, ძიძია მწელაძე, ლია თოფურია, რამქლამა - ზურაბ ჯაოშვილი.

ბიუჯეტი — 2005

პირველი გვერდი

წარმატებული მთავრობა (ყოველ შემთხვევაში მთავრობა, რომელიც ბიუჯეტს ასრულებს და რომლის მუშაობითაც საქართველოს პრეზიდენტი, როგორც მან სულ ერთი კვირის წინ აღნიშნა, მეტად კმაყოფილია), მორჩილი საპარლამენტო უმრავლესობა, რომელიც, დრო და დრო საპარლამენტო ხმაურის მიუხედავად, პირველი პირის წინააღმდეგ პრინციპული დაპირისპირების სურვილში ჯერ

არაა შემჩნეული, საერაუდოდ, 2 მილიარდ 106 მილიონ ლარამდე გაზრდილ საბიუჯეტო ხარჯების გეგმას დაამტკიცებს.

თუმცა, ახალი ბიუჯეტის ფორმირების პროცესში არის ერთი ახალი დეტალი, რომელიც საბიუჯეტო განხილევებს პარლამენტში თვისობრივად ახალ სახეს აძლევს:

2005 წლის ბიუჯეტის დარგობრივ დაფინანსებაში "შიდა განწერა", ანუ დარგისთვის გამოყოფილი თანხის განწერა ცალკეულ ხარჯებზე, თავად დარგობრივი სამი-

ნისტროების მიერ არის გაკეთებული. შესაბამისად, თუ გასულ წლებში ბიუჯეტის განხილვების დროს საპარლამენტო კომიტეტები სამინისტროების თანამოაზრეები გახლდნენ, დღეს ისინი, ზოგ შემთხვევაში ოპონენტებად გვევლინებიან. ამან კი, არ არის გამოთვსობრივად ახალ სახეს აძლევს: ცალკეული ვექტორები, მთავრობის გუნდური პასუხისმგებლობის მიუხედავად, ფინანსთა სამინისტროსგან სხვა სამინისტროებისკენ გადაანაცვლოს.

სხვათა შორის, შიდადარგობრივი ხარჯების მეტ-ნაკლებად დეტალური განწერა 2005 წლის ბიუჯეტის მთავარი სიახლეა და, როგორც ხელისუფლება ამბობს - პროგრამული დაფინანსებისკენ გადადგმული ნაბიჯი, თუმცა ამ "განწერილ" ხარჯებშიც, ქვეყნის თველდაცვაზე, უშიშროებასა თუ "ზოგიერთ სხვა ხარჯზე" გათვალისწინებული თანხები დასაზუსტებელია.

ასევე გაურკვეველი რჩება, როგორ მოხერხდება პრემიერის

დაპირების შესრულება 2005 წლიდან მინიმუმ 115 ლარიანი საბიუჯეტო ხელფასების არსებობის შესახებ, როცა 2005 წლის ბიუჯეტში ასეთი განწერა არ არის გაკეთებული. ექსპერტთა კრიტიკას კი, ამას გარდა, ისიც იმსახურებს, რომ საჯარო სამსახურის ერთი და იგივე რანგის მოხელეებს სხვადასხვა უწყებებში იმდენად განსხვავებული სახელფასო განაკვეთები აქვთ, რომ ქვეყანაში ერთიანი სახელფასო პოლიტიკის არსებობაზე ლაპარაკი საერთოდ ზედმეტია.

მოკლედ, იმის არდანახვა, რომ 2005 წლის ბიუჯეტი ყველა წინამორბედთან შედარებით ოპტიმისტურია, ნამდვილად არ შეიძლება, თუმცა, როგორც "24 საათის" ერთ-ერთი დღევანდელი რესპონდენტი იტყვის, ის, რომ მეტს ხარჯავ, არ ნიშნავს, რომ კარგად ხარჯავ...

რა არ მოსწონთ 2005 წლის ბიუჯეტში ექსპერტებსა და პარლამენტარებს, ამის თაობაზე პასუხებს "24 საათის" დღევანდელ ნომერში მიიღებთ.

აქვები და კითხვები ბიუჯეტის ირგვლივ

პირველი გვერდი

პროექტის თანახმად, საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებისა და გრანტების საპროგნოზო მაჩვენებელი 1 812,7 მილიონ ლარს შეადგენს და 2004 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებისა და გრანტების პროგნოზს 157,6 მილიონ ლარით აღემატება, ანუ გათვალისწინებულია 10-პროცენტითი ზრდა.

მიმდინარე წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები და გრანტები, წინა წლებთან შედარებით, ფაქტობრივად, ნახტომისებურად გაიზარდა.

2004 წელს 2003 წელთან შედარებით ადგილი ქონდა 77-პროცენტთან ზრდას. მომავალ წელს კი შედარებით ნაკლები ზრდაა პროგნოზირებული.

სახელმწიფო ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 2005 წელს 1 473,7 მილიონი ლარითაა პროგნოზირებული. არასაგადასახადო შემოსავლების სახით 143,2 მილიონი ლარის მობილიზებაა პროგნოზირებული. კაპიტალური შემოსავლების პროგნოზი 94,2 მილიონი ლარითაა განსაზღვრული. გრანტების სახით კი სახელმწიფო ბიუჯეტში 101,5 მილიონი ლარი უნდა შემოვიდეს.

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების ზრდა, ძირითადად, საგადასახდო შემოსავლების ხარჯზე ხდება. 2004 წელთან შედარებით, საგადასახადო შემოსავლები 23 პროცენტით, ანუ 275,7 მილიონი ლარით იზრდება. ამასთან მიმართებაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ 2005 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულება ახალი საგადასახადო კოდექსის პირობებში მოხდება. კოდექსის შესაბამისად კი საგრძნობლადაა შემცირებული გადასახადების განაკვეთები. ნაწილი ამჟამად მოქმედი გადასახადებისა კი საერთოდ გაუქმდება. შესაბამისად ჩნდება გარკვეული ეჭვი - არსებობს თუ არა ფინანსთა სამინისტროს რეალური გათვლები საგადასახადო შემოსავლების, მათ შორის, კონკრეტული გადასახადების მობილიზებასთან დაკავშირებით. **უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს მთავრობა საგადასახდო შემოსავლების ზრდას ეკონომიკის ლეგალიზაციით და საგადასახადო ადმინისტრირების ხარჯზე აპირებს, თუმცა სექტორა ეკონომიკის "წრდილში მყოფი ნაწილი" ასე სწრაფად გამოვიდეს "მზის სინათლეზე". გადასახადების შემცირების გზით საგადახადო ბაზის ასეთი სწრაფ ზრდას არც წარმოების გაფართოება გამოიწვევს. ამ პროცესისათვის ერთი წელი საკმარისი ნამდვილად ვერ იქნება.**

სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონპროექტის თანდართულ პაკეტში მოცემულია ცვლილებები "საბიუჯეტო სისტემის შესახებ" კანონში. აქედან აღსანიშნავია, რომ **"საბიუჯეტო სისტემის შესახებ"** კანონიდან ქრება 29-ე მუხლის მე-5 პუნქტი, რომელიც ითვალისწინებდა საგადასახადო შემოსავლების ნახევარი წლის და კვარტალური განწერის მინიმალური ოდენობის განსაზღვრას (შესაბამისად 48% და 23%). 2004 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების პროცესში აღნიშნული მუხლი მუდამ დარღვეული იყო. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო დაგვემის პროცესის სრულყოფის სანაცვლოდ, საერთოდ იღებს აღნიშნულ მუხლს კანონიდან. ამასთან, ამ საკითხზე არაფერია მითითებული კანონპროექტის განმარტებით ბარათში.

გადასახადების სახეების მიხედვით საქართველოს 2005 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტში გათვალისწინებულია შემდეგი:

საშემოსავლო გადასახადი, 2004 წელთან შედარებით, 8 პროცენტით ნაკლებია პროგნოზირებული და შეადგენს 225,7 მილიონ ლარს. **მოგების გადასახადის** საპროგნოზო მოცულობა 228,4 მილიონი ლარითაა განსაზღვრული და 2004 წლის საპროგნოზო პარამეტრს 51 პროცენტით აღემატება. **დამატებული ღირებულების გა-**

საქართველოს 2005 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები (ათასი ლარი)				
დასახელება	2004	2005	ზრდა წინა წელთან შედარებით	
			ლარებში	პროცენტებში
საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება	235,094	268,773	33,678	114
თავდაცვა	104,800	139,586	34,786	133
საზოგადოებრივი წესრიგი და უშიშროება	209,286	199,656	-9,630	95
განათლება	74,128	62,662	-11,465	85
ჯანმრთელობის დაცვა	131,344	132,834	1,491	101
სოციალური დაზღვევა და სოციალური უზრუნველყოფა	367,680	420,883	53,203	114
საბინაო-კომუნალური მეურნეობა	2,668	0	-2,668	0
საქმიანობა კულტურის, სპორტისა და რელიგიის სფეროში	37,834	30,494	-7,341	81
სათბობ-ენერგეტიკული კომპლექსი	164,855	141,552	-23,303	86
სოფლის მეურნეობა, სატყეო მეურნეობა, მეთევზეობა და მონადირეობა	55,197	60,811	5,615	110
სამთოშომპოვნებელი მრეწველობა და სასარგებლო წიაღისეული სათბობის გარეშე; გადამამუშავებელი მრეწველობა; მშენებლობა	1,402	1,079	-323	77
ტრანსპორტი და კავშირგაბმულობა	68,086	47,725	-20,361	70
გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა და ეკონომიკურ საქმიანობასთან დაკავშირებულკი სხვა მომსახურება	30,839	22,220	-8,619	72
ხარჯები, რომელიც არ განეკუთვნება ძირითად განყოფილებებს	442,962	577,676	134,714	130
სულ სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები და ხარჯები	1,926,174	2,105,950	179,776	109

დასახადის სახით 2005 წელს 761,7 მილიონი ლარის მობილიზებაა განსაზღვრული, ეს კი მიმდინარე წელს პროგნოზირებულ პარამეტრზე 27 პროცენტით მეტია. **აქციზის** საპროგნოზო პარამეტრი მიმდინარე წელთან შედარებით 87 პროცენტითაა გაზრდილი და 318,2 მილიონ ლარს შეადგენს. **საბაჟო გადასახადი** 112,4 მილიონი ლარის ოდენობით უნდა იქნეს მობილიზებული, ანუ 2004 წელთან შედარებით 21 პროცენტით მეტი. **ქონების გადასახადის** საპროგნოზო მაჩვენებელი 64,8 მილიონი ლარითაა განსაზღვრული, რაც 30 პროცენტით აღემატება წინა წლის საპროგნო-

ზო მაჩვენებელს. აქედან მიწის დაბეგვრიდან მისაღები შემოსავლის პროგნოზი შეადგენს 17,5 მილიონ ლარს, ხოლო სხვა ქონების დაბეგვრიდან 47,3 მილიონი ლარის მობილიზებაა პროგნოზირებული. **ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის გადასახადის** საპროგნოზო პარამეტრი 12,2 მილიონი ლარითაა განსაზღვრული. **სათამაშო ბიზნესის** გადასახადის სახით ამოღებული უნდა იქნეს 10,5 მილიონი ლარი, რაც 2004 წლის საპროგნოზო მაჩვენებელს 19 პროცენტით აღემატება. სოციალური გადასახადის პროგნოზი კი 285,7 მილიონი ლარითაა განსაზღვრული. ეს მაჩ-

ვენებელი მიმდინარე წელთან შედარებით 22 პროცენტითაა შემცირებული.

უნდა აღინიშნოს, რომ სოციალური გადასახადების პროგნოზის შემცირება გამოიწვია ახალი საგადასახადო კოდექსით მათი განაკვეთების შემცირებამ, რაც სავსებით ლოგიკურია. რაც შეეხება დანარჩენ გადასახადებს, აქ, ცოტა არ იყოს, საეჭვო სიტუაციაა. **მაგალითად, დამატებული ღირებულების გადასახადი, მიმდინარე წელთან შედარებით, 27 პროცენტით მეტია, პროგნოზირებული და ეს მაშინ, როდესაც ახალი საგადასახადო კოდექსით მისი განაკვეთი**

ბული აქტიურობით, რაც კორუმპირებული ჩინოვიკებისაგან უკანონოდ მითვისებული სახსრების ამოღებაში გამოიხატა. აღნიშნული თანხები კი არასაგადასახადო შემოსავლებში აღირიცხებოდა სხვა არასაგადასახადო შემოსავლების მუხლით. გამომდინარე იქიდან, რომ შედარებით შემცირდა "დასაჭერთა" რიცხვი, მომავალ წელს საგადასახადო შემოსავლებიც შესაბამისად დაიკუმდა. **უნდა აღინიშნოს რომ არასაგადასახადო შემოსავლებში ყველა მუხლი გაზრდილია, გამონაკლისს წარმოადგენს მხოლოდ აღნიშნული სხვა არასაგადასახადო შემოსავლები და მიმდინარე წლის პორგნოზთან შედარებით 113,4 მილიონი ლარით (44 პროცენტით) არის შემცირებული. საერაუდოდ ეს ის თანხაა, რომელიც 2004 წელს ამოღებული იქნა კორუმპირებული ჩინოვიკებისგან და რაც 2004 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებისა და გრანტების პროგნოზის 7 პროცენტს შეადგენს.**

საგრძნობლადაა შემცირებული, ასევე, შემოსავალი არაძირითადი (თანამდევი) გაყიდვებიდან, აღნიშნული მუხლით 2005 წელს მოხდება 200 ათასი ლარის მობილიზებაა პროგნოზირებული მაშინ, როცა მიმდინარე წელს 12 მილიონი ლარის პროგნოზია გაკეთებული.

რაც შეეხება სახელმწიფო ბიუჯეტის კაპიტალურ შემოსავლებს: 2005 წელს 94,2 მილიონი ლარითაა პროგნოზირებული, რაც მიმდინარე წლის პროგნოზს (81,4 მილიონი ლარი) 16 პროცენტით აღემატება. აღსანიშნავია, რომ კაპიტალური შემოსავლების კუთხით მნიშვნელოვანი ზრდა სწორედ მიმდინარე წელს დაფიქსირდა. კაპიტალური შემოსავლების მუხლი სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებში სწორედ მიმდინარე წელს იქნა გადმოტანილი, მანამდე კი აღნიშნული სახსრები ბიუჯეტის დეფიციტის დაფინანსების წყაროდ იყო გამოყენებული.

2004 წელს 2003 წელთან შედარებით ზრდამ 244 პროცენტი შეადგინა. აღნიშნული ფაქტი საქართველოს ახალი მთავრობისა და ახალი ეკონომიკის მინისტრის აქტიურ ეკონომიკურ პოლიტიკას უკავშირდება და აღნიშნული კურსი, ალბათ, მომავალ წელსაც გაგრძელდება. თუმცა, აქ უნდა აღვნიშნოთ ისიც, რომ 2004 წლის **მონაცემებზე საუბრისას ჩვენ ვსაუბრობთ კაპიტალური შემოსავლების პროგნოზირებულ პარამეტრებზე, ხოლო რაც შეეხება ფაქტობრივ შესრულებას, ამ მხრივ, საქმე**

არასახარბილოდ გამოიყურება. ცხრა თვის მონაცემებით მობილიზებულია მხოლოდ 3 მილიონი ლარი.

2005 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტში, არასაგადასახადო შემოსავლების მსგავსად, 2004 წელთან შედარებით შემცირებულია ასევე გრანტების მუხლით მისაღები შემოსავლების პროგნოზი. **მიმდინარე წელს 119 მილიონი ლარის გრანტების მიღებაა პროგნოზირებული, თუმცა ცხრა თვის მონაცემებით ჯერჯერობით მხოლოდ 32 მილიონი ლარია მიღებული. 2005 წლის პროექტი კი სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლით ნაწილში ითვალისწინებს 101,5 მილიონი ლარის მიღებას.**

საქართველოს 2005 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტის მოცულობა, კანონპროექტის თანახმად, 293,2 მილიონი ლარითაა განსაზღვრული.

აღსანიშნავია, რომ სახაზინო ვალდებულებების რეალიზაციით 20 მილიონი ლარის მიღებაა პროგნოზირებული, რაც მიმდინარე წლის მონაცემებზე 54 პროცენტით მეტია. მსოფლიო ბანკის გრძელვადიანი კრედიტი 10 მილიონით ნაკლებია გათვალისწინებული, ხოლო საინვესტიციო კრედიტები 1,8 მილიონი ლარით ნაკლები შემოვა.

საქართველოს 2005 ბიუჯეტის ხარჯები
საქართველოს 2005 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონპროექტის შესაბამისად, მომავალ წელს სახელმწიფო 2 106 მილიონი ლარის დახარჯვას გეგმავს. შეგახსენებთ, რომ მიმდინარე წელს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები 1 926 მილიონი ლარითაა დაგეგმილი, შესაბამისად - 2005 წლისათვის 9 პროცენტითი ზრდაა გათვალისწინებული. 2005 წლისათვის საქართველოს მთავრობა ძირითად პრიორიტეტს ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის გაძლიერებას და მოსახლეობის სოციალური ინტერესების დაცვას ანიჭებს. ამას მოწმობს ის ფაქტი, რომ საქართველოს 2005 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების ფუნქციონალური კლასიფიკაციის შესაბამისად, თავდაცვის მუხლით გასანვეი ხარჯები 2004 წელთან შედარებით 33 პროცენტითაა გაზრდილი და 139,6 მილიონი ლარია გამოყოფილი. სოციალური დაზღვევისა და სოციალური უზრუნველყოფის მუხლით კი დაგეგმილია 420,9 მილიონი ლარის ხარჯი, რაც მიმდინარე წლის გეგმის 114 პროცენტია (2004 წელს აღნიშნული მუხლზე 367,7 მილიონი ლარია გამოყოფილი). 2005 წელს მიმდინარე წელთან შედარებით 114 პროცენტით იზრდება საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურებაზე გამოყოფილი თანხები და შეადგენს 268,8 მილიონ ლარს. 10 პროცენტით მეტია გამოყოფილი "სოფლის მეურნეობა, სატყეო მეურნეობა, მეთევზეობა და მონადირეობა"-ზე. 30 პროცენტით გაიზარდა "ხარჯები, რომელიც არ განეკუთვნება ძირითად განყოფილებებს". ჯანმრთელობის დაცვის კუთხით გამოყოფილი თანხები მხოლოდ 1 პროცენტით იზრდება. აღნიშნული მუხლების გარდა, სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების ფუნქციონალური კლასიფიკაციის ყველა მუხლი შემცირებულია. ხარჯების შემცირება განსაკუთრებით შეეხო "ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობას", რომლის ხარჯი 30 პროცენტით ნაკლებია დაგეგმილი, ვიდრე ეს მიმდინარე წელსაა. 28 პროცენტით ნაკლები თანხებითა გამოყოფილი გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვასა და ეკონომიკურ საქმიანობასთან დაკავშირებულ სხვა მომსახურებაზე. განსაკუთრებით უნდა აღვნიშნოთ განათლების სფერო. არსებული პროექტის შესაბამისად, განათლება 62,7 მილიონი ლარით დაფინანსდება, რაც მიმდინარე წელთან შედარებით 15 პროცენტით ნაკლებია. საინ-
გაგრძელება A4 გვერდი

კერიმ ხაზს ტაღლდაბატაბის სერია „მხრალზე“ მოუბო

ხმაურიანი ტელედებატების შემდეგ ორივე კანდიდატისათვის ბრძოლის ფინალური ეტაპი დაიწყო.

ად თავიც იმართლა და კერიც დაა-დანამაშულა ამომრჩევლების შეე-დომამი შეყვანისათვის. მისი თქმით, “საჭიროა სამედიცინო მო-მსახურების ისეთი სქემების შეთა-ვაზემა, რომელთა გადახდაც შესა-ძლებელი იქნება”. თუმცა, სენატო-რი არ დაეთანხმა პრეზიდენტის ამ მოსაზრებას და განაცხადა: “ყველა ჩემ მიერ შემოთავაზებულ სოცია-ლურ პროგრამას, იქნება ეს სამე-დიცინო სფეროში თუ განათლების სფეროში, საიმედო დაფინანსების წყარო გააჩნია. მე უკვე ავხსენი, თუ საიდან მოიმართება სახსრები”.

კერი დამაჯერებლად გამოიყუ-რებოდა უმუშევრობის პრობლემის განხილვის დროსაც. თუ ბუში ეკო-ნომიკური ზრდის განვითარებასა და ახალი სამუშაო ადგილების შექ-მნაზე ზოგადად საუბრობდა, კერ-იმ თავისი ხედვა საკმაოდ კონკრე-ტული ეკონომიკური მიდგომებით ჩამოაყალიბა. მისი აზრით, კორპო-რაციული გადასახადის შემცირება აშშ-ში სამუშაო ადგილებზე უცხო-ელების მიღებას შეუზღუდავად და უმუშევრობის პრობლემასაც საე-რნომოლად გაამარტივებდა.

იმავედროულად, კერიმ აუდი-ტორიის ყურადღება ბუშის არაპო-რფესიონალიზმზე მიაპყრო. მისი თქმით,

პრეზიდენტთან მას არ გამოსდის. პასუხად ბუშმა ის არამყარი პოზი-ციების ქონაში დაადანაშაულა. “ჩემი ოპონენტი ფინანსურ სფე-როში კეთილგონიერების შესახად საუბრობს. მისი სენატორული საქ-მიანობა კი საპირისპიროზე მეტყ-ველებს. მან 277-ჯერ მისცა ხმა სა-ბიუჯეტო პოლიტიკის შეცვლას და 98-ჯერ – გადასახადების გაზრდ-ას. ახლა კი ის გადასახადების შემე-ცირებაზე საუბრობს,” - განაცხადა ბუშმა. თავის მხრივ, კერიმ აღნიშ-ნა, რომ საგადასახადო პოლიტიკის საკითხებზე კენჭისყრაში მონაწი-ლეობა მან 600-ზე მეტჯერ მიიღო.

საკმაოდ საინტერესო აღმოჩნ-და ისეთ ტრადიციულ თემებზე სა-უბარი, როგორიცაა აბორტები, სე-ქსუალური უმცირესობების საკი-თხება და იმიგრაცია, თუმცაღა, სენსაციურ განცხადებებს ადგილი არ ჰქონია. მეტოქეები ამ საკითხზე-რის მიმართ კარდინალურად განს-ხვავებული აზრისანი არიან. კერის თქმით, ნაყოფის შემარჩუნების არჩევანი “ქალების, მათ ექიმებსა და ღმერთს” ეკუთვნის. სამაგიერ-ოდ, ბუში “სიცოცხლის შენარჩუნე-ბის ტელუურის” პროპაგანდირებ-ას აპირებს. ამასთან, პრეზიდენტ-მა თავი აარიდა პასუხს პირდაპირ კითხვაზე, უჭერდა თუ არა ის

მხარს 1973 წელს უზენაესი სასამა-რთლოს მიერ ამერიკელებისათვის აბორტის უფლების მინიჭებაზე გა-დანყევტილების გაუქმებას. მან განაცხადა, რომ მისგან მოსამართ-ლეების გადანყევტილებების შე-ფასებას არ უნდა ელოდნენ. კერიმ ამ თემაზე საუბარი მოქმედი ადმი-ნისტრაციის სუსტი ადგილების ჩა-მოთვლით დაასრულა. მისი თქმით, აშშ-ში ჯერ კიდევ არსებობს სქე-ნობრივი და რასობრივი დისკრიმი-ნაცია, ხოლო ბუშის კაბინეტი მის გამოვლინებებს არასაკმარის ყუ-რადღებას უთმობს.

რაც შეეხება სოციოლოგიურ გამოკითხვებს, წინა ორი “შერკი-ნების” მსგავსად, გამარჯვება ამ-ჯერადაც მასაწუსეტსის სენატ-ორს დარჩა. CNN-ის, USA TODAY-ის და Gallup-ის შეკვეთით ჩატარე-ბული გამოკითხვების შედეგად, 511 ადამიანიდან 53 პროცენტმა უპირატესობა ჯონ კერის მიანიჭა. ტელეკომპანია CBS-ის გამოკითხ-ვის თანახმად, ამომრჩეველთა 39 პროცენტი მიიჩნევს, რომ დებატე-ბის მესამე რაუნდში კერიმ გაიმარ-ჯვა, 26 პროცენტი კი თვლის, რომ ბუში უფრო დამაჯერებელი იყო. გამოკითხულთა 36 პროცენტის აზრით, ტელე-დუელი ფრედ დას-რულდა.

სოციოლოგიური გამოკითხვებ-ის მაჩვენებლები ერთმანეთისაგან განსხვავდება, თუმცა ერთი რამ ფაქტია, რომ დებატების სერიაშ კე-რის გავლენით მეტი სარგებელი მისცა, ვიდრე ბუშს. პირველივე დე-ბატების შემდეგ, პრეზიდენტობის დემოკრატმა კანდიდატმა მ პროცე-ნტიანი ჩამორჩენის ანაზღაურება შეძლო, რაც მომდევნო დებატები-თაც გააუმჯობ. ანალიტიკოსთა აზ-რით, სადღისოდ მეტოქეები თანა-ბარ მასწებს ინარჩუნებენ. არჩვენე-ბამდე კი კვირაზე ცოტათი მეტი დარჩა და ორივე კანდიდატისათვის ბრძოლის ფინალურ ეტაპი დაიწყო. ბუში წინასაჩინვეო ტურით ნევა-დაში, აიოვას და ფლორიდაში გაე-მზავრება. კერი კი ნევადას, აიოვ-ას, ვაშინგტონსა და ომაიოს მტატ-ებს მოინახულებს.

დღეებიდან კონფრონტაციამდე, ჩვენი დღენრივი აგრძელებდნენ, როგორც ბევრი თვლიდა, დაუმარცხებელი მგზის წინაღმდეგ გამოსვლას და სა-ბოლოდ საბჭოთა რეჟიმი დაიწერა. ეს გაკვეთილი კაცობრიობამ საუ-კუნეების განმავლობაში ხელახლა უნდა გაიმეოროს, გაკვეთილი, რომე-ლიც იმაში მდგომარეობს, რომ სისუ-ღს შემოვოცირებას ახდენს - მზარდ სამიშროებასთან ბრძოლაზე უარის თქმას შეუძლია უფრო გაძლიეროს და არა დასუსტოს მომავალში ეს სა-ფრთხე და რომ გამარჯვება, საბო-ლოდ გაშში, მხოლოდ იმას დარჩება, ვინც მიზანდასახულობას და სიმტ-კიცეს გამოავლენს.

კონფლიქტის დასაწყისისთანავე ნათელი იყო, რომ ჩვენს კალენიკას ისეთ მეტერთან ექნებოდა საქმი, რო-მელსაც არც სამშობლო აქვს და არც სინდისი. სამ წელზე ცოტა მეტი ხნის წინ, “ალ-ქაიდა” უკვე წარმოადგენდა მზარდ საფრთხეს. მისი ლიდერი უსა-მა ბინ ლადენი უსაფრთხოდ გრძნო-ბდა თავს ავღანეთში. მისი ქსელით მიულ მოსულენის იყო მოდებული და ამერი-კის ინტერესებს ზიანს აყენებდა. სამი წლის შემდეგ, “ალ-ქაიდას” ძირითადი წევრთა და მომხრეთა სამი-მეოთხედი დაკავებული ან განადგუ-რებულია. დღეს უსამა ბინ ლადენი იძ-რებულია, დაიშალა, მის თანამედ-კომიდანგ ბევრია ციხეში ან განადგუ-რებულია. გადაკეტულია “ალ-ქაიდას” ფინანსური მხარდაჭერის არხების უმეტესობა. ერთ დროს ექსტრემისტების მიერ კონტროლირებდ ავღანეთის ახლა პა-მიდ კარხაი უდგას სათავეში. ეს ქვე-ყანა მოქცეულია მსოფლიო ყურა-დლების ცენტრში, რაც ექსტრემისტ-თა წინააღმდეგ ზომიერი პოლიტიკუ-რი ძალების მხარდაჭერისკენ მიმა-

თუმცა, ლიბერალური ელიტის ნაკლოვანებებზე საუბარი საფუძ-ველს მოკლებული ნამდვილად არ არის. ამ მართლაც არის გარკვეუ-ლი სულიერი გარყვნილების ეფე-მენტები. და ეს სულიერი გამოფი-ტვა ნამდვილად აისახება მომავალ თაობებზე. ლიბერალური ელიტაც საკმაოდ მდიდარია საკუთარი სო-ციალური წარმომობით. საკმარი-სია დავასახელოთ **კენედების კლანი, სენატორი როკველერი, ჯორჯ ლორისი და ბილ გეიტსი**. ჯონ კერიც არ არის ღარიბი. ის, მის ცოლთან ერთად, უდიდეს ქო-ნებას ფლობს.

ამ სასაჩინვეო რბოლაში ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, რომ ნიუელკსიონია ამომრჩევლის უმ-რავლესობა მხარს უჭერს მის ერავ-ში და პირიქით, ინტელექტუალთა უმრავლესობა იმის წინააღმდეგია. თუმცა, ორივე კანდიდატ ცისფერ-სისხლიანი პატრიციული წარმოშო-ბისაა და არც ერთია პროფკავშირ-ის წევრი და არც მეორე - ფერმიონ. მაგრამ, რომელი სენტიმენტი გაი-მარჯვებს, აპალაჩიანის მთებში ჩა-კეტილი კონსერვატული ფერმი-რების თუ პარვარდის უნივერსიტე-ტში გამოზრდილი კონმიშობლი ლიბერალბისა, ამის პასუხი მხოლ-ოდ ნოემბერში გვეცოდინება.

გამარჯვება ტაირომეოხთან ომში

დონალდ რასფელდი აჰმ-ს თაჰაჰკჰჰს ბოჰიანი

გასულ თვეში მესამე წელი შეს-რულდა იმ დღიდან, რომელმაც ამე-რიკას მსოფლიოსთვის სხვა თვლით შეხედვა აიძულა. მაშინ ამერიკის მი-წაზე ექსტრემისტებმა ათასობით უდ-ანაშაულო ადამიანი შეინარეს. გასულ კვირას ჩვენ ოპერაციის “უძლეველი თავისუფლება” მესამე წლისთავსაც აღივსებავდით, - როცა ამერიკამ გა-დანყევტა ომი თავად ექსტრემისტთა ტერიტორიაზე გადაეტანა, და შეტევა დაიწყო ავღანეთში გამაგრებულ “ალ-ქაიდასა” და თალიბებზე.

დღეს, ტერორიზმთან სამწლიანი ომის შემდეგ, ზოგიერთი კითხულ-ობს: არის თუ არა ამერიკა უფრო უს-აფრთხო, შეიცვალა თუ არა ვითარება მსოფლიოში უკეთესობისკენ? და ეს გასაკტია.

თუმცა, ჯერ ისტორიულ პერსპე-ქტივას გადავხედოთ. არაერთხელ თქმულა, რომ ექსტრემიზმის წინაე-მდეგ გლობალური ომი – ომი, რომე-ლიც, შესალოა, წლები გაგრძელდეს, როგორც ერთ დროს ათნულულობით მიმდინარე ცივი ომი, მთელი თაობის ძირითადი ამოცანა იქნება.

დღეს, ჩვენ ცივ ომს ისე ვაფას-ებთ, როგორც თავისუფლების დიად გამარჯვებას. მაგრამ მაშინ არაფერი იყო გარკვეული ან წინასწარ განსა-ზღვრული, - თავისუფალ საყმაროსა და საბჭოთა იმპერიას შორის ემიკურა ბრძოლის ორმოცდაათი წელი უთანხ-მოებებით, გაურკვეველობებით, ქვეე-ბით, წარუშატებლობებითა და ჩაგარ-დებით იყო სავსე. ჩვენ უახლოეს მო-კავშირეებთანაც კი განსხვავებული პოზიციები არსებობდა დიპლომატი-ური პოლიტიკის, შეიარაღების გან-ლაგების და სამხედრო სტრატეგიის სფეროებში. 1960-იან წლებში საფრა-ნგეთი ნატოს სამხედრო ორგანიზა-ციადნაც კი გავიდა.

ამერიკაში მიმოხილველები და პუბლიკაციების ავტორები აშშ-ს პო-ლიტიკას ექვექვემ აყენებდნენ. ისეთ შემთხვევებსაც ჰქონდა ადგილი, რო-დესაც ამერიკის მოქალაქებს ეჭვი უწნდებოდათ - მათი ხელისუფლება ხომ არ არის აგრესორი და იმის გამწა-ლებელი. მაგრამ, შეგირავნად მტა-ტები (ორივე პოლიტიკური პარტიის ხელმძღვანელობით) და ჩვენი მოკავ-შირეები წლიდან წლამდე ურყეობისა და სიმტკიცის დემონსტრირებას ახ-დენდნენ. სხვადასხვა სტრატეგიები იქნა გამოყენებული, - თანაცხოვე-რებიდან შეაკვებამდე, დაძაბულობის შე-წევიდან კონფრონტაციამდე. ჩვენი დღენრივი აგრძელებდნენ, როგორც ბევრი თვლიდა, დაუმარცხებელი მგზის წინაღმდეგ გამოსვლას და სა-ბოლოდ საბჭოთა რეჟიმი დაიწერა.

ეს გაკვეთილი კაცობრიობამ საუ-კუნეების განმავლობაში ხელახლა უნდა გაიმეოროს, გაკვეთილი, რომე-ლიც იმაში მდგომარეობს, რომ სისუ-ღს შემოვოცირებას ახდენს - მზარდ სამიშროებასთან ბრძოლაზე უარის თქმას შეუძლია უფრო გაძლიეროს და არა დასუსტოს მომავალში ეს სა-ფრთხე და რომ გამარჯვება, საბო-ლოდ გაშში, მხოლოდ იმას დარჩება, ვინც მიზანდასახულობას და სიმტ-კიცეს გამოავლენს.

კონფლიქტის დასაწყისისთანავე ნათელი იყო, რომ ჩვენს კალენიკას ისეთ მეტერთან ექნებოდა საქმი, რო-მელსაც არც სამშობლო აქვს და არც სინდისი. სამ წელზე ცოტა მეტი ხნის წინ, “ალ-ქაიდა” უკვე წარმოადგენდა მზარდ საფრთხეს. მისი ლიდერი უსა-მა ბინ ლადენი უსაფრთხოდ გრძნო-ბდა თავს ავღანეთში. მისი ქსელით მიულ მოსულენის იყო მოდებული და ამერი-კის ინტერესებს ზიანს აყენებდა.

სამი წლის შემდეგ, “ალ-ქაიდას” ძირითადი წევრთა და მომხრეთა სამი-მეოთხედი დაკავებული ან განადგუ-რებულია. დღეს უსამა ბინ ლადენი იძ-რებულია, დაიშალა, მის თანამედ-კომიდანგ ბევრია ციხეში ან განადგუ-რებულია. გადაკეტულია “ალ-ქაიდას” ფინანსური მხარდაჭერის არხების უმეტესობა. ერთ დროს ექსტრემისტების მიერ კონტროლირებდ ავღანეთის ახლა პა-მიდ კარხაი უდგას სათავეში. ეს ქვე-ყანა მოქცეულია მსოფლიო ყურა-დლების ცენტრში, რაც ექსტრემისტ-თა წინააღმდეგ ზომიერი პოლიტიკუ-რი ძალების მხარდაჭერისკენ მიმა-

რთული. ფეხბურთის სტადიონებზე, რომელსაც ადრე თალიბები საჯარო დასჯებისთვის იყენებდნენ, დღეს კვლავ ფეხბურთის თამაშობენ. 10 მი-ლიონზე მეტმა ავღანელმა (მათ შორ-ის 41 პროცენტი ქალი) მიიღო მონაწი-ლეობა ქვეყანაში პირველ არჩევნებში.

ლობია, რომელიც ტერორისტების მხარდამჭერ და ბირთვული იარაღის საიდუმლოდ მწარმოებელ ქვეყნების რიცხვს მიეკუთვნებოდა, ახლა უკვე უარყოფს მასობრივი განადგურების იარაღის შექმნის ყველანაირ უკანონო პროგრამას და აცხადებს, რომ მზა-დაა, ხელახლა ჩაერთოს ცივილიზერ-ული სახელმწიფოების საზოგადოებში. პაკისტანელი სხავლულის აჰმად ხანის, რომელმაც სასიკვდილო ტქე-ნოლოგიებით ლობია და ჩრდილოეთი კორეა აღჭურვა, ბირთვული იარაღის გამაგრცულებელი ქსელი უკვე აღმო-ჩენილი და განადგურებულია. პაკის-ტანმა, რომელიც ოდესღაც “ალ ქაი-დასა” და თალიბების რეჟიმს თანაუგ-რძნობდა, პრეზიდენტ ფერეზ მუშა-რავის მმართველობის დროს არჩევე-რი ცივილიზებული სამყაროს საზარ-გებლად გააკეთა და ამჟამად ტერო-რიზმთან ბრძოლაში საიმედო მოკავ-შირეს წარმოადგენს.

ნატო ხელმძღვანელობს საერთა-შორისო ძალებს ავღანეთში უსაფრ-თხოების “ურუნველყოფისთვის” და ასევე, ერავის უსაფრთხოების ძალებ-ის წერთანში იღებს მონაწილეობას. გაერო-მ დიდი დამხმარება გაუწია ავ-ღანეთს თავისუფალი არჩევნების ჩა-ტარებაში და ახლა ანალოგიური ქმე-დებისთვის ერავიც ემზადება. მასო-ბრივი განადგურების იარაღის გაუყე-რცელებლობაში 60-ზე მეტი ქვეყანა ურთიერთთანამშრომლობს.

ახლო აღმოსავლეთის შუაგულში მდებარე ქვეყანაში სამი წლის წინ სა-დად პუსტინისა და მისი ვაჟების დიქ-ტატურა იყო გამტკონებული. სადამი ცდილობდა, გაენადგურებინა ამერი-კული და ბრძანებულ სამხედრო თე-ოთფორმავები, რომლებიც ე.წ. აკრძა-ლულ საპაირო ზონებს უწევდნენ პა-ტრულერებას. ყოფილმა ერაველმა დიქტატორმა გაერო-ს უშიშროების საბჭოს 17 რეზოლუცია დაარღვია. გაერო აზიას, თვითმკვლელო-ტერო-რისტების ოჯახებს იგი ჯილდოს სახ-ით 25 000 აშშ დოლარი უხდოდა.

დღეს უკვე სადამი საპყრობილე-ში სასამართლო პროცესის მოლო-შია. მისი ვაჟები დაზოცილია, ხო-ლო თანამებრძოლთა დიდი ნაწილი დაპატიმრებულია.

ერავში დროებითი კონსტიტუცია მოქმედებს, რომელიც “უფლებების ბილსა” და დამოუკიდებელ სასამარ-თლო სისტემასაც მოიცავს. პრაქტი-კულად, ყველა მსხვილ თუ მცირე ქა-ლქსა და სოფელში მუნიციპალური საბჭოები მოქმედებს. ერაველებს დღეს შეუძლიათ ილაპარაკონ, წერონ, უყურონ და მოისმინონ ყველაფერი, რაც მოესურვებათ და სადაც მოეფუ-ნებათ.

იყო თუ არა წარუმატებლობები ავღანეთსა და ერავში? რასაკერრე-ვლა, იყო. თუმცა, სამხედრო სფეროში მტერს ჩვენი დაჯავანა არ შეუძლია. მათ იარაღი ტერორი და ქაოსია. ისინი ცდილობენ, ყველა იმედი და პროგრე-სი ჩაახშონ, რათა საზოგადოებას ძირი გამოუთხარონ. მათ იცნას, რომ თუ ისინი შეძლებენ აღქმისა და შემცენებ-ის დონეზე გამარჯვების მოპოვებას, ჩვენ ფარ-ხმალს დავეყრით და ნავალით.

ახლა რთული პერიოდია. მანვე-ტენისა და გამომგზონის ცენტრებიდ-ან პალდადამდე, ქაბულამდე, მადრი-დამდე, ბაღდას და ფოლიმენგამდე იარაღისკენ მონოდებამ გაიფურა, ამ ომის შედეგა კი განსაზღვრავს, რო-გორი იქნება მსოფლიო შემდეგ ათწ-ლეულში.

დღეს, ისევე როგორც ადრე, ის-ტორიის შექმნის სიმძიმე ამერიკის, ჩვენი კოალიციისა და ჩვენი ერის მხრებზეა. ჩვენ შეგვიძლია ამ მისიის შესრულება, რადგან ვიცით, რომ კა-ცობრების მთელი ისტორიის მანძი-ლზე უმდიერეს ნებას თავისუფლები-სკენ სწრფავა წარმოადგენს და რომ იგი ჩვენს მხარეზეა.

პროექტი “სინიკატი” და საერთაშორისო ურთიერთობების საბჭო, 2004 წელი, ოქტომბერი.

წითალქისრიანები ინტელაქტუალების წინააღმდეგ

ყველაზე დაძაბული წინასაარჩევნო ბრძოლა ამერიკის თანამედროვე ისტორიაში

ირაკლი კაკაბაძე
ენა იორაჟიანი

წითელქისრიანებს (Red Neck) ამერიკაში დაბალი სოციალური წარმომადგენლების თეთრკანიან ამომრ-ჩევლებს უწოდებენ, ძირითადად წერლი, აგრარულ ბურჟუაზიასა და მათ მომსახურე პერსონალს უწოდებენ. ეს გამოითქმა გარკვეუ-ლიწილად სოციალურ სწიბიზმსა და ზედმეტად პატრიციულ დამოკი-დებულებას მოიცავს. რა თქმა უნ-და, ზემდგომ გენერაციზაციის გა-კეთება მოუღებელია და ყველა და-ბალი განაღლების მქონე ადამიან-ის წითელქისრიანად მონათვლა არ არის მართებული და არც ეთიკუ-რი. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ სახის ელექტორატს მეტად ნარ-მატებულიად იყენებენ მემარჯვენე ტიპის დემოკრები, რომელთა რე-ლიგიური ფანტაზიში, ექსტრემის-ტული ფილოსოფია და ეკსტრემის გადაბრალება ებრაელებსა თუ შა-ვეზიანებზე არაფჯანსად ემოციებს აღძრავს. მე-19 საუკუნეში ასეთი ელექტორატი ძირითადად კონსე-რვატიული დემოკრატიული პარ-ტიის მომხრედ ითვლებოდა. მაშინ, როდესაც ამერიკის დიდმა რესპუ-ბლიკებმა პრეზიდენტმა მონტეს-მენსიზაციის პოლიტიკას დაუჭი-რა მხარი, სამხრეთელი დემოკრა-ტების, ანუ როგორც მათ უწოდებ-ენ, დექსიანტების კოალიცია მის წინააღმდეგ გამოვიდა, როგორც სამოქალაქო ომში, ასევე პოლიტი-კურ ასპარეზზე. თუმცა მაშინ რეს-პუბლიკელები ლიბერალები იყვნენ ჩრდილოეთის შტატებიდან, დემო-კრატები კი პირიქით - კონსერვა-ტორები სამხრეთის შტატებიდან. მე-20 საუკუნის დასაწყისში სიტუ-აცია შეიცვალა. პარტიებმა თითქ-ოს როლები გაცვალეს. დემოკრა-ტიულ პარტიას ჰყავდა ისეთი გა-მოჩენილი ლიბერალი პრეზიდენ-ტები ჩრდილოეთის შტატებიდან, როგორებიც იყვნენ **უდრო უილ-სონი** ნიუ ჯერსიდან, **ფრანკლინ დელანო რუზველტი** ნიუ იორკიდან და **ჯონ ფიცჯერალდ კენედი** მასაჩუსეტსიდან. მასაჩუსეტსის შტატს მე-20 საუკუნის ბოლოსათ-ვის უკვე მასაჩუსეტსის სოციალი-სტურ რესპუბლიკას უწოდებდნენ, იმის გამო რომ ის **კენედების** სამ-შობლო იყო და აგრეთვე წარმოშე-დგენილთა პალატის (ცნობილი სპი-კერისა, **ტიპ ო’ნილისა**. მასაჩუსე-

ტსია აგრეთვე სენატორ **ჯონ კერ-ის** სამშობლო და **პრეზიდენტი ბუ-შიც** არ უშვებს ხელიდან იმის შესა-ძლებლობას, რომ ამომრჩეველს შეასენოს, არ მისცენ ხმა “მასაჩუ-სეტსიდან ლიბერალს”. ამერიკულ საზოგადოებრივ ფარგონზე ლიბე-რალი მემარცხენის ადევკატია, კო-ნსერვატორი კი - მემარჯვენისა.

წითელქისრიანი ამომრჩეველი, მდიდარი ელიტის წარმომადგენლე-ბთან ერთად, რესპუბლიკური პარ-ტიის ამომრჩეველია. “დიდი ძველი პარტიის” (Grand Old Party) ათმოკ-რეველთა ბაზამ გასული საუკუნის განმავლობაში ჩრდილოეთიდან სა-მხრეთში გადაინაცვლა. სამხრეთის შტატებში, სადაც ამერიკის მორწ-მუნეთა და კონსერვატორთა უდი-დესი რაოდენობა ცხოვრობს, ამ ბო-ლო საერთო-ნაციონალურ არჩეე-ნებში ძირითადად რესპუბლიკური პარტიის კანდიდატებს უჭერენ მხარს. **ლინდონ ჯონსონის** პრეზი-დენტობის შემდეგ, რომელიც ტუხა-სელი დემოკრატ-დიქსიკრატი იყო, სამხრეთის შტატები უფრო და ფე-რ რესპუბლიკელებს აძლევენ ხმას. მიუხედავად იმისა, რომ **ჯიმი კარტერიცა** და **ბილ კლინტონიც** სამხრეთელები იყვნენ, მათი გაზარ-დულება შეუძლებელი იქნებოდა ნიუ იორკის, კალიფორნიის, მინესოტის, მიჩიგანის, მასაჩუსეტსის და მათა-დაგვარი ლიბერალური შტატების გარეშე. ვინაიდან ელექტორული ხმების დიდ რაოდენობას იღებენ კალიფორნიისა და ნიუ იორკის შტატები, ამ შტატებში გამარჯვება მეტად მნიშვნელოვანია დემოკრა-ტების წარმომადგენლებისათვის. ლიბერალ ინტელექტუალთა ყვე-ლაზე დიდი კონცენტრაცია სწო-რედ ამ შტატებშია. ეს ის ადგილებია, სადაც **ზობ დილანის, ჯერი გარსი-ას, ჯეკ კერუაკის, ტიმოთი ლირის** და სხვა რადიკალ მემარცხენე ხე-ლოვანების მექაა. ახლაც, ხელოვა-ნთა აბსოლუტური უმრავლესობა ლიბერალ კანდიდატ ჯონ კერის უჭერს მხარს. ერთ-ერთი ბოლო მხარდაჭერა, რომელიც მასაჩუსეტ-სელმა სენატორმა მიიღო, ცნობილი როკ მომღერლის **ბრუს სპირნგს-ტინისაგან** იყო. დემოკრატების მხარდამჭერებს შორის აქტიურია **ბარბარა სტრაიზანი**, **ჯეკ ნიკო-ლსონი, როჯერ შური, ვილი ნელ-სონი, კრის ქრისტოფერსონი** და ჰოლოვუდისა თუ როკ მუსიკის სხვა ვარსკვლავები. თუმცა, აქცე არის გამონაკლისები. ამერიკულ ხელო-ვანთა შორისაც არიან საკუთარი

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო პროექტი "ილია ჭავჭავაძე" აცხადებს კონკურსს ვეკანტურ თანამდებობაზე

**ინვესტორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს
ინტერესის გამოხატვის წერილებისა და შესაბამისი კვალიფიკაციის შესახებ
ინფორმაციის წარმოსადგენად**

შესავალი

საქართველოში კერძო დაფინანსება უზარმაზარი სექტორია, რომელიც განათლების ყველა საფეხურს მოიცავს და შორსმხავალი ეკონომიკური, სოციალური თუ საგანმანათლებლო შედეგები აქვს. კერძო დაფინანსება ჩრდილოვანი ქმედებაა, რომელიც სცდება კერძო სკოლის ლეგალური ფორმის ფარგლებს. განათლების მუშაკების მიერ სახელმწიფო სკოლებში კერძოდ სწავლების პრაქტიკა ამჟამად სოციალურ უთანასწორობას და ხელს უშლის საგანმანათლებლო პროცესს.

მსგავსი პარალელური განათლების ფორმას თავისი მიზეზები აქვს. მაგალითად, მასწავლებელთა დაბალი ხელფასები და არასათანადო მატერიალური ბაზა. კერძო დაფინანსების ზოგიერთი ასპექტი უკავშირდება განათლების სფეროში ჩრდილოვანი ეკონომიკის უფრო ზოგად პრობლემებს, როგორიცაა კორუფცია, ზოგადად, განათლების ხარისხი და საგანმანათლებლო ეთიკა.

მიუხედავად იმისა, რომ კერძო დაფინანსება უდიდეს გავლენას ახდენს განათლების სისტემაზე, ეს ფენომენი საქართველოში ჯერ კიდევ არ არის შესწავლილი.

იმისათვის, რომ განხორციელდეს ადეკვატური განათლების რეფორმა, მნიშვნელოვანია განათლების სისტემასთან დაკავშირებული ყველა ძირითადი საკითხის საფუძვლიანი შესწავლა. ერთი ასეთი საკითხია კერძო დაფინანსება.

აღნიშნული ფენომენის გამოკვლევა დაეხმარება განათლების სისტემის რეფორმატორებს, გააცნობიერონ კერძო დაფინანსების ყველა დადებითი თუ უარყოფითი ასპექტი, რათა გაანეიტრალონ მისი ნეგატიური ზემოქმედება ხარისხიანი და თანასწორი განათლების უზრუნველყოფის საქმეში. ასევე, კერძო დაფინანსების შესწავლის შედეგად მიღებული გამოცდილება დაეხმარება მათ ამ პრობლემის გადასაწყვეტად სტრატეგიის შემუშავებაში.

საქართველოს განათლების პროექტის საკოორდინაციო ცენტრი ინვესტორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს, რათა წარმოადგინონ ინტერესის გამოხატვის წერილები და შესაბამისი ინფორმაცია შემდეგი საკმიანობის განსახორციელებლად:

კერძო დაფინანსების შესწავლა დაწყებითი, საშუალო და უმაღლესი განათლების სფეროში და მისი სოციალური, ეკონომიკური და ეთიკური ასპექტები საქართველოში

ძირითადი მიზნები

- სამართლებრივი ბაზისა და განათლების სისტემის ანალიზი და მისი კავშირი კერძო სწავლებასთან დაკავშირებულ ხარჯებთან - ზღვარის გავლება ლეგალურ და არალეგალურ ქმედებას შორის;

- განათლების სისტემაში კერძო დაფინანსების როლის განსაზღვრა;

- კერძო დაფინანსების ფენომენის შესწავლა, მისი კავშირი კორუფციასთან და საგანმანათლებლო ეთიკასთან;

- კერძო დაფინანსების ბაზრის ანალიზის საფუძველზე, მისი გავრცელების არეალის, მისი საჭიროების და მასზე მოთხოვნის განსაზღვრა;

- საზოგადოების დამოკიდებულების შესწავლა კერძო დაფინანსებასთან მიმართებაში;

- მომხმარებელთა და მიმწოდებელთა მიზნობრივი ჯგუფების სოციალურ-დემოგრაფიული პროფილის განსაზღვრა;

- განათლების სისტემისათვის რეკომენდაციების შემუშავება მოცემული პრობლემის გადაწყვეტისა და, შესაბამისად, განათლების ხარისხის ამაღლების მიზნით.

შესასრულებელი სამუშაოები

- არსებული განათლების სისტემის სამართლებრივი ბაზის მიმოხილვა და ანალიზი;

- არსებული საგანმანათლებლო სექტორის კვლევითი მეთოდოლოგიის შემუშავება და შეთანხმება კერძო დაფინანსების არსისა და მისი გავრცელების არეალის დასადგენად;

- საქართველოში ან მის საზღვრებს გარეთ შესრულებული ნებისმიერი მსგავსი კვლევის შედეგების გამოყენება;

- შეთანხმებული მეთოდოლოგიის მიხედვით საგანმანათლებლო სექტორში შერჩეულ წარმომადგენლობით ნიმუშებში კვლევის განხორციელება;

- კვლევის შედეგების ანალიზი და სტატისტიკური და აღწერილობითი ფორმით მისი წარდგენა;

- არსებულ საგანმანათლებლო სისტემაში კერძო დაფინანსების როლისა და მასთან დამოკიდებულების ანალიზი.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო პროექტი "ილია ჭავჭავაძე" აცხადებს კონკურსს ვეკანტურ თანამდებობაზე

**საზოგადოებასთან ურთიერთობის ჯგუფის ხელმძღვანელის თანაშემწე
სატელევიზიო სარეკლამო რგოლების შექმნაში**

შესავალი

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო მსოფლიო ბანკის კრედიტის ფარგლებში ახორციელებს საქართველოს განათლების სისტემის გარდაქმნისა და განმტკიცების პროექტს. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროექტის განხორციელებაში დახმარებას უწევს საქართველოს განათლების პროექტის საკოორდინაციო ცენტრი, რომელიც უზრუნველყოფს მთელი პროექტის კოორდინაციას.

პროექტის ერთ-ერთი შემადგენელი ქვეკომპონენტია საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახური (ქვეკომპონენტი C2). საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახური შეიქმნა, რათა ხელი შეუწყოს განათლების სისტემის რეფორმის წარმატებით განხორციელებას დაინტერესებული მხარეებისათვის რეფორმის შესახებ ობიექტური და თანამიმდევრული ინფორმაციის მიწოდების, დადებითი და მხარდამჭერი საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბების გზით. საზოგადოებასთან ურთიერთობის ქვეკომპონენტს ესაჭიროება საკონსულტაციო მომსახურება.

სამუშაოს ზოგადი აღწერილობა

კონსულტანტმა უნდა შექმნას საქართველოს განათლების სისტემის რეფორმის მიზნებისა და მოსალოდნელი შედეგების ამსახველი სარეკლამო რგოლები. რეკლამები მიზნად ისახავს რეფორმატორული ინიციატივების პროპაგანდას და სამიზნე ჯგუფების მხარდაჭერის მოპოვებას. პროდუქცია უნდა აკმაყოფილებდეს საკომუნიკაციო კამპანიის მიზნებსა და სამიზნე ჯგუფების მოთხოვნას. რეკლამები უნდა იყოს შემოქმედებითი და, ამასთანავე, ითვალისწინებდეს ქართულ მენტალიტეტსა და ზოგად ფსიქოლოგიურ ასპექტებს.

ძირითადი მოვალეობები და პასუხისმგებლობები

კონსულტანტმა უნდა შეიმუშაოს სცენარები და გადაიღოს სარეკლამო რგოლები. კონსულტანტმა საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახურს ასარჩევად უნდა წარუდგინოს 2-3 ნიმუში. ნიმუშები შემდგომი განხილვისთვის წარედგინება საბჭოს (საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახური, განათლების რეფორმის პროექტის სხვა ქვეკომპონენტები, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სხვა წარმომადგენლები).

რეკლამები უნდა შეიქმნას სცენარის დამტკიცებიდან 10 დღის ვადაში. შერჩეულ ტელე-არხზე რეკლამის განთავსება და განთავსების დრო განისაზღვრება განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ და ანაზღაურდება ცალკე.

რაოდენობა: 10 რეკლამა

ხანგრძლივობა: დაახლ. 60 წამი

სამიზნე აუდიტორია: განათლების მუშაკები, მასწავლებლები, მშობლები, სტუდენტები

მოსალოდნელი შედეგები

- ტექნიკური მოხსენება (მეთოდოლოგია, ნიმუშების შერჩევა, და ა.შ.) - გამოყენებული უნდა იყოს როგორც რაოდენობრივი ასევე ხარისხობრივი მიდგომა;

- კვლევითი საჭირო საშუალებები (კითხვარი, გზამკვლევი);

- კვლევის მონაცემთა ფაილი (SPSS ფორმატში);

- დასკვნითი მოხსენება (მოპოვებული ინფორმაციის ანალიზი და ინტერპრეტაცია, ძირითადი დასკვნები, რეკომენდაციები, და ა.შ.);

- საწყისი მოხსენება, რომელიც მოიცავს კვლევის განხორციელების გეგმას;

- შუალედური მოხსენება, რომელიც განსაზღვრავს კვლევის მეთოდოლოგიას და ნიმუშების შერჩევის გზებს;

- მოხსენება პროგრესის შესახებ, რომელშიც შევა კვლევის შედეგები;

- დასკვნითი მოხსენების პირველი და საბოლოო ვარიანტი, რომელიც მოიცავს ყველა სხვა აღწერილობით და ანალიტიკურ სამუშაოებს, მათ შორის: L მუშაობა სამართლებრივ ჩარჩოზე, ფენომენის ზოგადი ანალიზი და კერძო დაფინანსების როლი, რეალური/პოტენციური ბაზრის ანალიზი და ა.შ.

უზრუნველყოფილ უნდა იქნას კვლევის ყველა მონაწილის კონფიდენციალურობა. კვლევის ჯგუფს უნდა გააჩნდეს შესაბამისი ტექნიკური ბაზა, რათა ინფორმაცია და ანგარიშები იყოს დალუქული. ანონიმურობის უზრუნველსაყოფად კვლევის მონაწილეების სახელები უნდა იყოს კოდირებული. მონაწილეებს საშუალება უნდა მიეცეთ, ხელმოწერით დაადასტურონ კვლევაში მონაწილეობაზე თანხმობა.

კვალიფიკაცია

- მინიმუმ ორი წლის სამუშაო გამოცდილება საქართველოში;

- საქართველოს განათლების სისტემის საფუძვლიანი ცოდნა;

- მინიმუმ ერთი გამოქვეყნებული პროექტი განათლების კვლევის სფეროში (სავალდებულოა კვლევაზე დადებითი რეკომენდაციის წარდგენა);

- კვლევის ხელმძღვანელი, რომელსაც განხორციელებული აქვს მინიმუმ ორი კვლევა საქართველოში;

- შესაბამისი საკვლევი ჯგუფის ჩამოყალიბების უნარი.

ანგარიშვალდებულება

სამუშაოს დაწყებიდან 2 კვირის ვადაში წარდგენილი უნდა იყოს საწყისი მოხსენება. ამის შემდეგ, ერთი თვის ვადაში - შუალედური მოხსენება, შემდეგი თვე - მოხსენება პროგრესის შესახებ, მომდევნო ორი თვე - დასკვნითი მოხსენების პირველი ვარიანტი და ბოლო, მეექვსე თვე - დასკვნითი მოხსენება. დასკვნითი მოხსენება წარდგენილ უნდა იქნას ქართულ და ინგლისურ ენებზე როგორც ელექტრონული, ასევე ნაბეჭდი ფორმით. მოხსენებები უნდა წარედგინოს საქართველოს განათლების პროექტის საკოორდინაციო ცენტრის დირექტორს.

დავლების ხანგრძლივობა

დავლების საფარაუდო ხანგრძლივობაა 6 (ექვსი) თვე.

გამარჯვებულის გამოსავლენად საქართველოს განათლების პროექტის საკოორდინაციო ცენტრი იხელმძღვანელებს კონსულტანტის კვალიფიკაციაზე დაფუძნებული შერჩევის მეთოდით. ინტერესის გამოხატვის წერილები და სამუშაო გამოცდილებისა და კვალიფიკაციის შესახებ ინფორმაცია წარმოდგენილ უნდა იქნას შემდეგ მისამართზე:

საქართველოს განათლების პროექტის საკოორდინაციო ცენტრი

0102 თბილისი. დიმიტრი უზნაძის ქ. N52, ოთახი N102.

ტელეფონები: **95-98-37; 95-83-13 F**

ელ.-ფოსტა: GEP@wanex.net

საკონტაქტო პირი: ქ-ნი **სოფო გორგოძე**

განაცხადების წარდგენის საბოლოო ვადაა 2004 წლის 29 ოქტომბერი.

კვალიფიკაცია და მოთხოვნები

- უმაღლესი განათლება შესაბამის სფეროში (განათლება, ჟურნალისტიკა, ურთიერთობები, სოციოლოგია და სხვა);

- ქართული ენის კარგი ცოდნა (როგორც სასაუბრო, ასევე წერილობითი);

- კომუნიკაციის კარგი უნარი;

- მინიმუმ სამი წლის სამუშაოს გამოცდილება ჟურნალისტიკასა და რეკლამერებაში (დიზაინი, პოლიგრაფია, გარე რეკლამა);

- გამოცდილება სარეკლამო რგოლების (მათ შორის სოციალურის) დამზადებაში;

- რეკლამირების დარგში საერთაშორისო გამოცდილება;

- შემოქმედებითად აზროვნების უნარი;

- კომპიუტერის ფლობა (Microsoft Office, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint, Photoshop).

ანგარიშვალდებულება

კონსულტანტი ანგარიშვალდებული იქნება საზოგადოებასთან ურთიერთობების ჯგუფის ხელმძღვანელი-სა და პროექტის საკოორდინაციო ცენტრის დირექტორის წინაშე.

დასაქმების ხანგრძლივობა

ხელშეკრულების საფარაუდო ხანგრძლივობაა 4 თვე.

თქვენთვის საინტერესო ვაკანტური ადგილის დასაკავებლად გთხოვთ, წარმოადგინოთ განაცხადები ქართულ და ინგლისურ ენებზე (ნაბეჭდი და ელექტრონული ვერსია) შემდეგ მისამართზე:

საქართველოს განათლების პროექტის საკოორდინაციო ცენტრი

0102 თბილისი, დიმიტრი უზნაძის ქ. N52, ოთახი N102.

ტელეფონები: **95-98-37; 95-83-13 F**

ელ.-ფოსტა: GEP@wanex.net

საკონტაქტო პირი: ქ-ნი **სოფო გორგოძე**

წარსადგენი განაცხადების ფორმების ელექტრონული ვერსიები შეგიძლიათ მიიღოთ ზემოთ მითითებულ მისამართზე.

განაცხადების წარდგენის საბოლოო ვადაა 2004 წლის 22 ოქტომბერი.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების დეპარტამენტი გაცნობავთ:

2004 წლის 4 ოქტომბრიდან ძალაში შევიდა საქართველოს პრეზიდენტის N437 ბრძანებულებით დამტკიცებული დებულება "ახალგაზრდა მეცნიერთათვის პრეზიდენტის სტიპენდიების დანიშვნისა და სამეცნიერო მივლინებებისათვის თანხის გამოყოფის წესის შესახებ". პრეზიდენტის სტიპენდიები დაწესებულია სამი ხარისხის:

- პირველი ხარისხის - 250 ლარის ოდენობით თვეში, 40 წლის ასაკამდე მეცნიერებათა დოქტორებისათვის;

- მეორე ხარისხის - 200 ლარის ოდენობით თვეში, 35 წლის ასაკამდე მეცნიერებათა კანდიდატებისათვის;

- მესამე ხარისხის - 150 ლარის ოდენობით თვეში, 30 წლის ასაკამდე ასპირანტებისა და სამეცნიერ ხარისხის არმქონე მეცნიერ თანამშრომლებისათვის.

სამივლინებო თანხები გამოიყოფა მხოლოდ მოკლევადიანი მივლინებებისათვის (1 თვემდე ვადით).

განაცხადები მიიღება 2004 წლის 1 ნოემბრის საღამოს 18.30 საათამდე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების დეპარტამენტში. მისამართი: გამსახურდის გამზირი, N28, II სართული.

განაცხადები შეირჩევა საკონკურსო წესით.

დამატებითი ინფორმაციისათვის მიმართეთ: მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების დეპარტამენტის დანაწესების განყოფილების უფროსს, ქალბატონ ეკა ლუჟავას, მისამართი: გამსახურდის გამზირი, N28, II სართული, ოთახიN38, ტელეფონი: 38-55-49.

ბოლო ათწლეულის მანძილზე ქვეყანაში შექმნილმა მდგომარეობამ მთელი რიგი სააქციო საზოგადოებები უფუნქციო გახადა, რამაც დასაქმებულ მუშა-მოსამსახურეთა და აქციონერთა სერიოზული უკმაყოფილება გამოიწვია. ყოველივე ამას მოსდევს გაუთავებელი საჩივრების წერა სასამართლოში, პროკურატურასა და სხვა სამართალდამცავ ორგანოებში. ქვემოთ გთავაზობთ სააქციო საზოგადოებების, როგორც საწარმოს ერთ-ერთი ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის, დახასიათებასა და აქციონერთა უფლება-მოვალეობების საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად განმარტებას. ასევე, შევეხებით ისეთ აქტუალურ პრობლემას, როგორიცაა საწარმოთა, კერძოდ კი, სააქციო საზოგადოებათა გაკოტრებისა და მისი სამართლებრივი შედეგების საკითხი.

საბჭოთა პერიოდში სამეწარმეო საქმიანობას, ძირითადად, სახელმწიფო ახორციელებდა, ვინაიდან იგი წარმოების საშუალებების მესაკუთრე იყო. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში და, მათ შორის, საქართველოც, გვემოური ეკონომიკიდან საბაზრო ეკონომიკაზე გადავიდნენ. თავისუფალი ბაზრის ჩამოყალიბება რთული ეკონომიკური პროცესების ერთობლიობაა, რომელიც სამართლებრივ მონესრავებას საჭიროებს. მენარმეობის თავისუფლებას განამტკიცებს კონსტიტუცია - სახელმწიფო ვალდებულია ხელი შეუწყოს თავისუფალი მენარმეობისა და კონკურენციის განვითარებას. უფრო დანერგულებით მენარმეობის, ანუ სამეწარმეო საქმიანობის მონაწილეთა მოწყობის ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმები "მენარმეთა შესახებ" კანონშია მოწესრიგებული. იმისათვის, რომ მენარმემ სამეწარმეო საქმიანობა განახორციელოს, საჭიროა, რომ იგი გარკვეული ფორმით ჩამოყალიბდეს. კანონი "მენარმეთა შესახებ" იძლევა ამ ფორმების ამომწურავ ჩამონათვალს. რომლებ მათგანს აირჩევს პირი, რომელიც სამეწარმეო საქმიანობის წამოწყებას აპირებს, თავად მასზეა დამოკიდებული. სამეწარმეო საქმიანობის ფორმებია: ინდივიდუალური საწარმო, სოლიდარული პასუხისმგებლობის საზოგადოება (სპს), კომანდიტური საზოგადოება (კს), შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება (შპს), სააქციო საზოგადოება (სს) და კოოპერატივი (რკ- რეგისტრირებული კოოპერატივი). მენარმე უნდა აირჩიოს ერთ-ერთი ამ ფორმებიდან, ვინაიდან ათვინებურად რაიმე სხვა ფორმის შემოღება კანონს ეწინააღმდეგება და ასეთ საწარმოს სასამართლო ან ადგილობრივი საგადასახადო ორგანო (ინდივიდუალური საწარმოს შემთხვევაში) რეგისტრაციაზე უარს ეტყვის. სამეწარმეო საქმიანობის დაწყება არ საჭიროებს რაიმე ნებართვას, მაგრამ ზოგიერთი სახის მენარმეობას, მაგალითად, ნიადაგზე მადნების მოპოვებას, ზეცხის გადაშუშებასა და ზოგიერთი სხვას, აუცილებლად სჭირდება სახელმწიფოს მხრიდან თანხმობა ნებართვის ან ლიცენზიის სახით.

რა პრინციპით უნდა მოხდეს საწარმოს ამა თუ იმ ფორმის შერჩევა, ანუ რის მიხედვით გადავიწყობთ პირმა, შპს-ს ფორმით ჩამოყალიბების საწარმო თუ სპს-დ, ეს დამოკიდებულია ფინანსურ შესაძლებლობებსა და მომავალი პასუხისმგებლობის სახისზე. ვინაიდან კომერციული საქმიანობა გარკვეულ ფინანსურ რისკთანაა დაკავშირებული, წინასწარ არავენ იცის, საწარმო მომგებიანი იქნება თუ ზარალიანი, ამიტომაც მენარმეს ამა თუ იმ ორგანიზაციული ფორმის არჩევის დროს საფრთხილ მართებთ. თუ პირს ან პირთა ჯგუფს სურს, დაფუძნოს სააქციო საზოგადოება, მან უნდა იცოდეს, რომ ამისათვის, საწესდებო კაპიტალის შესაცხადად, სულ ცოტა 15 000 ლარი დასჭირდება. სამაგიეროდ, თუ მომხმარებელს სააქციო საზოგადოება ზარალიანი იქნება, კრედიტორები დაკმაყოფილებიან სს ქონებიდან, ხოლო აქციონერთა პირად ქონებას (ავტომანქანა, სახლი, და ა.შ) ვერავინ შეეხება, ანუ იძულებითი წესით ეს ქონება არ გაიყიდება სს-ის ვალდების დასაფარავად.

შპს-ს დასაფუძნებლად საწესდებო კაპიტალისათვის უფრო ნაკლები თანხაა საჭირო - 2 000 ლარი. მსგავსად სააქციო საზოგადოებისა, შპს-ს პასუხისმგებლობაც, ვალეების შემთხვევაში, შემოფარგლდება საწესდებო კაპიტალით და არ ეხება მისი დამფუძნებლების პირად ქონებას.

სპს-ს აფუძნებენ ის პირები, რომლებიც ერთმანეთს ენდობიან (სულ ცოტა 2 ფიზიკური პირი მაინც), ვინაიდან, საჭიროების შემთხვევაში, ისინი ერთმანეთის ვალდებულებებზე სოლიდარულად - მთელი თავისი ქონებით აგებენ პასუხს. ამაზე მეტის გადახდას სხვა რაიმე ქონებიდან მას კრედიტორი ვერ მოსთხოვს; 2. კომპლემენტარები, რომლებიც, სპს-ს პარტნიორების მსგავსად, პასუხს აგებენ სოლიდარულად, ანუ მთელი თავისი ქონებით, მთელ ვალდებულებებზე.

სამეწარმეო საქმიანობა, თავისთავად, იმდენად მოგების მიღებას ისახავს, მაგრამ არაბოძებს ისეთ მენარმეებიც, რომლებიც უპირატესად საკუთარი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებაზე ზრუნავენ, ვიდრე მოგების მიღებაზე და ამისათვის აფუძნებენ კოოპერატივს. კოოპერატივი არის წევრთა ბრძოთი საქმიანობაზე დაფუძნებული ან წევრთა მეურნეობის განვითარებისა და შემოსავლის გადიდების მიზნით შექმნილი საზოგადოება, რომლის ამოცანაა წევრთა ინტერესების დამკმაყოფილება და იგი მიმართული არ არის უპირატესად მოგების მიღებაზე. თუმცა, ეს იმას არ ნიშნავს, რომ კოოპერატივს არა აქვს მოგების მიღების უფლება, მაგრამ მისთვის ეს პრობლემატიკა არ არის. მაგალითად, ნედლეულის მომპოვებელი კოოპერატივი უნდა მოიპოვებდეს ნედლეულს საკუთარი წევრებისათვის. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წმარმოებელი და გადამამულებელი კოოპერატივები მიზნად ისახავენ წარმოებული პროდუქციის მოხმარებისა და რეალიზაციის გაზიარება მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებასა და მათი შემოსავლების გადიდებას.

ინდივიდუალური საწარმოს დაფუძნებისათვის პირს არავისაა შეაბნავება არ სჭირდება. მას შეუძლია, დამოუკიდებლად დაფუძნოს და გაუშდეს ან საწარმოს. აქვე აღვნიშნავთ, რომ სავალდებულო საწესდებო კაპიტალი

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია 10 წლისაა

რა უფლებაებით სარგებლობთ, თუ თქვენ რომელიმე საწარმოს აქციონერი ხართ

კანონით გათვალისწინებულია მხოლოდ შპს-სა და სს-სთვის. კოოპერატივისთვის დაწესებულია პაი, რომელიც წინასწარ განისაზღვრება დამფუძნებლების მიერ და ყოველი პაი უნაშთოდ უნდა იყოფოდეს 50-ზე.

ამჟერად, ჩვენი ინტერესის საგანია სააქციო საზოგადოება - ორგანიზაციული თვალსაზრისით საწარმოს ყველაზე რთული ფორმა. საქართველოში მრავალი საწარმო დაფუძნდა სააქციო საზოგადოების ფორმით. ძირითადად, ეს ეხება დიდ საწარმოებს, რომლებიც ადრე მთლიანად სახელმწიფოს საკუთრებაში იყო. ასევე, სახაზინო საწარმოებს, რომლებიც 1999 წლის 1 სექტემბრამდე, სახელმწიფოს 100% ნილომრივი მონაწილეობით, შპს-ებად ან სს-ებად გარდაიქმნენ.

აქვე, აღვნიშნავთ, რომ საწარმო არის პირთა და ქონების ერთიანობა. იგი არის დამოუკიდებელი წარმონაქმნი, რომელიც არავის საკუთრებას არ წარმოადგენს, მათ შორის, არც სახელმწიფოს, თუნდაც სახელმწიფო იყოს მისი ერთადერთი დამფუძნებელი 100%-იანი ნილომრივი მონაწილეობით. ნებისმიერი პირი, მათ შორის, სახელმწიფოც, არის არა სააქციო საზოგადოების მესაკუთრე, არამედ აქციის სახით ამ საწარმოს წილის მფლობელი, ვიქვით 20%, 30%, 100% -ის. ამდენად, საზოგადოებაში ჩამოყალიბებული სტერეოტიპი, რომ ესა თუ ის საწარმო ვინმეს საკუთრებაა და შესაძლებელია საწარმოს ჩვეულებრივი ნივთივით განკარგვა, მცდარია. საწარმოს წილის, აქციისა თუ პაის მფლობელობა კანონით გათვალისწინებულ უფლება-მოვალეობებს წარმოადგენს ამ საწარმოს, როგორც დამოუკიდებელი სუბიექტის მიმართ და არა საწარმოზე.

რა არის სააქციო საზოგადოება?

სააქციო საზოგადოება არის საზოგადოება, რომლის საწესდებო კაპიტალიც დაყოფილია ერთი და იმავე ნომინალური ღირებულების მქონე აქციებად. სს-ს საწესდებო კაპიტალი უნდა შეადგენდეს სულ მცირე 15 000 ლარს, წინააღმდეგ შემთხვევაში, სასამართლო მის რეგისტრაციას არ მოახდენს. თუმცა, შესაძლოა, საწესდებო კაპიტალი იყოს გაცილებით მეტი, ზედა ზღვარი ამ მხრივ არ არსებობს. საწესდებო კაპიტალში არ იგულისხმება მხოლოდ ფულადი თანხა, რომელიც საბანკო ანგარიშზე დევს, ვინაიდან საწესდებო კაპიტალი შეიძლება შეიქნას როგორც ფულადი, ისე არაფულადი შესატანით. მთელი ეს საწესდებო კაპიტალი დაყოფილია ერთი და იმავე ნომინალური ღირებულების აქციებად. ნომინალური ღირებულება არის აქციის ის ღირებულება, რომლითაც მოხდა მისი გაცემა და დარეგისტრირდა საზოგადოების წიგნში. 1999 წლის 9 ივნისამდე ერთი აქციის ნომინალი იყო 1 ლარი ან მისი მრავალჯერადი. 1999 წლის 1 სექტემბრიდან დაფუძნებულ სააქციო საზოგადოებებში აქციის ნომინალს თავად სააქციო საზოგადოება განსაზღვრავს. აქციას, ასევე, გააჩნია საბაზრო ღირებულება, რომელიც ნომინალურისაგან განსხვავდება და რბოლის განსაზღვრაზეც გავლენას ეკონომიკური და სხვა ფაქტორები ახდენს. პრინციპი ერთია - რაც უფრო მომგებიანია საწარმო, მით მეტია მისი აქციების საბაზრო ფასი. საზოგადოების აქციონერები სს-ს ვალდებისათვის პასუხს არ აგებენ. პასუხისმგებელი ამ დროს არის თავად სააქციო საზოგადოება მთელი თავისი ქონებით, საწესდებო კაპიტალის ჩათვლით.

რას წარმოადგენს აქცია?

აქცია არის ფასიანი ქაღალდი, რომელიც ადსტურებს სააქციო საზოგადოების ვალდებულებებს აქციონერის მიმართ და აქციონერის უფლებებს სააქციო საზოგადოებაში.

აქცია, პირველ ყოვლისა, გამოხატავს საწესდებო კაპიტალის რაოდენობას, ვინაიდან ყველა აქციის ნომინალური ღირებულებების ჯამი უდრის საწესდებო კაპიტალს მთლიანად. ის, რომ თქვენ ხართ აქციის ან აქციათა პაკეტის მფლობელი, ნიშნავს იმას, რომ წარმოადგენთ სააქციო საზოგადოების წევრს და, აქედან გამომდინარე, გაქვთ უფლება-მოვალეობანი. სავალდებულო არაა, რომ მონაწილეობდეთ საზოგადოების მართვაში, შეგიძლიათ შინ მშვიდად იჯდეთ და დაელოდით დივიდენდებს, რომელსაც, საწარმოს მომგებიანი მუშაობის შემთხვევაში, თქვენზე აქცია მოგიტანს. ხოლო თუ გასურთ, მონაწილეობდეთ საწარმოს მართვაში, ეს თქვენი უფლებაა არ გააჩნია და, შესაბამისად, სააქციო საზოგადოების მართვაში მონაწილეობას ვერ მიიღებს. სამაგიეროდ, პროვილეგირებული აქციის მფლობელი, ჩვეულებრივ აქციონერებთან შედარებით, დივიდენდის მიღების უპირატესი უფლება აქვს.

როგორ უნდა მოითხოვო აქციონერმა აქციაზე საკუთრების უფლება?

აქციონერის საკუთრების უფლება აქციაზე დასტურდება სააქციო საზოგადოების აქციათა რეგისტრში ჩანაწერთი ან კანონით გათვალისწინებული სხვა ფორმით. კანონის შესაბამისად, აქციონერს უნდა მიეცეს აქციათა სერტიფიკატი ან ამონაწერი საზოგადოების აქციათა რეგისტრიდან. აქციათა რეგისტრს შეიძლება აწარმოებდეს თავად სააქციო საზოგადოება ან დამოუკიდებელი რეგისტრატორი. საზოგადოება, რომელსაც 100-მდე აქციონერი ჰყავს და რომლის აქციებიც არაა გატანილი საფონდო ბირჟაზე საჯარო ვაჭრობისათვის (ე.წ. დახურული ტიპის საზოგადოება) შესაძლოა, აწარმოებდეს აქციათა რეგისტრს თავად, ან დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მეშვეობით. კანონით ორივე წესია დაშვებული. ხოლო სააქციო საზოგადოებას, რომელსაც ჰყავს 100-ზე მეტი აქციონერი ან/და მისი აქციები თავისუფლად იყიდება საფონდო ბირჟაზე (ღია ტიპის სააქციო საზოგადოება), კანონის მოთხოვნით, ვალდებულია, დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მეშვეობით აწარმოოს აქციათა რეგისტრაცია. შესაბამისად, თუ ხართ აქციონერი, აქციაზე საკუთრების დამდასტურებელი დოკუმენტის მისაღებად უნდა მიაკითხოთ ან თავად სააქციო საზოგადოებას, ან დამოუკიდებელ რეგისტრატორს, რომელიც ხელშეკრულების საფუძველზე აწარმოებს აქციათა რეგისტრს.

როგორ გავსახვისით (გაყვიდით,

გავარქვითი აქცია?

ამისათვის სხვადასხვაგვარი პროცედურებია დადგენილი. დახურული ტიპის სააქციო საზოგადოების აქციონერს შეუძლია, გაასხვისოს თავისი წილი დათმობის ხელშეკრულებით, რომელიც ნოტარიუსის მიერ უნდა იყოს დამოწმებული. ამისათვის ნოტარიუსს უნდა წარუდგინოთ ამონაწერი აქციათა რეგისტრიდან. ამის შემდეგ აუცილებელია ახალი აქციონერის დარეგისტრირება საზოგადოების აქციათა წიგნში. იმ შემთხვევაში, როცა აქცია სერტიფიკატის ფორმითაა გაცემული, აქციის გადაცემა უფრო მარტივია. სერტიფიკატის მეორე მხარეს კეთდება წარწერა (ინდოსამენტი), რომლითაც დასტურდება აქციის ყოველი ახალი მფლობელის ვინაობა. თუ თქვენ ხართ აქციათა სერტიფიკატის მფლობელი და ასხვისებთ მას, შემქმნთან ერთად მიბრძანდებით სააქციო საზოგადოებაში, სერტიფიკატის მეორე მხარეს გააკეთებთ ინდოსამენტს ახალი მფლობელის მითითებით და იგი თქვენს მაგივრად დარეგისტრირდება აქციათა რეგისტრში. ამ ცვლილებას რეგსტრის წარმოებაზე პასუხისმგებელი პირი დაამოწმებს და ამისათვის ნოტარიუსთან წასვლა საჭირო აღარა არის. აქციის დათმობის ხელშეკრულებით გაასხვისებთ თუ ინდოსამენტით, ეს თქვენს არჩევანზე არაა დამოკიდებული, ვინაიდან, შესაძლოა, სააქციო საზოგადოება საერთოდ არ გასცემდეს სერტიფიკატს და, საჭიროების შემთხვევაში, იძლეოდეს რეგსტრიდან ამონაწერს. ამონაწერზე, ცხადია, ინდოსირებას ვერ განახორციელებთ, ამიტომ მიდინარე ნოტარიუსთან და აფორმებთ დათმობის ხელშეკრულებას, ხოლო თუ სააქციო საზოგადოება სერტიფიკატს გასცემს თქვენს სახელზე, მეორე მხარეს წარწერის გაკეთებითა და სერტიფიკატის ფიზიკურად ახალი მფლობელისათვის გადაცემით მოგვარდება გასხვისების საკითხი. ამასთან, ახალი მფლობელი უნდა დარეგისტრირდეს აქციათა რეგისტრში. თუ ხართ ღია ტიპის სააქციო საზოგადოების აქციონერი და აქციათა გაყიდვა გინდათ, თუ აქციები დაშვებულია საფონდო ბირჟაზე, მაშინ გაასხვისებთ ბირჟაზე თავისუფლად მოგების წესით, ხოლო თუ არაა დაშვებული ბირჟაზე, მაშინ უნდა მიმართოთ ლიცენზირებულ საბროკერო კომპანიას. ზოგჯერ აქციის გასხვისებისათვის საზოგადოების თანხმობაა საჭირო. ამგვარ აქციებს ვინკულურებული აქციები ეწოდება.

რა უფლება-მოვალეობები აქვთ აქციონერებს?

აქციონერის ერთადერთი მოვალეობაა, შეიტანოს შეატანი კუთვნილი რაოდენობის აქციების მისაღებად. რაც შეეხება აქციონერთა უფლებებს, საზოგადოდ, მათ გააჩნიათ: 1. ქონებრივი უფლებები, რომელთაგან ყველაზე მნიშვნელოვანია დივიდენდის (მოგების წილის) მიღების უფლება. დივიდენდების განაწილება მაშინაა შესაძლებელი, როდესაც საწარმოს საქმიანობა მომგებიანია. 2. საზოგადოების მართვაში მონაწილეობის უფლებები (ზმის უფლება, ინფორმაციის მიღების უფლება, კონტროლის უფლება, რიგგარეშე საერთო კრების მოწვევის, ასევე, საერთო კრების გადწვევტილების გასაჩივრების უფლება), რომლებიც საერთო კრებაზე ხორციელდება.

აქ პრობლემური და მეტად მნიშვნელოვანია უმცირესობაში მყოფი აქციონერების უფლებების დაცვა (ე.ი. იმ აქციონერებისა, რომლებიც ფლობენ საწესდებო კაპიტალის 5 %-ს ან ამაზე ნაკლები რაოდენობის აქციებს). ამიტომაც, ან საკიოზე დაწერილობით შეგარეგნობით. როგორც აღვნიშნეთ, საზოგადოების მართვაში მონაწილეობის უფლება აქვს ყველას, მიუხედავად იმისა, დიდი რაოდენობის აქციებს ფლობს თუ უმცირესობაში იმყოფება. ცხადია, გადაწვევტილების მიღება ხდება უზრავლესობის მიერ, მაგრამ არსებობს გარკვეული მექანიზმები, რომლებიც უზრუნველყოფს უმცირესობაში მყოფი აქციონერების ინტერესების დაცვას. პრაქტიკაში ამ საკითხთან თავი იჩინა იმ სახელმწიფო საწარმოებთან მიმართებაში, რომელთა პრივატიზება (სახელმწიფო ქონების ფიზიკური და იურიდიული პირების საკუთრებაში გადასვლა) მოხდა და ისინი სააქციო საზოგადოებების ფორმით ჩამოყალიბდნენ. ამგვარი საწარმოების მუშაკთა ინტერესების დაცვის მიზნით, პრივატიზების შესახებ განაცხადის წარდგენის შემდეგ, მყიდველის მიერ საკუთრების უფლების შექმნაზე საკუთრელოს ეკონომისტის სამინისტროსთან შეთანხმების გარეშე იკრძალება საწარმოს რეორგანიზება ან ლიკვიდაცია, მტატების შემცირება ან გაზრდა, საწარმოს ქონების გაყიდვა, გაცვლა, ქირით ან იჯარით გაცემა, დაგირავება. საწარმოს სააქციო საზოგადოებად დაფუძნების მომენტისათვის მუშაკებს უსახიფდლოდ ეთრდებოდათ გადაცემითა მთლიანი საწესდებო კაპიტალის 10%-მდე აქციები, მაგრამ არა უმეტესს საქართველოში არსებულ მინიმალური ხელფასის ასმაგი ოდენობისა ერთ მუშაკზე გაანაწილებად. აღნიშნული უფავათი ეხებათ: იმ მუშაკებს, რომლებისთვისაც საწარმო წარმოადგენს ძირითად საშუალო ადგილს, იმ პირებს, რომლებიც, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, უფლება აქვთ, დაბრუნდნენ ამ საწარმოში, პენსიით წერებას, რომლებიც პენსიაზე გავიდნენ ან საწარმოდან არახალკვან წილის მუშაობის შემდეგ, იმ პირებს, რომლებიც ან საწარმოს სააქციო საზოგადოებად დაფუძნებამდე 1 წლით ადრე შეამცირეს და რეგისტრირებული არიან როგორც უმუშევრები. პირთა ზემოაღნიშნული კატეგორია თავისდაუნებურად გახდა აქციების მფლობელი და აღმოჩნდა უმცირესობაში, ვინაიდან, ეს 10 % დანაწილდა მათ შორის და თითოეულს ერგო აქციების გაცილებით ნაკლები პროცენტული რაოდენობა.. მათ საყურადღებოდ აღსანიშნავია შემდეგი:

აქციონერს უფლება აქვს, საზოგადოებას მოსთხოვოს თავისი აქციების შეფასება და გამოსყიდვა. მაგალითად: როდესაც საერთო კრებაზე მოხდა წესდებამი ისეთი ცვლილებების შეტანა, რომელიც არსებითად ლახავს აქციონერის უფლებებს და ასეთ ცვლილებას აქციონერმა მხარი არ დაუჭირა; ანდა, საერთო კრებამ მიიღო გადაწყვეტილება შერწყმის, გაყიდვის, გარდაქმნის თაობაზე, რასაც უმცირესობაში მყოფი აქციონერის დათმობა. ასევე, ისეთ შემთხვევაში, როდესაც აქციონერი არ დაეთანხმა საერთო კრების გადაწყვეტილებას საზოგადოების ქონების შექმნის, გასხვისების, ან გაცვლის გარეგნების შესახებ. ზემოთ ჩამოთვლილ გარემოებებში ყველა შემთხვევაში არ ანიჭებს აქციონერს უფლებას, მოთხო-

ვოს აქციათა გამოსყიდვა. აქციონერი ვერ მოსთხოვს სააქციო საზოგადოებას აქციათა შეფასებასა და გამოსყიდვას, თუ მას სრულად არ დაუფარავს ამ აქციების შესაბამისი შესატყვისი, ან თუ აქციონერმა ეს აქციები შეიძინა მას შემდეგ, რაც კანონით დადგენილი წესით აქციონერებს დაევ ზავნათ შეტყობინება საერთო კრების მოწვევის შესახებ.

საწესდებო კაპიტალის 5%-ის მფლობელ აქციონერებს უფლება აქვთ, მოითხოვონ სამეურნეო მოქმედებების ან მთლიანად წლიური ბალანსის სპეციალური შემოწმება, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ ადგილი აქვს დარღვევებს. ამგვარი მოთხოვნით აქციონერები მიმართავენ საერთო კრებას. თუ საერთო კრება არ დაკმაყოფილებს მათ მოთხოვნას, მაშინ გადაწყვეტილება სპეციალური შემოწმების ჩამოღების შესახებ შეიძლება მიიღოს იმ სასამართლომ, რომლის ტერიტორიაზეც აქვს საზოგადოებას ადგილობრივ-ყოფილი. ამრიგად, უმცირესობაში მყოფი აქციონერები-სათვის გარანტირებულია საზოგადოების საქმიანობაზე კონტროლის უფლება. ამასთან, მათ აქვთ რიგგარეშე საერთო კრების მოწვევის უფლება.

კრების მოწვევა გამართლებული და აუცილებელი უნდა იყოს. რიგგარეშე კრების ჩატარების მოთხოვნა წერილობით წარედგინებათ სააქციო საზოგადოების დირექტორებს, ხოლო ისინი მოვალენი არიან, დაწინშონ საერთო კრება მოთხოვნიდან 20 დღის განმავლობაში. თუ დირექტორები კრებას არ დაწინშევენ, აქციონერებს შეუძლიათ, კრების მოწვევის მოთხოვნით მიმართონ სასამართლოს.

რა უფლებები აქვთ აქციონერებს საზოგადოების ლიკვიდაციის შემთხვევაში?

ლიკვიდაცია არის პროცესი, რომელიც შეიძლება მოხდეს, თუ ამას ითვალისწინებს წესდება და თუ ამას გადაწყვეტენ 50%-ზე მეტი ხმის უფლების მქონე საწესდებო კაპიტალის მფლობელები. ლიკვიდაციის შემდეგ საზოგადოების ქონება ნაწილდება აქციონერთა შორის მათი წილის შესაბამისად, ოღონდ მას შემდეგ, რაც დაიფარება საზოგადოების ვალდებ. განახილება შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ ერთი წლის გავსლის შემდეგ იმ დღიდან, როცა მოვალეები მესამედ გააფრთხილეს გაზეთით ცნობის გამოქვეყნებით იმის შესახებ, რომ მიმდინარეობს საზოგადოების ლიკვიდაცია.

სააქციო საზოგადოების ლიკვიდაციას ახორციელებენ დირექტორები. სასამართლოს, თუ არსებობს საამისოდ მნიშვნელოვანი საფუძველი, შეუძლია დაწინშოს ლიკვიდაცირად გარეშე პირიც. ლიკვიდაცირება დაწინშვის თანავე უნდა შეადგინონ ბალანსი. მათ უნდა აცნობონ კრედიტორებს საზოგადოების ლიკვიდაციის შესახებ და მოინებონ პრეტენზიების განცხადებისათვის, დაბმარეონ იმ მიმდინარე საქმეები, მოახდინონ აქტივების რეალიზაცია. თუ დადგინდება დავალიანება, ლიკვიდაცირება უნდა აცნობოს სასამართლოს, რომელიც აღძრავს გაკოტრების საქმეს ე.ი. გაკოტრების პროცესი იმ შემთხვევაში დაიწყება, თუ დავალიანება დადგინდება. თუ საწარმო გადახდისუფნარო ვალდება, ხელმძღვანელმა ბრალეული გააქთანურების გარეშე უნდა განაცხადოს სასამართლოში გაკოტრების წარმოების გახსნას შესახებ. ეს წესი გამოიყენება ზედავალიანების შემთხვევაშიც. ბრალეულ გაჭიანურებად ან მიიჩნება, თუ ხელმძღვანელი პირები გაკოტრების საქმის წარმოების გახსნას ეჭრობიან კუთლისინდიცირად, რაც საწარმოს ინტერესებს უკავშირდება (შენიშვნა: გადახდისუფნარობა ნიშნავს იმას, რომ მოვალეს არ შეუძლია, შესაწიროს ვადაშოსული ვალდებულების ვალდებულებები, ხოლო ზედავალიანება მაშინაა სახეზე, როდესაც საწარმოს აქტივები, ანუ ქონება, ვეღარ ფარავს პასივს, ანუ მის ვალდებულებებს). იმისათვის, რომ გაკოტრების პროცესი დაიწყოს, სახეზე უნდა იყოს ან საწარმოს გადახდისუფნარობა, ან ზედავალიანება, ანდა მოხალოდნეული გადახდისუფნარობა.

გაკოტრების პროცესი საკმაოდ რთულია და, უმეტესად, დროში გახანგრძლივდება. იგი შეიძლება წლითი გაგრძელდეს. სასამართლო გაკოტრების მმართველად ისეთ პირს ნიშნავს, რომელიც დამოუკიდებელია, ე. ი. სასამარტრებოდაც ან/და ნათესაურად თუ სხვაგვარად არაა დაკავშირებული ვალაუვალ მოვალესთან და კრედიტორთან. ეს გასაგებიცაა, ვინაიდან გაკოტრებული საწარმოს ქონების განახილება ობიექტურად უნდა განხორციელდეს. კანონი ადგენს ჩამონათვალს, თუ პირველ რიგში რომელი მოთხოვნები უნდა დაკმაყოფილდეს. დაინიშნება რა გაკოტრების მმართველი, იგი იმ ქონების აღწერას იწყებს, რომელიც გააჩნია საწარმოს, ადგენს ბალანსს და აღნიშნულ დოკუმენტებს წარუდგენს შესაბამის სასამართლოს. სასამართლო ადგენს გაკოტრების ტაბულას. გაკოტრების ტაბულა არის ცხრილი, რომლითაც განისაზღვრება მოთხოვნათა დაკმაყოფილების რიგითობა. პირველ რიგში, გაისტუმრება სამი თვის სახელფასო დავალიანება, საქმის წარმოების გახსნამდე გადასახადი გადახდავლები, დაზღვევის, საპენსიო, სამედიცინო ფონდებისა და უმუშევრობის დაზღვევის მოთხოვნები. ყოველი მომდევნო რიგის მოთხოვნა მას შემდეგ დაკმაყოფილება, რაც წინა რიგის მოთხოვნა იქნება გასტუმრებული. გაკოტრების მმართველმა სასამართლოს თანხმობით, ასევე, უნდა გადაიხადოს ვალაუვალ მოვალის ოჯახის წევრებისა და მისი პაჟოფაზე მყოფი პირებისათვის მინიმალურად აუცილებელი შესაწახი თანხა, ქონების მართვის ხარჯები, სასამართლოს ხარჯები, მიიღოს თავისი კუთვნილი გასამრჯელო. მხოლოდ ამის შემდეგ, გაკოტრების მასაში თუ კიდევ დარჩება რაიმე ქონება, იგი აქციონერებს შორის განაწილდება. გადახდისუფნარო საწარმოს გაკოტრების შემთხვევაში, კიდევ სავარაუდოა, რომ გაკოტრების ტაბულის მიხედვით ქონების განაწილების შემდეგ აქციონერებსაც რაიმე შეხედვით, მაგრამ როდესაც ზედავალიანების შემთხვევა გვაქვს (ე.ი. როდესაც ვალი ქონებაზე მეტია), გაკოტრების მასაში, ფაქტობრივად, თანხები აღარ რჩება. სასამართლო, დადგენილების სახით, იღებს გადაწყვეტილებას გაკოტრების საქმის წარმოების დამთავრების შესახებ. ამის შემდეგ საწარმო სამეწარმეო რეგისტრიდან ამოიშლება და საამართალბრუნედან გარქმეა, ხოლო აქციონერებს რეალურად აღარაფერი რჩებათ.

სწოგილი
პოატი
სწოვრახის
უწწოგი
ფაქტაბი

დამარსწახული,
მაბრამ
იბაღიანი

კათოლიკური
რეფორმაციის
ომაბი

B3

B4

B6

სანდრა ელისაბად რულოვსი

სტუმარ-მასწინდლობა ყვაილების ქვეყანაში

A1 ბაჰარიღაზ

რა თქმა უნდა, ჯგუფი და "მულტ-რაშიფის" კატარლის ეკიპაჟი ვლისინ-ხენის სანაპიროზე უსაფრთხოოდ, თუმცა ემოციებით ანთებული გადაბარგდა. წინ საპორტო ცხოვრების თვალსაჩინო ნაწილი - იაბტკლუბური საღამოა, ყველა სხვა შემთხვევაშიც, სანდრას შუბეერდის ადგილი საგულდაგულოდ აქვს შერჩეული. ეს ქართული დელეგაციის პოლანდიაში სტუმრობის მეორე დღე იყო და ძალიან გამორჩეოდა დანარჩენი ოთხისგან.

სტუმრობა უბრალო არ იყო და ის მთლიანად საქმიან ელფერს ატარებდა. სანდრა ელისაბად რულოვსის პატრონაჟითა და შუამდგომლობით, ფოთის პორტი პოლანდიის მასშტაბებით კომსამე "ზოსკალისთან", რომელიც პოლანდიის მთავრობის მიერ გამოყოფილი 15,3 მილიონი ევროთი ფოთის სანაპიროზე საბოლოოდ მოხსნის ნაპირის, ე.წ. მოლოს, პროლემას. ეს მართლაც ის შემთხვევაა, როცა სასარგებლო ბოლომდე გაუქრებულია სასაზოგოოთი. სტუმარ-მასწინდელის მემპატრონეებს არაერთხელ აღგვიზიზნავს, რაოდენ ღვთისაა სტუმარი, მაგრამ არც ისე ყოფილა საქმე, რომ მართკო ჩვენ ვართ და ჩვენი ნაბადი.

ტერნოიზენი პოლანდიის სამხრეთ ნაწილში მდებარეობს. ის პატარა, მყუდრო და მჭიდრო ქალაქია, სადაც უსაქმოდ არაფერია დადის. ჭიანჭველები ს ბუდე. დაუღალავი შრომის დამლა აქ ყველა კუთხეს ადევს. საქართველოს პირველი ლედი, სანდრა ელისაბად რულოვსი აქ გაიზარდა. ტერნოიზენის ქუჩებში სანდრა ეამყებათ. მასთან დამოკიდებულება ისეთივე უშუალოა, როგორც ყოველთვის, მაგრამ პატივისცემა - უსაზღვრო. რულოვსების ოჯახი ამას იმისაჟერებს.

- ბოღიში, თვითმფრინავში ნუ გახსნიან ბოთლს, თუ ისურვებთ, თავად მოავლეთ იმ ღვინოს, რომელსაც სპეციალურად მგზავრებისთვის "ურზრუნელყოფს ავიაკომპანია KLM!.. მაპატიეთ, ეს ღვინო საიდან გაქვთ?

- ტერნოიზენის მერის საჩუქარია. - მაპატიეთ, მინდოდა მეკიოხა, რომ ამ ქალაქში იყავით თუ არა? მეც ამ მხარეიდან ვარ და ძალიან მემყება, რომ თქვენი პირველი ლედი ტერნოიზენიდან არის წარმომობით. - ძალიან კარგი, ნუ იღვლეებთ, უბრალოდ, საჩუქარია და ის ჩვენთვის ძალიან ძვირფასია.

KLM-ის სტიუარდესა ისედაც ცაში იყო და შესაბამისად სიხარულით უფრო მაღლა ეღვარ გაფრინდებოდა. ქართველს კი, მართლაც, ვერ გააკვირვებ ღვინით და ეს სანდრასაც მშვენიერად განუმარტავს მეგობრებისთვის. ნებისმიერ საღამოზე ერთი სალაპარაკო თემა ქართული ჯაზის წვენი ყოველთვის იყო. უბრალოდ, თავად სანდრა რულოვსი იქცა სიურპრიზად და გურჯებსაც დიდი დრო აღარ გვრჩებოდა ტრადიციული თვითხოტბისთვის. სწორედ მაშინ, როცა პოლანდიური ჯენივასა და ფრანგული კაბერნეს გარდღუსით გაბრუებულებს "ქართული მოგანავა", ტერნოიზენის უძველეს რესტორანში "თბილისი" გაისმა. ფორტეპიანოს სანდრა მიუჯდა. ესეც გადასარეგად უსაველია, რომ აღარფერი ვთქვა ჩემსა და მას შორის გამართულ "ჭიჭე" მეგრულ დიალოგზე. ლინგვისტია. იცის მშობლიური, ფრანგული, ინგლისური, გერმანული, ქართული, რუსული და რა გამოიღვეს.

მიუხედავად იმისა, რომ რულოვსების თავიკი ეღუარდი, კარგა ხანია, საკმაოდ სოლიდურ ბიზნესს, ბიზათმუნებლობასა და უძრავ ქონებას

მართავს, უბრალოება და უშუალოება ყოველ მიმიკაზე ეტყობა. რულოვსები ტრადიციების ოჯახია. მგზავრობით დალილმა ქართველებმა სასტუმროში მისვლისას შევნიშნეთ რაღაც უცნაური - სასტუმროსათვის უცხო.

კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება ტერნოიზენში!
ედუარდ და მაგდალენა რულოვსი
6 ოქტომბერი 2004 წელი

ტექსტი პოლანდიური ყვაილეების ბოლქვებით სავსე კოლოფებს ამშვენებდა. არც დარგვისა და მოვლის ინსტრუქციების გაცემა დაზარებია ვინმეს. ხალასი და უშუალო ცხოვრების ნესი რულოვსების ოჯახსაც ეტობა. მყუდრო, კომფორტული და კომპაქტური ბინა, ერთი მხრივ, ზღვის, მეორე მხრივ კი, სკვერის ხედით არაფრით არ ქმნის პოპმეზურობის განცდას და არ გაფიქრებინებს, რომ აქ ქვეყნის პრეზიდენტი დაბაიჯებს ხოლმე. ყოველი დეტალი გემოვნებით არის საერთო გაბამი მოქცეული და ერთობ სასიამვნოა, რომ ამ პალიტრას, კერძოდ ჟურნალის მაგიდას, "24 საათის" ნარინჯის ფერიც ამშვენებს, თანაც როგორც ოჯახში ამბობენ - მუდმივად.

არაფერს ვამბობთ იმაზე, რომ ყველა კუთხე ყვაილით ან დეკორატიული ხით არის მორთული. ისე კი, საინტერესოს პირველი ლედის ოჯახში ადამიანი, განსაკუთრებით ჟურნალისტი, ყოველთვის მოძებნის და ამ შემთხვევაში ყურადღების ცენტრში ედუარდ სააკაშვილის ტილოები მოექცა. მარჯვნივ შავ პიჯაკში ჩაცმული მამა და მკაცრი საქართველოს პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილი. მარცხნივ კი ვარდებიან სამოსში გამოწყობილი დედა და საქართველოს გეოგრაფიული ფორმის კოლიეტი გულდამშვენებული საქართველოს პირველი ლედი სანდრა ელისაბად რულოვსი.

ამ კოლიეს სანდრა მუდამ ატარებს და ყოველთვის, როცა ამბობს - "ჩვენ ეს გვჭირდება", "ჩვენს ქვეყანას ეს გამოადგება", "ჩვენი ხალხი ამას იმსახურებს" - ნიშნავს, რომ საუბარი ეხება საქართველოს და ქართველებს. რა თქმა უნდა, სამშობლო ყველაფერს ურჩევნია, მაგრამ რეალობის შეგრძნებას არაფრით არ კარგავს. აშკარად მზრუნველი ადამიანია, ისევე როგორც მისი მშობლები.

მეტოც, ისეთი შთაბეჭდილება შემიქმნა, რომ ყველგან, სადაც გაიარა, საქართველოზე იზრუნა. დანამდვილებით ვიცი, რომ კომპანია "მულტ-რაშიფს" თბილისის დამწვრობის ცენტრისთვის ხუთი ათასი ევროს გამოყოფა დაგეგმილი სულაც არ ჰქონდა. გამომდინარე იქიდან, რომ პორტში ხანძარსანინაღდგო სწავლებასა და ნორმებს განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა, საპორტო საქმიანობის ერთ-ერთი ლიდერის "მულტრაშიფისა" და რულოვსის საუბარი, რომ თანხა სწორედ დამწვრობის ცენტრში წასულიყო, დიდ ხანს არ გაგრძელებულია. "თბილისში დაბრუნებისთანავე ამ თანხას საჭიროებისამერ მივმართავთ", - ამბობს სანდრა რულოვსი.

რულოვსების ბინა და საერთოდ ცხოვრება პოლანდიური მონყობის ზუსტი ანარეკლია. ეს არის ერთდროულად თანამედროვე და უძველესი ქვეყანა. თუკი როტერდამი არასდროს იბინებს და მისი ინდუსტრიულ-მოღერისტული განლაგება 21-ე საუკუნით არის გაჯერებული, ამსტერდამი წმიდება წყლის ევროპაა - რიკულები, კოშკურები, სასახლეები, ლამაზიონები, რატუშები, მცირე კაფეები და, რა თქმა უნდა, გან გოგი. რეი ჩარლზისგან განსხვავებით, რომელიც მთელი ცხოვრება ჯორჯიაზე მღეროდა და მხოლოდ ათობით წლის შემდეგ მიხვდა, რომ სხვა ქვეყანასაც შეჰღალადე-

ბდა, ჩვენ პოლანდია ვიცით. ამავე დროს, ვეთანხმებით იმასაც, რომ სიმღერა ყვაილების ქვეყნის შესახებ პოლანდიას, მართლაც, შეეფერება. ამ სილამაზის აღწერისა და სიტყვებით გამოცემის უფლება მხოლოდ მწერალს აქვს და თავს არ შეგანყენო. მხოლოდ იმას ვისურვებ, ყველა ქართველისთვის იოლად შესაძლებელი იყოს პოლანდიის სტუმრობა და ამ მშვენიერით ტკბობა.

რა თქმა უნდა, ამ ყველაფერს განსაკუთრებული ელფერი ენიჭება, თუ ქვეყნის პირველი ლედი არ დაიზარებს და გილობას მოისურვებს, როგორც ქალაქის ქუჩებში, ისე მუზეუმში, ან სხვა ღირსშესანიშნავ წერტილში. ერთი ნუთით არ გაჩერებულა... სტუმართმოყვარეობა მისი გვარის დიდი სიმდიდრეა.

რულოვსებშიც, ისევე როგორც ზევით ვთქვით, მთელ პოლანდიაში, ერთდროულად გამშვიდებს ულტრათანამედროვე დინამიის ინტერიერი და ძველებური აქსესუარები. ეს არ არის უფრო ან უგემოვნო განლაგება. დისასხლისობაში მაგდალენა რულოვსს ბადალი არ ჰყავს, თუმცა, როგორც ამბობენ, ნაკლები ნიჭით არც მისი ქალიშვილი გამოირჩევა და ამის შემწვევა არც ისე რთულია. პოლანდიაში მთავარი თევზია და როცა იქ მოხვდებით, არც იმან გაგაკვიროთ, თუ ქუჩაში, თევზის მაღაზიასთან სანდრა რულოვსი დინახოთ, რომელიც ე.წ. ცოცხალს პირდაპირ, ხელით მიირთმევს. ეს ნიდერლანდური ცხოვრების ერთ-ერთი ატრიბუტია და არასდროს იფიქროთ, რომ ასეთი ალაგს თევზის ხელით მიირთმევა სირცხვილია. პირიქით, თქვენ პატივს ეცით მასწინდლის ტრადიციას.

ამას რომ თავი დავანებოთ, აუცილებლობას წარმოადგენს ველისიპედი. პირველი ლედი საიმოვნებით საუბრობდა იმაზე, რომ პოლანდიაში ველოსიპედის ტრასების საერთო სიგრძე 40 ათას კილომეტრს შეადგენს. ხოლო იმას, რომ ისეთი სტრადევი ყველა სამანქანო გზას გაჰყვება, გამორჩეული სახით ახსნა სულაც არ სჭირდება. ველო-საცობში მონითალო ბილიკზე თავადაც მოხვდით. ისე კი, ველისიპედების პარკირების ადგილებს შეუძლებელია უცხოელმა შურნარევი ღმირით არ ჩაუარო. თუმცა, ჩვენთვის მაინც ყველაზე საინტერესო საინახობა სანდრა რულოვსის ველობროლა იყო. უხერხული შეგრძნება მაშინ მოგვეხსნა, როცა ბატონი ედუარდის საოჯახო ბიზნესის ოფისს ვენევიტ და დათვლიერების შემდეგ გარაჟიდან ჩვენივსაც გამოგვარეს ორთვალა ტრანსპორტი. რაღა თქმა უნდა, სანდრასთან ასპარეზობას ცოტა მოწინებასთან ერთად, დიდი გამოცდილებაც ესაჭიროება...

ჟურნალისტზე არანაკლები ინტერესითა და ჟინით ათვალიერებდა ყველა იმ ინტერესს, სადაც პროგრამის თანახმად დელეგაციას უნდა დასტურობა. არც პორტის ერთ-ერთი ტერმინალის მინუს ოცვრადუსიან მაცივარში მორიდება შესვლა და არც უსაფრთხოების ტრენინგცენტრში, სადაც, სხვათა შორის, საკმაოდ საშიში სიმულაციური (სასწავლო) კონსტრუქციებია განთავსებული და მხოლოდ სპეციალური ქუდი, ე.წ. "კასკი" და სპეცმარშუტებით უნდა იარო. დაღლილობას პირველ ლედის საერთოდ ვერ შეამჩნევ. ამიტომ, არც უნდა გააკვირდეს ენების, ეკონომიკის, მუსიკის, კულინარიის, სტუმართმოყვარეობის და საერთოდ ყველაფერის ცოდნა. სამუშაოებით ინოვს ინფორმაციას. გონებაშიაზვილი და, ამავედროულად, იუმორით სავსეა. არასდროს ავიწყდება, ვინ არის და ისიც, რომ პირველი ლედის ტიტულამდე ადამიანი იყო.

შესაბამისად, დიდი ვერკა არ ყოფილა ის, რაც სანდრა რულოვსის მათემატიკის მასწავლებელმა ფრენკ აუდენარდემ მითხრა ინტერვიუში:

- კარგი მოსწავლე იყო.
- მარტო წიგნებში იყო, თუ კალსელებთანაც მეგობრობდა?
- ვერ ვიტყვი, რომ თავისთვის იჯდა. საკმაოდ გახსნილ და მეგობრულ მოსწავლედ ვიცნობდი.
- რაიმე ექსცესი ყოფილა მის გარემო, მაგალითად, თუ აცდენდა ლექციებს, ან თუ შეგიძლიათ რაიმე კონკრეტული გაიხსენოთ მის შესახებ?
- საერთოდ, ის უმაღლესი დონის კლასში იყო და ამდენად ამ ჯგუფის წევრებისგან არც უნდა ელოდო გაცდენას, უპასუხისმგებლობას ან რაიმე ცუდს. ამ კლასში მასწავლებლები ყველაზე მშვიდად გრძნობენ თავს. შესაბამისად, არც სანდრა გაოირჩეოდა. ის იყო სტუდენტი, რომელიც ყოველთვის მზად იყო.

- გამოცდებს კარგად აბარებდა?
- ნებისმიერ გამოცდას უპრობლემოდ გადიოდა.

- მისი მშობლები თქვენ ან რომელიმე მასწავლებელს დაგიაბებიათ საყვედურისთვის?
- არასდროს.

- როგორ სწავლობდა?
- 80-90 პრიცენტით მათემატიკაში, თუმცა მე ვიცოდი, რომ მისი მთავარი მისწრაფება ენა იყო. ამ თვალსაზრისით, ის ყოველთვის ლიდერობდა.
- ახლა რას ფიქრობთ მასზე?
- ძალიან მეამყავს. საერთოდ, ტერნოიზენში სანდრას ოჯახს ძალიან დიდ პატივს სცემენ. კარგი ხალხია.

- სანდრას კლასში კიდევ არის ვინმე, რომელმაც დიდ წარმატებას მიაღწია?

- საერთაშორისო დონეზე არა (იციან). ქვეყნის მასშტაბით კი ყველაზე დიდ წარმატებად შეიძლება ჩავთვალოთ რამდენიმე სტუდენტი, რომლებმაც მედიცინაში გაიკეთეს დიდი კარიერა.

- თუ წარმოგედგინათ ოდესმე, რომ თქვენი მოსწავლე პირველი ლედი გახდებოდა?

- ვერ გეტყვით, ეს განსაკუთრებული შემთხვევაა. მგონი, არც ერთ ქვეყანაში, რა თქმა უნდა, ნიდერლანდების გარდა, პირველი ლედი პოლანდიელი არ არის. ეს ძალიან საამადაა.

- პირველად გაანია ასეთი მონაცემები?

- მაშინ ამაზე ვერ ვისაუბრებდი, თუმცა, ის ყოველთვის ძალიან შრომისმოყვარე იყო. არც ზრდილობა და თავდაჯერებულობა აკლდა. ადამიანები უყვარდა, პატივს სცემდა. თან ძალიან კარგი ოჯახის შვილია. ალბათ, ასეთი მონაცემების მქონე ადამიანისთვის, მართლაც, შესაფერისია პირველი ლედის სავარძელი.

განსხვავებულ ინფორმაციას არც მშობლები იძლევიან, სანდრას ჩვეულებრივ, ნორმალურ ადამიანად ახასიათებენ. თუმცა, ედუარდ და მაგდალენა რულოვსები დღეს კარგად იცნობიერებენ შვილის მდგომარეობას და ერთი გოჯითაც არ სცილდებიან ეტიკეტის ჩარჩოებს, თანაც ისე, რომ უშუალოდა არ დაკარგონ. ძალიან დიდ პატივს სცემენ სიმეს და ბოლომდე დარწმუნებული არიან მის შესაძლებლობებში. საქართველოზე მზრუნველობის ნიშნები მათაც აშკარად ეტყობათ, სწავლობენ ტრადიციებს, წეს-ჩვეულებებს, არ ტოვებენ საინფორმაციო გამოშვებებს თუ გაზეთებს. გამოთქვამენ თავიანთ აზრს, მაგრამ არასდროს არ ერევიან სხვის საქმეში. რაღა თქმა უნდა, მზე და მთვარე ამოსდიო შვილიშვილზე. პატარა ეღუარდის, ასევე, ახალგაზრდა მიხეილასა და სანდრას სურათებით სახლი მოფენილია. ოჯახი არც არაფერს მაღავს და არც არაფერს უკეთებს განსაკუთრებულ აფიშირებას. რულოვსები ისევე მშვიდად ფუსფუსებენ, როგორც მთელი ტერნოიზენი და საერთოდ პოლანდია. იგივე - ყვაილების ქვეყანა.

პონცერტაზი
დიდი საკონცერტო დარბაზი "იუმორინა 2004" დას.: 19:00 სთ
თეატრები
თეატრალური სარდაფი რუსთაველზე ლალი როსება "პრემიერა"
რეჟისორი: დიმიტრი ღვთისიაშვილი დას.: 20:00 სთ.
თეატრალური სარდაფი ვაკეში რალფ კნიგი ET CETERA
რეჟისორი: ლევან წულაძე დას.: 19:00 სთ.
თავისუფალი თეატრი ჯოზეფ ოსბორნი "კომედიანტები"
რეჟისორი: ავთო ვარსიმაშვილი ფასი: 5 ლარი დას.: 19:00 სთ.
ვერიკო ანჯაფარიძის სახელობის ერთი მსახიობის თეატრი გაბრიელ გარსია მარკესი "სიყვარულის სულთათნა"
სოფიკო ჭიაურელი თემურ ჩხეიძის სპექტაკლში დას.: 18:00 სთ.
გლობუსი ნინო ნაკაშიძე "ვინ არის დამნაშავე?"
რეჟისორი: სოსო ნემსაძე დას.: 19:00 სთ.
ქართული ფოლკლორის თეატრი "ნაბადი" რეჟისორი: გიორგი სიხარულიძე დას.: 20:00 სთ.
ცირკი რუსეთის საცირკო პროგრამა. ნაჩვენები იქნება ხუთი კონტინენტის 89 სახეობის ცხოველი. ფასი: 3-7 ლარი ლოჯა: 15 ლარი დას.: 15:00 სთ.
კინოთეატრები
ამირანი "თანამონაწილე" დას.: 20:00; 22:00 სთ.
რუსთაველი "მეფე არტური" დას.: 12:30; 15:00; 19:30 სთ.
"გარფილდი" დას.: 17:30 სთ.
"ვეროტური" დას.: 22:00 სთ.
ახმეტელი "გარფილდი" დას.: 12:00; 16:30 სთ.
"მეფე არტური" დას.: 14:00; 18:00; 20:30 სთ
გამოყვანები
ძველი გალერეა მაია ბურულაძის ნამუშევართა პერსონალური გამოფენა
ბაია გალერეა "კოლექციიდან კოლექციამდე"
თბილისის გოეთეს ინსტიტუტი L'ART POUR L'ART პიერ მენდელისა და მენდელიზობერერის ბიუროს პლაკატების გამოფენა
სურათების ეროვნული გალერეა ანსელმო ძერმის (იტალია) ნამუშევართა პერსონალური გამოფენა
თანამედროვე ხელოვნების გალერეა მარია ნატალია ვაზ-პირეს ზიეკის (პორტუგალია) ნამუშევართა გამოფენა
<i>დაცემილი ლონისძიებების შესახებ შევიძლიათ მოგაწოდოთ ინფორმაცია ელექტრონულ მსახურზე: culture@24hours.ge</i>

ერთი დაკარბული ფილმის ისტორია

ახლახანს ცნობილი გახდა, რომ კულტურის სამინისტროს მიერ კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სფეროში გამოცხადებული კონკურსის ერთ-ერთი გამარჯვებული პროექტი, შესაძლებელია, გახდეს ცნობილი ქართველი მხატვრის - დავით კაკაბაძის მიერ 1929-30 წლებში გადაღებული *დოკუმენტური ფილმი "საქართველოს მატერიალური კულტურული ძეგლების" რეკონსტრუქცია*. გამარჯვებული პროექტის ავტორი კინორეჟისორი თემურ ცაავა გახლავთ.

თიონა ჭაფარიძე

დასავლეთში კუბიზმის ფუძემდებლობის ერთ-ერთი საკმაოდ ცნობილ პრეტენდენტს - დავით კაკაბაძეს, როგორც იქნა, საკუთარ სამშობლოშიც გაუმართლა: ფილმის ბედი, რომელიც საფრანგეთიდან დაბრუნებულმა მხატვარმა 30-იან წლებში შექმნა და რომელიც საბჭოთა იდეოლოგიურმა მანქანამ თითქმის მთლიანად გაანადგურა, არც თავისუფალ საქართველოში აღმოჩნდა სახარბიელო. ყოველ შემთხვევაში, ამ ორიოდ წლის წინ **"კინოცენტრში"** შეტანილი პროექტი ფილმის აღდგენის შესახებ დაწუნებული აღმოჩნდა. როგორც ჩანს, იმ პერიოდში "კინოცენტრი" უფრო "მალაღმასტ

(ქსეროასლი) ერთი შეხედვითვე მივხვდი, რომ მაგარი მხატვრის მიერ იყო შესრულებული. გამაცანით, ვისი ნამუშევარია, ფული ინდა ვიშოვი და კინო უნდა გადავილი - თქიქ მე. ცოტა დაგვაგვიანდაო - მომპაძეს. კადრირება და დავით კაკაბაძის დაკარგული ფილმის ქსეროასლი აღმოჩნდა" - მიამბობს თემურ ცაავა.

აღმოჩნდა, რომ კადრირების დედანი მხატვრის ოჯახში, ქალბატონ ეთერ ანდრონიკაშვილიან ინახებოდა. მასთან ერთად ბატონმა თემურმა ფირის ნაგლეჯი და ფოტოებიც ნახა. ფილმი მხატვარს 1929-30 წლებში გადაეღო, კადრირებისა და ფოტოების მიხედვით თუ ვიზუალებით, ფილმში მწამდე ძეგლია გადაღებული, მაგალითად, ატენიდან 11 კინოკადრია შემორჩენილი. შემორჩენილია კაკაბაძისერული ფილმის ტიტრებიც კი. გამოყენებული უნდა ყოფილიყო იტალიელი მოხილმისა და კასტელის ჩანახატებიც. მოძიებული დოკუმენტებიდან რკვევა, რომ მონტაჟის შემდეგ ფირის სიგრძე 1800 მეტრს უდრიდა. სავარაუ-

დოა, რომ "საქართველოს მატერიალური კულტურის ძეგლები" სამუშაო სათაური ყოფილიყო. საბოლოოდ, ფილმის კვალი ქრება. შემორჩენილია მაშინდელი ცენზორის დასკვნა, რომელიც კომპაქტ დისკშიც კი არის შეტანილი. დასკვნა ასეთია: **"კაკაბაძემ იმ ვეგმაზს გადაუხვია, რომელიც თავიდან ჩაფიქრებულია და ჩვენთან შეთანხმებული ჰქონდა. ეს ფილმი, უზარადად, სიძველეთა მოყვარულის მიერაა გადაღებული."**

მაინც რამ გამოიწვია მაშინდელი ცენზორის ცინიზმი და საბოლოოდ ფილმის გაქრობა? პირველ რიგში, ალბათ, მუხჯი კინოს ხერხები გადაღებულიმა დადუმებულმა ძეგლებმა და ამის შედეგად დაზადებულმა პროტესტმა. და, ალბათ, ასეთი კონცეფციის საბჭოთა ისტორიოგრაფიასა და აქედან გამომდინარე, საბჭოთა იდეოლოგიასთან შეუთანხმებლობამ.

"ფილმის აღდგენა შეუძლებელი იყო. გადაწყვიტე მთელი ეს მასალა გარკვეული თანმიმდევრობით CD-ზე მომთავსებინა და ფილმზე შემდეგ

აპირებს. ჩემი აზრით, სწორედ ეს არის მნიშვნელოვანი. შექმნა გმიორი, არქეტიპი. მე ბევრი ადამიანი ვიცო, ვისაც უყვარს ვესტერნის ჟანრის ფილმები, სადაც არის კეთილი, ბოროტი და შუაში უდაბნოა... ჩემი სიმბოლიკაც სწორედ ამას ემყარება. ამ ყველაფერს კი კინოს ენით ვამბობ: ფერით, სინათლით, კამერის მოძრაობით.

- **თუ სწორად გავიგე, თქვენ ცდილობთ, ზედმეტი ინფორმაცია ჩამოაცილოთ ფილმს და გზა გაუხსნათ მაყურებლის ფანტაზიას..**

- დიახ, სწორედ ასეა. ეს არის ჩემი ჭადრაკის თამაში მაყურებელთან. მაყურებელი განსხვავებულია და ყველა განსხვავებულს ხედავს ფილმში. ფილმი გასაღების ჭჭჭრუტუნასავით არის, რომელსაც გასაღები შენ თვითონ უნდა მოარგო.

- **მართალია, რომ თქვენ გაქვთ კაფე და მისი შემოსავლით იღებთ ფილმებს?**

- არა მარტო კაფე, მე მაქვს ჩემი კინოთეატრიც. ეს არის ძველი პოლიციის შენობა, რომელშიც ჩვენ კინოცენტრი გავაკეთეთ. აქ ოთხი დარბაზია, კაფე და ბარი. ამას იმიტომ ვაკეთებ, რომ მინდა დამოუკიდებელი ვიყო და კინობიზნესთან არავითარი საქმე არ მქონდეს.

- **სახელმწიფოს დახმარებითაც არ სარგებლობთ?**

- არავითარი სუბსიდიები! პირიქით, ჩემი ცენტრი კრებს თანხებს სხვა ქვეყნიბიდანაც: ბელგიადან, გერმანიიდან, შვედეთიდან.. და ეს ფული პოლანდიაში ტრიალებს. ასე რომ, სახელმწიფოსთვისაც კარგ საქმეს ვაკეთებ. საქმე იმაშია, რომ პოლანდიელები უფრო პრავმატული, კალენინისტური მსოფლმხედველობის ხალხია. მათ უყვართ კითხვა, ფიქრი, გაახრება. მე კი უფრო ვიზუალური ეფექტის მოყვარული ადამიანი ვარ.

- **ბუერი პირი გაქვთ მიღებული, რამდენად ანიჭებთ მნიშვნელობას ამას?**

- ეს მნიშვნელოვანია ჩემი "ეგოსთვის". თუ ადამიანს "ეგო" არ აქვს - ვერაფერს ვერ შეძენის. დიდი "ეგო" ეს უკვე საშიშია.

- **თვითონ რა კრიტერიუმებით აფასებთ საკუთრ ფილმებს?**

- ჩემთვის ყველაზე დიდი მნიშვნელობა აქვს თუ რა რეაქცია აქვს, რა ემოციებს ამჟღავნებს მაყურებელი. ყველა ადამიანს სხვადასხვა მიზეზის გამო მოსწონს ფილმი. ფილმი პატარა ბავშვებით არის. ბავშვი ყველაფერს ვერ აკეთებს სრულყოფილად: ვერ დადის, ვერ ლაპარაკობს კარგად. მაგრამ ის მაინც გიყვარს. ფილმებიც უნდა გიყვარდეს, როგორც ბავშვები, არა სრულყოფილების, არამედ სწორედ მათი სისულტეების გამო. სწორედ იმიტომ, რომ ისინი ასეთი უცნაურები არიან. ჩემი ფილმებით ისე ვამაჟობ, როგორც შვილებსა და მიხარია, როცა მეუხნებიან, რომ ჩემი შვილები ლამაზები არიან.

- **განსაკუთრებით საყვარელი "შვილები" გყავთ თუ ყველა ფილმი ერთნაირად გიყვარათ?**

- შეიძლება ითქვას, რომ "მეისრე" და "მფრინავი პოლანდიელი" არის ჩემი საყვარელი ფილმები. თუმცა მიმარნია, რომ ყოველი ფილმი არის როგორც ერთი შედეგეი საფეხური და რეაქცია წინა ფილმზე. ჩვეულებრივი, ბოლო ფილმი არის ხოლმე ყველაზე საყვარელი ფილმი.

- **რას ურჩევთ ახალგაზრდა რეჟისორებს თქვენს მასტერკლასებზე?**

- რეჟისორს სამი მთავარი რამ

უნდა ახასიათებდეს: 1. პატარა უნდა იყოს, რომ ცოტა განდევნებას სურვილი ჰქონდეს. 2. ცოტა არასრულფასოვნების კომპლექსიც უნდა ჰქონდეს და 3. უნდა შეეძლოს კარგად აკონტროლოს საქმეები.

"კინო პატარა ბავშვივითაა, რომელიც თავისი არასრულფასოვნების გამო უნდა გიყვარდეს"

ფესტივალი "ტრანსფერი" იოს სტელინგს მასპინძლობს

ლაშა ბაძალაძის ფოტო

- სამწუხაროდ, მე მხოლოდ "ქოლგა" ვნახე და ერთი ფილმით ვერ იმსჯელებ რეჟისორის შემოქმედებაზე. მხოლოდ აქედან მსჯელობა ძნელია. თანაც ეს 60-იანი წლების შავ-თეთრი ფილმია. ძალიან რომანტიკული ფილმია. მასში მე დავინახე დიდი სიყვარული ფილმის მთავარი გმირი ფიგონას მიმართ. როგორც გავიგე, ეს მისი ყოფილი მეუღლე ყოფილა და ეტყობა, რომ მას ძალიან უყვარდა ის გოგო. მთელი ფილმი ამ გოგონას ხოტბას წარმოადგენდა.

- **შესავალში კინორეიტკოსმა გოგი გვახარიაშ აღნიშნა, რომ თქვენ სხვადასხვა დროსა და სივრცეში ერისა და იგივეს აკეთებდით კინოში. რამდენად დაეთანხმეთ ამ აზრს?**

- ჩვეულებრივ, რაც უფრო გგონია, რომ სიმართლეს უახლოვდები, სინამდვილეში უფრო შორდები მას. შეიძლება, მართლაც, არსებობს რაღაც სიახლოვე ჩვენ შორის. ალბათ, თემატურად ახლოსაა კოზახიძის "ქოლგა" და ჩემი "მეისრე". გარკვეული სიახლოვე შეიძლება იპოვო იმ გოგონასა და ჩემი ფილმის ქალბატონს შორის. რეჟისორი ყოველთვის შეყვარებული უნდა იყოს თავის გმირებზე, სხვანაირად არ შეიძლება.

- **რატომ ერიდებით სიტყვებს თქვენს ფილმებში?**

- ამას ვანზრახ არ ვაკეთებ. სინამდვილეში, ჩემი სცენარები საესეა დიალოგებით, მაგრამ როგორც კი გადაღებას ვიწყებ, ეს სიტყვები თითქოს თავისთავად ქრებიან, უსარგებლონი ხდებიან. როცა იწყებ კინოს ენით საუბარს, სიტყვები უკვე ზედმეტია. მაგალითად, შეიძლება თქვა: "უნდა კიბეზე ავიდო", კინოში, უზრალოდ, ახვალ კიბეზე და არაფერს იტყვი. სიტყვები გონებიდან მოდის. ყოველ ნათქვამს შემდეგ დაფიქრება მოსდევს. ასე კი, ვფიქრობ, დაშორდები ყველაზე მთავარს - თავად ფილმს. ჩემთვის ყველაზე მთავარს ფილმის ვიზუალური მხარეა.

- **იქნებ ამ პოზიციის მიზეზი ის არის, რომ თქვენ მხატვარი იყავით და სამყაროს უფრო მეტად ვიზუალური ნიშნებით აღიქვამთ?**

- მხატვრობამ, მართლაც, მოახდინა ზეგავლენა ჩემს ფილმებზე. მე ჯერ მხატვარი ვიყავი, შემდეგ დავინყე ოპერატორობა და ბოლოს რეჟისორობა. თუმცა, მხატვრის დამოკიდებულება ჩანს სტენლი კუბრიკის ან ჟაკ შიმონს ფილმებშიც. ფეილინგს ფანტასტიკური მხატვარი იყო. ეს მის ფილმებში იგრძნობა.

- **როგორც ვიცო, განათლება კინოს დარგში არ მიგიღიათ, რომელმა რეჟისორებმა ან ფილმებმა განაპირობეს თქვენი რეჟისო-**

ლმი "საქართველოს მატერიალური კულტურის ძეგლები" პრაქტიკულად ერთდროულად, მაგრამ განსხვავებული იდეოლოგიის სამყაროებში შეიქმნა და ამან მათი სხვადასხვა ბედიც განსაზღვრა - თუ Z დღემდე უყვებლარის ადგილზე ამერიკაში, იელის უნივერსიტეტის გალერეაში და ისევ ახაფრთვანებს მნახველს, ფილმი "საქართველოს მატერიალური კულტურის ძეგლები" ისე განადგურდა და გაქრა, რომ იგი აღარავის უნახავს.

ჩვენი იდეა ასეთია: შეიქმნას Z-ის ასლი, რომელიც თბილისში, შესაფერის ადგილზე განთავსდება, ფილმი კი რეკონსტრუირებული იქნას და შეიქმნას მისი remake. - წერდნენ პროკლამაციაში.

P.S. "კადრირება და ფოტოები თითქმის ემთხვევა ერთიმეორეს და ფილმის რიტმის აღდგენის საშუალებას იძლევა. ისლად დამრჩენია გადამღებ ჯგუფთან ერთად იგივე მარშუტი გავიარო, რაც ამ 75 წლის წინ დიდმა მხატვარმა" - ამბობს ბატონი თემურ ცაავა.

ცნობილი პოეტის ცხოვრების უცნობი ფაქტები

ირმა ბაქრაშვილი

დღეს, XXI საუკუნეში, ტექნიკური განვითარების ეპოქაში, როდესაც ჩვენი ცხოვრება წარმოუდგენელია სატელეფონო ქსელებისა და მობილურების გარეშე, ძალიან ცოტამ თუ იცის, როდის შემოვიდა საქართველოში კომუნიკაციის ერთ-ერთი პირველი საშუალება - ტელეგრაფი.

თურმე, ამ მნიშვნელოვან საქმეს სათავეში ცნობილი პოეტი გრიგოლ ორბელიანი და მსოფლიოში უდიდესი, ცნობილი ფირმის "სიმენსის" დამაარსებელი ვერნერ ფონ სიმენსი და მისი ძმები ედგენენ. გუშინ, 14 ოქტომბერს რომანტიკოსი პოეტის დაბადებდან 200 წელი შესრულდა. საინტერესოა რა აკავშირებდა გენერალ ადიუტანტს სატელეგრაფო ხაზების მშენებლობასთან და როგორი ურთიერთობა ჰქონდა მას ძმებ სიმენსებთან?

აი, რას გვამბობს საქართველოში პირველი კავშირგაბმულობის საშუალების შემოტანის თაობაზე ცნობილი ინჟინერი, საქართველოს დამსახურებული რაციონალიზატორი, ახალი ტექნოლოგიების დანერგვისათვის ღირსების ორდენის კავალერი ბატონი ანდრე კარბლაშვილი.

- ტექნიკის ისტორიის შესწავლის დროს, საქართველოს სახელმწიფო ისტორიულ არქივში მოვიძიეთ დოკუმენტები, რომლებიც საქართველოში პირველი ტელეგრაფის ხაზის მშენებლობაზე გვიამბობენ. და რაც უფრო მეტ დოკუმენტებს ვეცნობოდით სქელტანიან საქმეებში, მით უფრო ხშირად გვხვდებოდა გვარი "ორბელიანი". სიმართლე რომ ითქვას, პირველად ვერც მივხვდი, რომ ამ "ორბელიანში" ყველა ჩვენგანის საყვარელი პოეტი თუ იგულისხმებოდა.

თანდთან ცხადი გახდა, რომ თუკი დიდი რამ გააკეთა გრიგოლ ორბელიანმა თავისი ხალხისთვის, მათ შორის, საქართველოში, იმ დროისათვის უდიდესი ტექნიკური სიახლის - ტელეგრაფის დანერგვა იყო.

ამიერკავკასიის ადგილობრივი პრესა და მათ შორის, გაზეთი "საქართველოს მოამბე", რომელსაც ილია ჭავჭავაძე რედაქტორობდა ხშირად აქვეყნებდა ცნობებს ტელეგრაფის ხაზების მშენებლობაზე. "საქართველოს მოამბეს" მიაჩნდა, რომ სატელეგრაფო კავშირს დიდი პოლიტიკური და ეკონომიკური მნიშვნელობა ჰქონდა სახელმწიფოებსა და ხალხთა შორის ურთიერთობის განმტკიცების საქმეში. გაზეთი განსაკუთრებულად მიუთითებდა ტელეგრაფებით ამბების სწრაფად გადაცემის უპირატესობაზე. მაგალითად, ერთ-ერთ ნოემბერში აღწერილი იყო, როგორ გადაეცა ნაპოლეონ III-ის მიერ პა-

ძმები სიმენსები და ვალტერის ცოლი

რიზში წარმოთქმული სიტყვის ტექსტი ლონდონსა და ბრიუსელს. ბატონი ანდრეს დახმარებით საშუალება მოგვეცა, გიაშობით იმ პირველი საკომუნიკაციო საშუალებების შესახებ, რომლებიც დედაქალაქს ამა თუ იმ რეგიონებთან თუ საზღვრებს გარეთ აკავშირებდა.

საქართველოში პირველი ტელეგრაფის ხაზი 1858 წლის ზაფხულში თბილისს და კოჯორს შორის გაუყვანიათ. იგი მხოლოდ ადგილობრივი ხელისუფლების ოპერატიული საქმიანობისათვის ყოფილა განკუთვნილი და რაიმე ეკონომიკური მნიშვნელობა მას არ ჰქონია. მომხდარ ფაქტს თბილისის საზოგადოება დიდი ინტერესით შეხვედრია. გენერალ ადიუტანტს თბილისი - კოჯორის ტელეგრაფის ხაზის 1859 წლის ექსპულატაციის ხარჯთაღრიცხვა დაუმტკიცებია. მის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტები საარქივო მასალებშია შემონახული.

თბილისი - ფოთი	
პრესა, კერძოდ, გაზეთი "კავკაზი" დიდი ინტერესით გამოხმაურებოდა 1860 წლის 5 ოქტომბერის თბილისში ფოთიდან გადაცემულ დეპეშას. ამავე წლის 10 აგვისტოს თბილისმა და გორმა ერთმანეთს პირველი დეპეშები გაუცვალეს. ასევე აღნიშნულ დროს სატელეგ-	

ბოკერმა დაგლიჯა და კინაღამ იმსხვერპლა კიდევც. გერმანელი ილუზიონისტების წარსვლის შემდეგ კი "მირაჟი" უმირაჟოდ დარჩა - სავიზიტო ბარათად აღარ ჰქონდა არც ერთი გრანდიოზული შოუ. სწორედ მაშინ გაჩნდა იდეა, რომ მუდმივ დასად ლას ვეგასში Cirque du Soleil მიეწვიათ. კონტრაქტი გაფორმდა და დასმა "მირაჟში" ოთხი შოუ დადგა. "ბითლზი" მეხუთე იქნება. Cirque du Soleil-ის დამფუძნებელი გაი ლაღბერტი სპექტაკლის შესახებ საუბრისას სიტყვადწუნობს. ამბობს, რომ შოუ 90-წუთიანი იქნება, მაგრამ არც სიმღერების სავარაუდო ნუსხას ასახელებს და არც სიუჟეტს. ის მხოლოდ დასძენს, რომ წარმოდგენაში უხვად იქნება გამოყენებული კანადელების ცნობილი აკრობატიკა და რომ ეს იქნება "ბითლზისთვის" მოწყობილი დღესასწაული. ლაღბერტისვე თქმით, იდეის განხილვა ჯორჯ ჰარისონთან ერთად ჯერ კიდევ ოთხი წლის წინ დაიწყო, მაგრამ პროექტისთვის ფრთა შესხმა მხოლოდ ახალაა მოახერხა. თუმცა, ჯობს, თავად პროექტის ავტორებს მოეუსმინოთ პირველ პირში: **"გამოსცადო და შეიგრძნო "ბითლზი" თავიდან - აი, რას მოგვითხრობს დადგმა. გვსურს, Cirque du Soleil-ის მაგია მსოფლიოში უსაყვარლესი როკ-ჯგუფის ემოციასა და სულისკვეთებას გავურიოთ და შევექმნათ მარტივი, ცალსახა განაცხადი იმ მომენტების შესახებ, რასაც "ბითლზი" მსმენელს ანიჭებს"** - აცხადებს ლაღბერტი. **"ეს ფანტასტიკური პროექტია, პირადად მე ძალიან მიხატია, რომ ამ უდიდეს შემოქმედებით გუნდთან მუშაობის საშუალება მექნება"**, - თავის მხრივ, და-

"ბითლზი" ახლა კანადურ ცირკთან ერთად აპირებს მზის გარშემო ბრუნვას.

სძენს პოლ მაკარტნი.

"მეტი რაღა მინდა? - მექნება "ბითლზი", Cirque du Soleil-ი და შესანიშნავი დარბაზი ლას ვეგასში - უკეთესი ალარაფერია. მოუთმენლად ველი პრემიერას იმდღე, რომ მე იქ ვიქნები და იმედი მაქვს, რომ - თქვენც", - რეკლამას საკუთარ თავზე იღებს რინგო სტარი.

"ბითლზი და ცირკი. ვფიქრობ, ძალიან მაგარი კომბინაცია: "ბითლზის" სხარტი ფიქრები და Cirque-ის მკვირცხლი, მოქნილი სხეულები", - აცხადებს იოკო ოლბი.

"ჯორჯი და გაი მრავალ საკითხში იზიარებდნენ ერთნაირ თვალთახედვას და ამ პროექტის განხორციელებაც სურდათ. ამიტომ ძალიან მიხარია, რომ, საბოლოო ჯამში, იდეამ ნაყოფი გამოიღო", - კომენტარების ნუსხას ას-

რულებს ოლივია ჰარისონი.

მოკლედ, "ბითლზი" ახლა კანადურ ცირკთან ერთად აპირებს მზის გარშემო ბრუნვას. ვფიქრობთ, ცალსახად ნათელია, თუ ვის უფრო მეტად სჭირდება ეს ერთობლივი ბრუნვა. მოუხდევად იმისა, რომ კანადური დასი აქამდეც არ უწიოდა პოპულარობას (მათი შოუები), "ბითლზის" მუსიკა მათ გრანდიოზული წარმატების გარანტიას ახლა უკვე იდეის ჩანასახშივე ჰპირდება.

ამ ახალი და უდავოდ საინტერესო პროექტის მთავარი მოქმედი პირების შესახებ ცნობარი რომ შევიგსით, მოგახსენებთ:

Cirque du Soleil: დაარსდა 1984 წელს, მონრეალში. აქედან მოყოლებული მათი წარმოდგენები 40 მილიონზე მეტ მაყურებელს აქვს ნანახი, დედამიწის ოთხივე კონტინენტზე, 130-ზე მეტ ქალაქ-

ვით. დიდი თხოვნა გვაქვს, გენერალ და თუ ანგარიშს გავცინევთ, მაღლობის მეტი რა გვეთქმის. თქვენი ჭირიმე, გვინდა ნამდვილად გავიგოთ, თბილისიდან რომ უფლტქებილისკენ ბოძებს აყენებენ, მართლაც, ტელეგრაფი გაჰყავთ ვლადიკავკაზისკენ? ამბობენ, ვლადიკავკაზიდან მერე სტავროპოლსაც შეუერთებენო.

გენერალი გააკვირვა, დუშელეზის თბილისი-სტავროპოლის ტელეგრაფის მშენებლობით დაინტერესებამ.

- ზუსტად შეგიტყვიათ, მაგრამ თქვენ რა?

ისევ იმ პირველმა უპასუხა:

- თუ არა თქვენ, აბა ვინ იცის, რა შორს დადიან საეაჭროდ ჩვენებურები. თბილისი და ვლადიკავკაზი რა არის, სტავროპოლშიც ჩადიან და რუსეთის სხვა ქალაქებშიც და ჩვენზე ძალიან ვის უნდა, გაიგოს, სად როგორ ფასობს საქონელი, სად ღირს ნასვლა, ანდა სახლში ხომ გინდა, დროზე შეატყობინო ამბავი შორს გამგზავრებულმა კაცმა. რა იქნება, რომ ტელეგრაფის სადგური დუშეთშიც მოეწყოს? ამ-აზე გვექონდა თათბირი. ხალხმა თქვა, ეს კარგი საქმე იქნებაო. და გვეცმნარეთ ტელეგრაფის გაყვანაში და ჩვენი მხრივ, ხელს შეუწყნოთ საქმეს, 350 მანეთი შევავროეთ და როცა საჭირო იქნება, მოგართმევთ კიდევ.

- ისიც დაადგინა კრებამ, - დაუ-

მატა მეორემ, - ტელეგრაფის სადგურისათვის ოთახებს გამოვყოფთ დუშეთის ცენტრში, სასტუმროს შენობაში, ავეჯსაც შევიძენთ.

გლეხების ასეთი გულახდილი საუბარი გრიგოლს ესაოოვნა, გაამხნევა ისინი და უთხრა:

- კარგი ქნით, რომ ჩამოხვედით. მე ვინონებ დუშეთში ტელეგრაფის სადგურის მოწყობასო. თან დასძინა რომ ბერლინიდან გამოგზავნილი სპეციალისტები სიმენსის თაონსობით დაეხმარებოდნენ მას. სწორედ ფირმა "სიმენსის" და "ჰალკეს" მიერ, პეტერბურგში დადებულ ზელშეკრულების თანახმად, საქართველოში ჩამოყვანილი იქნა მექანიკოსი ვალტერ სიმენსი. გრიგოლმა შესძლო პირობის შესრულება.

თბილისი პეტერბურგი

ილია ჭავჭავაძემ საქართველოში ტელეგრაფის ხაზის მშენებლობას სამეილიშვილო საქმე უწოდა. აი, რას წერს მისეული "საქართველოს მოამბე".

"ამ წლის იანვრის თვეში გაათავეს გაბმა ტელეგრაფის ხაზისა თბილისს და სტავროპოლს შიგა. ამბობენ, რომ წელსვე მიიტანენ ამ მავთულს როსტოვის ქალაქამდე, რომელიც შეერთებულია პეტერბურგთან ტელეგრაფით ევროპის ყველა დედაქალაქთან, ამას რასაკვირველია, ჩვენს ქვეყნის სასარგებლოდ მოქმედება ექნება, რადგან ტელეგრაფი გააადვილებს ამბების გადაცემას, რომელსაც მნიშვნელობა აქვს ნამეტნავად საეაჭრო საქმეებისათვის."

მეორე სამშობლო

ძმები ვალტერი, კარლი, ვერნე-ო, ოტო და ვილიამი სხვადასხვა წლებში იმყოფებოდნენ საქართველოში. ვალტერი და ოტო მეცხრამეტე საუკუნის 60-იან წლებში ჩვენს დედაქალაქში სამწნარეო წარმომადგელობას ხელმძღვანელობდნენ. ვალტერი თბილისში 1868 წელს პრუსიის კონსულის მისიასაც ასრულებდა. მოულოდნელად ის ცხენიდან გადმოვარდა და დაიღუპა. იგი მისმა უმცროსმა ძმამ, ოტომ შესცვალა. ოტო სიმენსმა ამიერკავკასიაში ომში დაღუპული თავადი მირსკის ქვრივის სა-ლევ გარდაიცვალა. მან და მისმა ძმამ ვალტერმა თავიანთი ბოლო განსაზვევებელი თბილისში ჰმოვეს. ხოლო უკვე ღრმად მოხუცებულ 80 წლის ვერნერმა 1890 წელს ესტუმრა თბილისს მეუღლესთან და ქალიშვილთან ერთად. "ჩამოვედი რათა უპანასკნელად მოეინახულო ჩემი საცვარელი, მეორე სამშობლო", - განუცხადებია მსოფლიოში უდიდესი ფირმის დამაარსებელს.

"ბითლზის" სხარტი ფიქრები, აკრობატების მკვირცხელი მოძრაობები

ენიკალური თეატრალური პროექტი გაიხსნა

Cirque du Soleil ფრანგულ ენაში მზის ცირკს ან მზის წრეს ნიშნავს, თანამედროვე ქორეოგრაფიაში კი - ძალიან წარმატებულ დასს, რომელიც მხატვრულ-აკრობატულ წარმოდგენებს მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში მართავს. თუმცა, ეს მაინც არ არის საქმარის იმისთვის, რომ მისი სახელი ძველმა "ბითლომანებმაც" იცოდნენ. საამისო მიზეზი ასეთების მხოლოდ ახლახან გაუჩნდათ; მას შემდეგ, რაც კანადურმა დასმა მორიგი შოუს დადგმა "ბითლზის" მუსიკის თანხლებით გადაწყვიტა. ანუ, სხვა სიტყვებით, რომ ვთქვათ, წლების განმავლობაში, გარეშე თვალისგან კარგად დაცული ციხე გატყდა და ლეგენდარული ჯგუფის მუსიკალური არქივის გამოყენება ასე მასობრივად პირველად მოხერხდა.

და, რაც მთავარია, ციხე მიგნიდან გატყდა. Cirque du Soleil-ს არქივის გამოყენების უფლება ნილ ესპინელმა მისცა - "ბითლზის" კუთვნილი ფირმის "ფფლის" მმართველმა დირექტორმა. მისი თქმით, მსგავსი თხოვნით მასთან ბევრი მისულა, მაგრამ თანხმობის მოპოვება მხოლოდ Cirque du Soleil-მა შეძლო. შოუს დადგმაში აკრობატებს თვითონ პოლ მაკარტნი და რინგო სტარიც დაეხმარებიან, იქვე იქნება იოკო ონო და ოლივია ჰარისონიც - "ბითლზის" ცნობილი ქვრივები.

ჯერ კიდევ უსათუარო პროექტი სპეციალურად ლას ვეგასისთვის მზადდებოდა, მისი სავარაუდო ბიუჯეტი 100 მილიონი დოლარით განისაზღვრება და მზად იკიოდეთ თვეში უნდა იყოს. პრემიერა სასტუმრო-კაზინო "მირაჟის" სცენაზე გაიმართება, იქ, სადაც ერთი წლის წინ ცნობილ გერმანელ ილუზიონისტებს ზეფერიდსა და როის საშინელი უბედურება შეემთხვათ, როი მოთვინიერებულმა ვეფხვის

ახალი საქველმოქმედო იდეებითა და მიზნებით. ჯგუფი ეხმარებოდა ყველა ნიჭიერ და უცნობ შემსრულებელს და მათ ჩანანერების უფასოდ გაკეთების საშუალებას აძლევდა. "ფფლი" განაცხედა "ბითლზის" საქმეებსაც, ორგანიზებას უკეთებდა 60-იან წლებში გამოსული სიმღერების კატალოგებს, რომელთაგან დღემდე 600 მილიონი ჩანანერია გაყიდული. უკვე 1990-იანი წლებიდან "ფფლმა" "ბითლზის" ახალი პროექტების განხორციელება დაიწყო - მათ ანგარიშზეა გახმაურებული კომპაქტიცი Let It Be Naked.

"მირაჟი": პროექტის ავტორები შოუსთვის შესაფერის ადგილს დიდხანს ეძებდნენ. განიხილებოდა ლონდონის, ნიუ იორკისა და ტოკიოს ვერსიებიც. თუმცა, ბოლოს ისევ ლას ვეგასზე შეთანხმდნენ - ქალაქზე, რომელსაც ტურისტების ყველაზე დიდი ბრბოები სტუმრობს - მხოლოდ წელს დაახლოებით 37 მილიონი.

თანაც, Cirque-ის წარმოდგენა "მირაჟის" სრულად ახალ თეატრში გაიმართება. მისი მშენებლობა აგვისტოში დაიწყო და ახლაც გრძელდება. ჩაფიქრებულია 2-ათას კაციანი დარბაზი 360-გრადუსიანი აღქმით. ის შეცვლის თეატრს, რომელშიც მთელი 13 წლის განმავლობაში გამოდიოდნენ ზიგფრიდი და რიო.

ასეთი დიდი პროექტები ლას ვეგასისთვის უცხო არ არის. რამდენიმე წნის წინ "სეზარს ფალასში" სტონი დიანის შოუსთვის 95 მილიონიანი თეატრი აშენდა.

მოკლედ, ასე გაიჩინეს ძველმა ბითლომანებმა მეგობარი სრულად წარმოუდგენელი სფეროდან - აკრობატიკიდან. მაყურებელი კი, ამ უცნაური ტანდემის შედეგს, როგორც გვპირდებიან, ოციოდეთვეში იხილავს.

წარაყები

ჟსტაბაში ირაკლი ბარიაშვილი

მაგრამ, რომ გვინდა?!

ეს წერილი მარო მაჩხაანელის სახელით მიწდოდა დამეწერა, მაგ-რამ აზრი აღარა აქვს. გამჟღავნებული კაცებეშნიკისა არ იყოს, გამო-ფრული ფსევდონიმი ფსევდონიმი აღარ არის. ერთი სიტყვით, დაინე-ვი. უფრო სწორად, დაწვევს. როგორც საერთოდ საქართველოში ხდე-ბა ხოლმე, რომელიღაც შინაურმა ჩამიშვა. ჯანდაბას, რაც იყო, იყო. ახლა კი მთავარზე, ესე იგი, მიზეზზე. იმაზე, თუ რა და რატომ გაკეთებინებს კაცს ამასა და ამას. ამ შემთხვევაში ისევ ამ ოხერ ფე-ხბურთის ვგულისხმობ.

საერთოდ, ეგერ ვართ ქართველები - თუმცა, შეიძლება მარტო ჩვენ არა - ათი ოქრო რომ ჩამოგვიტანონ ოლიმპიური თამაშებიდან, მაინც ფეხბურთი გვინდა. რალა ჩვენი ფეხბურთის გულშემატიკირე-ბი და რალა ჩემი პატარა ქალბატონი! არა გვაქვს, შვილი, საამისო ფულიო, ანდა, ახლა ამის გაკეთება არ შეიძლება-მეთქი. კი მოგისმ-ენს, მაგრამ ბოლოს მაინც თავისას იტყვის: რომ მიწდაო?!

ამ ჩემი შვილისა მაინც რა მიკვირს, ფეხბურთის ქართველ გულ-შემატიკივარს სურვილებში ნეტა ვინმე შეედრება?

აი, ამ მოსაზრებას კი ბეჭედიც შემიძლია დაუესვა - ყველას თუ არა, ძალიან ბევრ ქალს სულითა და გულით უნდა, სილვანა პამპაწინი-სა და ჯინა ლოლობრიჯიდასავით გემრიელი იყოს, ბრიჯიტ ბარდოს სექსუალურობა ჰქონდეს, ოდრი ჰეპბერნისა და ჯულია რობერტსის უღმერთოდ ლამაზ, მართლა ანგელოზის ღიმღის ასხივებდეს, ჯენიფ-ერ ლოპესისთანა ცეცხლოვან ტრასკ დაათამაშებდეს, მაგრამ...

მაგრამ ეგეთები თითო-ოროლანი არიან. ცოტასთვის იმეტებს ღმერთი ეგეთ რამეებს...

ჰო, ქართველ გულშემატიკივარზე ვამბობდი. ძალიან განსწავლუ-ლები, სულ რაღაც სქემებზე ლაპარაკობენ, მწერთნელებს არჩევენ, აი, ის რომ მოგვეწვია, აი, ესო... აი, ტრავმებიო, აი, დაცვაო, აი, ნახე-ვარდაცვაო...

ჩვენს დღევანდელ თავდამსხმელებს რას ვერჩი, მაგრამ შოთა არევლაძის ბრალი ხომ არ არის, რომ ის ძველი შოთიკო აღარ არის, არც სხვებზე მინდა სამდურავი ვთქვა, მაგრამ ისიც ხომ სიმართ-ლეა, რომ ჩვენი თავდამსხმელების ცოტა ვინმეს თუ უშინია. არადა, პაიჭაძიდან მოყოლებული, ნიჭიერი თავდამსხმელი არ მოჰკლევია ქათოულ ფეხბურთს.

საქართველოს დღევანდელი ნაკრების ბრძოლისუნარიანობა ნა-ლდად შეუმრდებოდა, თბილისის "დინამო" რომ ერქვა, იმ ძველ ნაკ-რებს, მაგრამ... არც ბარქაიაა, არც მესხი, არც შერთვეული, არც ყი-ფიანი, არც გუცავეი, არც ნოდია, არც შენგელია, სხვათა შორის, არც ცაავა და უმცროსი მიშა. მა ვიცო, კიდევ რამდენი ჩამოეთვა-ლო... რა თქმა უნდა, ვარჯიშითა და კარგი ორგანიზაციით დღოდა-დრო თურქეთსაც მოუგებს, წვალებით, მაგრამ აღბანეთსაც, შინ რუ-სეთის დამარცხებაც შეიძლება მოახერხო, კიდევ სხვებისაც, მაგრამ პირველობაზე ფიქრი, აი, წელან რომ დედაკაცები ჩამოეთვალე, ეგ-ეთ ოცნებას ჰგავს, თანაც, ისეთ ქვეყანაში, სადაც ყველა სხვა სფე-რი რამდენიმე ათეული წლით მაინც ჩამორჩება, ჩვენ რომ შეენატრ-ოი, იმ ქვეყნებისას...

საქმე, როგორც ხანდახან გვინდა წარმოვიდგინოთ, არც ისე ცუ-დადია. ერთი წუთით ვცადოთ და იმ გუნდს, დღეს საქართველოს ნა-კრებს რომ წარმოადგენს, თბილისის "დინამო" ან კიდევ სხვა რამე სახელი დავარქვით და საკლდო ტურნირებში გავუშვით. დამერნ-მუნეთ, არც ისე ურიგო შედეგები გვექნება. თანაც, დიაცადეთ რა, ადრე თუ გვიან გამოჩნდება ერთი-ორი იამანიძე და მაჩაიძე, ან ყი-ფიანის, ან გუცაფისნარიი ვინმე და ჩვენთანაც იქნება ქორწილი...

იქ, ძმაო, ევროპაში, მილონებს ახარჯებენ ბავშვთა სკოლებს, მაგასაც აღარ სჯერდებიან, მთელ დუნისა არიან მოდებულნი, სად-აც ნიჭიერს ნახავენ, თავისთან მიჰყავთ, აი, მაღრიდის "რეალმა" კი სულ გარეკა - ლამის მსოფლიოს ნაკრები იყიდა. ჩვენ რომ ვართ, ეგ-ეთი გამოფხეკილი ჯიბის პატრონებს სურვილები და პრეტენზიებ-იც, ვფიქრობ, შედარებით მოკრძალებული უნდა გვექონდეს. ქომა-გობით ვუქომაგოთ, ბატონო! ფეხბურთი თამაშია. თამაში კი იმიტომ არსებობს, რომ მარტო ერთმა მოიგოს.

აი, უკრაინელებთან თამაშის დღეს დედაჩემი დილიდან არც ერთ საინფორმაციო გადაცემას არ გაეკურა. თავებზე და წერვები უნდა დავასვენო, საღამოს ფეხბურთს უნდა ვუყუროო. მაგიადაზე გამზა-დებულდი ეწყო ნახევარი დუგინი წამლები და წნევის აპარატი. მოკლ-ედ, კარგმა თამადად რომ იცის, ისე შეინახა თავი კრიტიკულ, ესე იგი, საფეხბურთო სიტუაციამდე.

კარგი თამაშია ეს ოხერი ფეხბურთი, მაგრამ ცოტა თავსაც გაუ-ფრთხილდით - მარტო ფეხბურთი კი არა, მთელი ქვეყანა გვაქვს ას-აშენებელი!

დამარცხებული, მაგრამ იმედიანი

მიხაილ აბაიშვილი

უინსტონ ჩერჩილს აქვს ნათქვამი: "დიდი პოლიტიკოსობა იმას კი არ ნიშ-ნავს, ზუსტად იწინასწარმეტყველო მოვლენები, არამედ იმას, რომ ახსნა, თუ რატომ არ გამართლდა შენი წინას-წარმატყველება." ზუსტად ამის გაკე-თება - უკრაინასთან მარცხის მიზეზე-ბის ახსნა მოუხდა გუშინ ალენ ჟირესს, რომელმაც ფეხბურთის ფედერაციის ოფისში, თანაც, "ცხელ კვალზე" ლეო-ვის მატრისადმი მიძღვნილი პრესკონ-ფერენცია გამართა.

უკრაინაში გამგზავრებამდე ჟირე-სი მასპინძელთა ნაკრებს მიიჩნევდა ფავორიტად, თუმცა, არც იმას მალავ-და, რომ მისი გუნდი, სულ მცირე, ფრეს გეგმავდა. პრინციპში, საქართველოს ნაკრების თამაშის ხარისხიდან გამომ-დინარე, ფრე სულაც არ ჩანდა მიულ-წვეულ მიზნად, მაგრამ სხვადასხვა სუ-ბიექტურმა თუ ობიექტურმა გარემოე-ბებმა საქართველოს ნაკრების მარცხი გამოიწვია. რაც მთავარია, წინა ორ ოფიციალურ მატჩთან დაკავშირებით ჟირესს იმის გამო აკრიტიკებდნენ, რომ, დადებითი შედეგის მიუხედავად, საქართველოს ნაკრებმა ძალიან ცუდ-ად ითამაშა. გუშინ კი ყველას მოგვიხ-და იმის აღიარება, რომ ჩვენებმა დამა-ჯერებლად და ტაქტიკურად გამართუ-ლად ითამაშეს, მეტოქე ბევრ კომპონე-ნტში დაჯანბნეს, მაგრამ მაინც დამარ-ცხდნენ.

"ჩემმა ბიჭებმა გუშინ ძალიან კარ-გად ითამაშეს, მაგრამ, მოგესხენებათ, შეფასების მთავარი კრიტერიუმი შე-დეგია, რამაც ძალიან დაგვწყვიტა გუ-ლი. საქართველოს ნაკრები არათუ არ ჩამოუვარდებოდა თავის მეტოქეს, არ-ამედ მთელ რიგ სათანამო კომპონენ-ტებში აშკარად აღმეტკებოდა. სამწუ-ხაროდ, ფეხბურთში ასეც ხდება - ერ-თი გუნდი უკეთ თამაშობს, მაგრამ, სუ-ბიექტურ თუ ობიექტურ ფაქტორთა წყალობით, მეორე გუნდი იმარჯვებს.

ამ შედეგის მიუხედავად, დიდ მადლო-ბას უფხი ჩემს ფეხბურთელებს, რომ-ლებმაც კაცურად იბძოლეს, მთელი 90 წუთის განმავლობაში არც ძალა და-ზოგეს, არც მონდომება დააკლეს, მაგ-რამ დამარცხდნენ. ადრე საქართველ-ის ნაკრების თამაშის ხარისხს იწუნებ-დნენ. გუშინ, წინა შეხვედრებთან შე-დარებით, გაცილებით უკეთ ვითამაშ-ეთ. მართალია, სასურველი შედეგიც ვერ მივიღეთ, მაგრამ, ალბათ, დამეთა-ნებდნენ - სწორ გზაზე გვადგავათ. თუ ასე გავაგრძელებთ, კარგი თამაში აუცილებლად გადაიხდება შესაბამის შედეგში" - ასეთი გახლბად ჟირესის პირველი ზოგადი შეფასება უკრაინის ნაკრებთან ნაგეყული მატჩის თაობა-ზე.

უფრო კონკრეტულად, ფრანგმა სპეციალისტმა ყურადღება გაამახვი-ლა მსაჯის შეცდომებსა და უიბდო-ბაზე, რომელიც მის ღუნდს მთელი მა-ტჩის განმავლობაში თან სდევდა.

"იმას არ ვამბობ, რომ მსაჯის არა-ობიექტურმა მოქმედებმა გადაწყე-ვები გააღწია იქონია მატჩის შედეგიც თუმცა, მთელ რიგ ეპიზოდებში არაბიჭ-რი რომ აშკარად მიეკრძებულად მსა-ჯობდა, ამას მტკიცება არ სჭირდება. ყოფილი ფეხბურთელი ვარ და ჩემს თავ-ზე ვაძიებდიცა, რა დიდი მწიფეწლო-ბა აქვს რეფერის კითხვანწყობას. როცა საფრანგეთის ნაკრებში ვიამა-შობდი, ჩვენი გუნდის ავტორიტეტის გამო მსაჯებზე ხშირად გვიჭერდნენ მხარს. ასეთ მომენტებს ყოველთვის ვგრძნობდი. გუშინ რამდენიმე ფაქტო-რმა განაპირობა უკრაინელების მიმ-ართ მსაჯის ლიოლადი დამოკიდებუ-ლება. ჯერ ერთი, უკრაინა მასპინძელი იყო, ამას გარდა, უკრაინა ევროპული საზოგნო ერთ-ერთი ყველაზე დიდი და

ალან ჟირესი ნაკრების თამაშით ემაყოფილია.

გავლენიანი ქვეყანაა, მით უმეტეს, სა-ქართველოსთან შედარებით. როდესაც არბიტრი ერთ გუნდს მხარს უჭერს, ეს გუნდი უფრო თამაზად თამაშობს. ამის საწინააღმდეგოდ, ჩემი ფეხბურთელე-ბი ასეთ ეპიზოდებში ნერვულოზდნენ, წონასწორობასთან ერთად კონცენზ-რაციას კარგადენენ და შეცდომებს უშ-ევებდნენ. ერთ ეპიზოდს გავისენებს: პი-რველ ტაიმში საკუთარი გუნდის თამა-შით აშკარად უკმაყოფილო ბლოხინი მოედანზე შევარდა და ბურთი დამოინს-ტრაციულად დაარტყა ფეხი. ეს რომ მე გამეკეთებინა, მასჯი უყოყმანოდ "და-მასაჩუქრებდა" ნთიელი ბარათით. ბლოხინს კი მხოლოდ შეშინება მისცეს.

ბედიც აშკარად არ გვწყალობდა. შოეკოესკის კართან რამდენიმე სახი-ფათო მომენტი შეეცმენით, მაგრამ და-მაგირგვინებულ ფაზაში ზუსტად ვე-ლად დავარტყით. შოეკოესკიმ ღმერის მადლობა უნდა შესწიროს იმისთვის, რომ ასათიანის დარტყმის შემდეგ მას ბურთი შემთხვევით მოხვდა ხელზე და გოლი არ გავიდა", - სინანულით აღნი-შნა ჩვენი ნაკრების თავაჯცმა.

ჟირესმა მის მიერ განხორციელებ-ულ შეცდლებზე და თავდასხმის ხაზში საკადრო პოლიტიკაზეც ისაუბრა.

"მეორე ტაიმში ბურდღლის გამოყ-ვანა შევანახის ტრავმით იყო გაპირო-ბებული. შეიძლება, მეგანანიათე-რის ტკივილგამაყუჩებელი ნემსი გავგე-კეთებინა და მას თამაში გავგრძელები-ნა, მაგრამ ეს სერიოზული რისკი იყო. ჩვენ კი შევანახე ძალიან გვეჭრდება და მის ჯანმრთელობას საფრთხე-ს ქვეშ ვერ დაეაყენებთ. დემეტრძაძე არ იყო ჯანმრთელად - თამაშამდე მას ტრავმა გაუმიზეზდა. ამიტომ, თამაშიმ მისი ჩართვა მხოლოდ ბოლო წუთებზე გადაწყვეტიტ. არ ვეთანხმები მოსაზ-

რებას, რომ ამ შეკრებაზე ცოტა თავ-დამსხმელი გამოვიძახე და ამის გამო თამაშის გასაძლიერებლად პატარა არ-ჩევანი მქონდა. უკრაინაში 4 თავდამს-ხმელი ნავიყვანეთ - არეველაყ, იაშვი-ლი, დემეტრძაძე და ჯაკობია. ვფიქრობ, ეს სრულად საკმარისი იყო. შეიძლე-ბა ვინმეს არ მოსწონს, რომ ამ ფეხბურ-თელებზე შევაჩერე არჩევანი. მე კი მი-მანჩია, რომ დღეს ქართველ თავდამს-ხმელთაგან სხვებზე უკეთ სწორედ ეს ფეხბურთელები აკმაყოფილებენ ერო-ვნული ნაკრების დონეს", - ამ თვალსა-ზრისით ჟურნალისტთა კრიტიკული დამოკიდებულება უსაფუძვლოდ მიიჩ-ნია ჟირესმა.

შუსიე ალენის აზრით, ბლოხინს სულაც არ აურჩევია ახასიური ტატცტა და თუ უკრაინის ნაკრები, ძირითადად, კონტრშტეტევაზე აგებდა თამაშს, ეს არა მწერთნელის ჩანაფიქრი, არამედ საქართველოს ნაკრების აქტიური თა-მამის ბრალი იყო.

"უკრაინის ნაკრები რომ ძირითად დროს დაცვაში ატარებდა, ეს მხოლოდ საქართველოს ნაკრების გამართული თამაშის და აქტიურობის დამსახურე-ბაა. სტატისტიკის მიხედვით, ბურთის ფლობის მანევრებული საქართველოს ნაკრებს 65 პროცენტი ჰქონდა, ანუ მე-ტოქეზე ორჯერ მეტხანს ბურთი ჩვენს გვექონდა. მესმის, რომ ეს მაჩვენებელი დღეს ბევრს არაფერს ნიშნავს. მთავა-რია ის პ ქულა, რომელიც მეტოქემ მიი-თვალა აქტებში. თუმცა, ჩვენ რომ შე-ვად ვითამაშეთ, ამას მატჩის შემდეგ ბლოხინის რეაქციაც ცხადყოფს. მან არათუ ვერ შეიკავა ემოცია, არამედ სი-ხარული ისეთი ტენტრუშით გამოხატა, რომ ევროპის ტელეკომპანიების ყურა-დღების ცენტრში მოექცა. ბლოხინის კომენტარიც მრავლისმთქმელია. მან

განაცხადა, რომ ამ გამარჯვების წყა-ლობით უზენდირესი კაცია, რომ საქე-რთველოს ნაკრები ბრწყინაულ გუნ-დია, რომ თავისუფლად შეიძლებოდა, მატჩი მათი სოლოღური გამარჯვებით დასრულებულიყო", - განაცხადა ფრან-გმა მწერთნელმა.

ჟირესის აზრით, მარცხის მიუხე-დავად, საქართველოს ნაკრებმა მისი ხელმძღვანელობით, ჯერჯერობით, საუკეთესო თამაში აწევნა.

"მარტიდან მოყოლებული, რაც სა-ქართველოს ნაკრები ჩავიბარე, თამაშ-ის ხარისხის მიხედვით საუუეთესო მა-ტჩი ჩავატარეთ. ჩემი გუნდის თამაში სულ უფრო უკეთესი ხდება და თუ ამ პროცესს შეუცვევადი ხასიათი მივეც-ით, მსოფლიო ჩემპიონატის საგზურის მოპოვებაზე ფიქრიც რეალური იქნე-ბა", - ოპტიმიზმი არ ღალატობს ნაკრე-ბის თავკაცს.

შეგახსენებთ, რომ საქართველოს ნაკრებს მომდევნო მატჩი ერთ თვეში ექლის. 17 ნოემბერს თბილისში ვმასპინ-ძლობთ დანიის ნაკრებს, რომელმაც ორი დღის წინ კოპენჰაგენში ვერ შეძ-ლოთ თურქეთის ნაკრების დამარცხება. ის მატჩი ფრედ, 1:1 დასრულდა, გამარ-ჯვების მეტი შანსი ჰქონდათ სტუმარ-ებს, რომლებმაც თერთმეტმეტრიანი ვერ გამოიყენეს. ახვე მატჩში ჩვენი ნა-კრებისთვის ორი სახვირო ფაქტი მოხ-და, მსაჯმა მოედნიდან გააძევა "ჩელს-ის" თავდამსხმელი, დანიელი იესპერ გრონკიავრი, ხოლო მიღანელ თომას ჰელდგეს ყვითელი ბარათი უჩვენა, რო-მელიც მიმდინარე შესაჩრჩევ ციკლში ჰელდგეისთვის მეორე გაფრთხილება აღმოჩნდა. შედეგად, დანიის ნაკრების ეს ორი საუკეთესო ფეხბურთელი თბი-ლისში ვერ ითამაშებს, რაც ჩვენი ნაკ-რების წარმატების შანსს ზრდის.

ოსტატობას რა ვუთხარი, თორემ...

კახაა ფარაშვილი

ოთხშაბათს საქართველოს ნაკრები ლეკვები უკრაინასთან შეხვედრდა. ჩვენს ბიჭებს მონდომება არ აკლდათ, მაგრამ საჯალალო ის არის, რომ საიმი-ნო ოსტატობა აშკარად არ ეყიოთ, თამა-შში გარდატეხა შეტეხანთ. ქართველ-ებს რამდენიმე ეპიზოდში გოლის გატა-ნა შეუძლეთ, მაგრამ ვერ მოახერხეს. გადაწყვეტიტ დარტყმა, თითქმის შელო-ცვილიაო, ყოველთვის ცუდად სრულ-დებოდა. აი, ანდრი შექერქემო და პრა-ქტიკულად ერთხელ დაარტყა კარში და გოლი გაიტანა.

სწორედ ეს განასხვავებს ანდრე შექერქემის დანარჩენი ფეხბურთელები-სა და, მათ შორის, საქართველოს ნაკ-რების წევრებისგან. სწორედ ამიტომ არის ის მსოფლიო დონის ვარსკვლავი. მისი სამშემსრულო ოსტატობა ქვეს არ ინვევს (ჩვენებს კი სწორედ ეს სამე-მსრულებელი ოსტატობა არ ეყიოთ ზუს-ტი, გადაწყვეტიტ დარტყმის შესასრუ-ლებლად), ამას კი ხშირად გადაწყვეტიტ მნიშვნელობა ენიჭება მატჩის მსვლე-ლობისას. განსაკუთრებით მაშინ, თუ თამაში თანაბანია. ასე იყო საბერძნეთ-თან შეხვედრაში, როცა შექერქემოს გო-ლმა უკრაინელებს ქულა შესძინა და ასე მოხდა საქართველოსთან მატჩში, როცა "შევაქ" თამაშს საბოლოო წერ-ტილი დაუსვა.

უკრაინაში, შეიძლება ითქვას, თა-ნაბარი თამაში მიმდინარეობდა. ამაზე ჰტატისტიკაც ნათლად მეტყველებს, მაგრამ გოლები, სამწუხაროდ, მხოლ-ოდ ჩვენს კარში გავიდა. ამის მიზეზი კი ის იყო, რომ უკრაინელი ფეხბურთელე-ბი ბურთთან ყოველ შეხებისას ცდი-ლობდნენ, სწრაფი გადაცემით მოექცე-ნათ თავისუფალი პარტიზორი და დასა-რტყმელ ნორეციაზე გაეყვანათ. საქარ-თველოს ნაკრები კი უპირატესობის იმ-იგაციას ქმნიდა. ბურთს ფლობდა, მაგ-რამ შეტევებს ძალიან აჭინარებდა და ამას საბოლოო ჯაშში ნეგატიური შე-დეგი მოჰყვა. ჩვენი ფეხბურთელები ვერ ახერხებდნენ დასარტყმელად ხელ-

ეყოფა თუ არა საქართველოს ნაკრებს იმის ოსტატობა, 17 ნოემბერს თბილის-ში დანიადამარცხოს? მით უფრო, რომ დანიელებს თურქებთან გაძევებული იესპერ გრონკიავრი და ტომას ჰელდგეი არ ეყოლებოდა (მან გაფრთხილება მიი-ღო და ქართველებთან მატჩს გამოტო-ვენბს). ჩვენებს კი დისკვალიფიკაციის შემდეგ მიღანელი კახა კალაძე დაუბ-რუნდება.

I ჯგუფი					
ანდორა - მაკედონია	1:0				
სლოვაქია - ჩეხეთი	0:3				
პოლანდია - ფინეთი	3:1				
რუმინეთი	4	3	0	1	9-4
ფინეთი	5	3	0	2	10-6
სლოანდია	3	2	1	0	7-3
ჩეხეთი	3	2	1	0	4-2
მაკედონია	4	1	2	6-5	4
ანდორა	3	1	0	2	2-8
სომხეთი	4	0	4	1-1	0

II ჯგუფი					
ყაზახეთი - ალბანეთი	0:1				
უკრაინა - საქართველო	2:0				
დანიია - თურქეთი	1:1				
უკრაინა	4	2	2	0	6-3
თურქეთი	4	1	3	0	6-2
ალბანეთი	3	2	2	3-5	6
დანიია	3	1	2	0	4-2
საქართველო	3	1	1	3-3	4
საბერძნეთი	3	0	2	1	2-3
ყაზახეთი	3	0	3	1-7	0

III ჯგუფი					
ლატვია - ესტონეთი	2:2				
ლუქსემბურგი - ლიხტენშტაინი	0:4				
პორტუგალია - რუსეთი	7:1				
სლოვაკეთი	4	3	1	0	15-3
პორტუგალია	4	3	1	0	15-3
ესტონეთი	4	2	1	8-7	7
რუსეთი	3	1	1	6-8	4
ლატვია	4	1	1	2	7-11
ლუქსემბურგი	5	0	5	4-19	0

IV ჯგუფი					
ირლანდია - ფარელები	2:0				

კვიპროსი - საფრანგეთი	0:2				
იტალია	4	2	2	0	6-1
საფრანგეთი	4	2	2	0	4-0
შვეიცარია	3	1	2	0	9-3
ისრაელი	3	1	2	0	4-3
კვიპროსი	4	0	1	33-9	1
ფარელები	4	0	1	3	2-12

V ჯგუფი					
ნორვეგია - სლოვენია	3:0				
მოლოდია - შოტლანდია	1:1				
იტალია - ბელორუსი	4:3				
იტალია	4	3	0	1	7-5
ნორვეგია	4	2	1	16	3-7
სლოვენია	4	2	1	1	4-3
ბელორუსი	3	1	1	1	8-5
შოტლანდია	3	0	2	1	1-2
მოლოდია	4	0	1	3	1-9

VI ჯგუფი					
აზერბაიჯანი - ინგლისი	0:1				
ჩრდ. ირლანდია - ავსტრია	3:3				
უელსი - პოლონეთი	2:3				
ინგლისი	4	3	1	0	7-3
პოლონეთი	4	3	0	1	10-5
ავსტრია	4	1	2	1	8-8
ჩრდ. ირლანდია	4	0	3	1	5-8
უელსი	4	0	2	2	5-8
აზერბაიჯანი	4	0	2	1	4-2

VII ჯგუფი							5:0
სერბეთი - სან მარინო							0:0
ლიტვა - ესპანეთი	3	2	1	0	8-0		7
სერბეთი	3	1	2	0	5-1		5
ლიტვა	3	1	2	0	3-1		5
ესპანეთი	2	0	0	1	1-2		1
ბოსნია	2	0	0	1	1-3		2
ბელგია	3	0	0	3	0-12		0
სან მარინო							

ფეხბურთი

გამორიღეთ მაცნივრიდან "კალგასი"!

ანდრო ნავერიანი

13 ოქტომბერს რუსული პრესა ფართოდ აშუქებდა უკრაინა-საქართველოსა და პორტუგალია-რუსეთის წინასამატჩო პერიმეტეიებს და აცხადებდა, რომ არა რუსეთის ნაკრების სტუმრობა პორტუგალიაში, უკრაინა-საქართველოს დაპირისპირება მათთვის აუცილებლად ცენტრალური შეხვედრა იქნებოდა. რუსული პრესა ასევე შეეხო საქართველოს ნაკრების ლირსებასა და ნაკლს, ქართველ ფეხბურთელებს დაუსვეს დიაგნოზი და ა.შ. საბოლოოდ ისე გამოვიდა, რომ რუსებმა საქართველოს ნაკრები ძალიან სუსტ და ჯერ კიდევ დაბალი დონის გუნდად შეაჩვენეს. თუმცა, არც ის დაეინყებიათ, რომ რუსეთი, უკრაინა და საქართველო პოსტსაბჭოურ სივრცეში ყველაზე საფეხბურთო ქვეყნები იყვნენ. "ჩვენ მოუთმენლად ველით უკრაინა-საქართველოს მატჩს. ალბათ, ეს იქნება იმ ორი სკოლის პაექრობა, რომლებმაც თავის დროზე საბჭოთა ფეხბურთს დიდება მოუტანა", - წერდა გაზეთი "სპორტ-ექსპრესი". ბოლოს, ბევრი ილაპარაკეს თუ ცოტა, რუსეთის ნაკრები შეაქვს, ხოლო საქართველო დილტანტების გუნდად მოიხსენიეს.

ახლა, როდესაც მსოფლიო ჩემპიონატის შესარჩევი ციკლის მორიგმა სათამაშო დღემ ჩაიარა და ნათლად გამოჩნდა, ვინ რისი მაქანისია, უკვე შეიძლება ანალიზის გაკეთება და დასკვნების გამოტანა.

საქართველოს ნაკრების თამაშზე აღარაფერს მოგახსენებთ - ისედაც ბევრი ითქვა და დაინერა პრესასა თუ ტელევიზიაში. მე მინდა გესაუბროთ რუსეთის ნაკრებზე, რომელსაც თანამემამულე პრესის წარმომადგენლებმა ხოტბა შესახეს და პორტუგალიაში მოსაგებად გაუშვეს. ოპტიმიზმიცაა და ოპტიმიზმიც, მაგრამ განა შეიძლე-

ბა, ასეთი დარწმუნებული იყო, რომ, თუ არ გაიმარჯვებ, ფრეს მაინც გააგორებ?! ასეთი აზრი ტრიალებდა რუსული ფეხბურთის კულუარებში, მაგრამ... ჰმ!.. ყველამ კარგად დაგინახეთ, რა ძალასაც წარმოადგენს რუსეთის ეროვნული გუნდი. პორტუგალიელებმა იმდენი ქნეს, რომ მატჩის შემდეგ რუს ფეხბურთელებს ეუბნებოდნენ: გამოიღეთ მაცივრიდან "კალბასი".

სასაცილო იქნება იმაზე საუბარი, თუ რატომ დამარცხდა რუსეთის ნაკრები, რა იყო ამის მიზეზი და რატომ ვერ ითამაშა დაცვის ხაზმა. კრიტიკანუ ორნალდუშ რუსებს თავბრუ დაახვია, ერთი ათი წუთიც და რუს მცველებს, ალბათ, გულისრევას დაანყებინებდა.

რასაკვირველია, რუსულმა

პრესამ "იზოვა" გამოსავალი და სამარცხენო მარცხი ფეხბურთელთა ტრავმებს დააბრალა. თუმცა, არის ისეთი წერილებიც, რომლებსა დაგინახეთ, რომ რუსებმა სამარცხენო მარცხი იწვნის. რუსი ჟურნალისტები რატომღაც თავისი გუნდის შეცდომებზე კი არა, მეტოქის შეცდომებზე საუბრობენ. მაგალითად, ერთ პუბლიკაციაში ასეთი წინადადება: "პორტუგალიალებს ამკარად ეტყობათ, რომ ბოლომდე არ არიან მზად. მათ კიდევ ბევრი ვარჯიში მოუწევთ იმისთვის, რომ მაღალი კლასის გუნდად ჩამოყალიბდნენ". იმის თქმას რა უნდა, რომ წააგეს, თანაც, სამარცხენოდ. ხომ შეიძლება, თქვა ეს სიტყვები და იქვე დაამატო: იმე-დია, ჩვენი ფეხბურთელები ამ შეც-

ფორმულა 1

სამეფო რბოლები ერთით გაიწაღა

ბიბა ბარსაშვილი

<i>ახლა ყველას შვებით შეუძლია ამოისუნთქოს და 2005 წლის სამეფო რბოლებს დაელოდოს. საუბარია ფორმულა 1-ის მსოფლიო ჩემპიონატიდან რიგი ეტაპების ამოგდება-არამოგდებაზე. ყოველ შემთხვევაში, ვიდრე ყველა კითხვას პასუხი გაცემოდა, დიდი ბრიტანეთის, ევროპისა და გერმანიის "დიდი პრიზებს" ფორმულა 1-ის იმპრესარიო ბერნი ეკლსტონუნი აღმაცერად უყურებდა.</i>

ბევრს საუბრობდნენ იმაზე, თუ რამდენად მომგებიანი იქნებოდა ჩამოთვლილი "დიდი პრიზების" სამეფო რბოლებში დატოვება.

ამ მხრივ ყველაზე ცუდ დღეში "სილვერსტონუი" აღმოჩნდა. "დიდი ბრიტანეთის დიდი პრიზის" ირგვლივ ატეხილ აუიოტაჟზე ადრე ვიუწყებოდი, ამიტომ დეტალების გახსენებისგან თავს შევიკავებთ.

დღეს უკვე შეიძლება იმის თქმა, რომ ქარიშხალი მეტ-ნაკლებად ჩაცხრა. "სილვერსტონუი", ისევე როგორც "ევროპისა" და "გერმანიის დიდი პრიზები", 2005 წლის კალენდარში დარჩა. თუმცა, საგაისო კალენდარი ასპარეზობების ერთგვარი წინასწარი ფორმატია, მაგრამ, თუ ადრეულ გამოცდილებას გავითვალისწინებთ, ძხელი საფურებელია, მასში რამე შეიცვალოს.

"ჩვენ წინასწარი კონტრაქტი მივიღეთ, მაგრამ საბოლოო შეთანხმებისთვის ჯერ არ მიგვიღწევია, - ვითარებაში გვარკვევს ბრიტანეთის ავტოსარბოლო კლუბის ერთ-ერთი ბოსი ალექს ჰუტონი. - ამჟამად ჩვენ მოლაპარაკებები გვაქვს საერთაშორისო საავტომობილო ფედერაცია-სთან (ფია) და იმედ გვაქვს, თვის ბოლომდე საკითხი მოგვარდება". "ბრიტანეთის მრბოლთა კლუბის" პრეზიდენტი ჯეკი სტიუარტი კი მიიჩნევს, რომ "სილვერსტონუს" ფრთხილი ოპტიმიზმი მმართებს: "საშუაბით საღამოს ფია-ს წარმომადგენლებთან და ყველა ეტაპის ორგანიზატორებთან ერთად ვივახშმე. მინდა გითხრათ, რომ ყველა მათგანი შოკირებული იყო კალენდრიდან "სილვერსტონუს" ამოგდების პერსპექტივით. მართალია, ფინანსური მხარე მნიშვნელოვანია, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ჩვენ ბატონ ეკლსტონუნთან შეთანხმებას ვერ მივაღწევთ".

რაც შეეხება გერმანულ ეტაპებს, ისინიც შეტანილია საგაისო კალენდარში, მხოლოდ რბოლის თარიღებია შეცვლილი. "ჰოკენჰაიმზე" ("გერმანიის დიდი პრიზი") რბოლა 17 ივლისისთვისაა დაგეგმილი. ადრე ეს რბოლა ივლისის ბოლოს იმართებოდა.

ყველაფერი წესრიგშია, - ირწმუნება "ჰოკენჰაიმის" წარმომადგე-

ეკლსტონმა ჭკუერობით "სილვერსტონუს" ერთმლიანი ხელშეკრულება გაუფორმა.

ნელი ჰარტმუტ ტესერო. - პრობლემას ეტაპის უფრო გვიან გადატანა თუ შეეცქმნიდა. 17 ივლისი კი ხელს გვაძლევს".

რაც შეეხება "ევროპის დიდ პრიზის" გამართვის თარიღს, იგი 10 დეკემბერს გაირკვევა. ევროპული ეტაპი ჩატარდება 29 მაისს ან 5 ივნისს. "მაღლობა ღმერთს, რბოლა აპრილში არ გვექნება. ჩვენი ამინდის გათვალისწინებით, ეს კატასტროფა იქნებოდა, - აცხადებს "ნიურბერგრინგის" ბოსი ვალტერ კაფიტი. - ჩვენთვის საუკეთესო თარიღი 29 მაისია".

ერთი სიტყვით, ოთხშაბათს პარიზში ფია-ს საბჭომ 2005 წლის კალენდარი წარმოადგინა, რომლის მიხედვითაც, პირველად ფორმულა 1-ის ისტორიაში, საჩემპიონატო კალენდარი 19 ეტაპამდეა გაზრდილი. "დიდი პრიზებიდან" განსაკუთრებულ ყურადღებას იწვევს "თურქეთის დიდი პრიზი". 2005 წლის სამეფო რბოლებს სტარტს მისცემს ავსტრალიის, დამუხრუჭებით კი "ჩინეთის

დიდი პრიზი" დაამუხრუჭებს.

2005 წლის კალენდარში კვლავაც ფიგურირებენ "იმოლასა" ("იტალიის დიდი პრიზი") და "მანი კურის" ("საფრანგეთის დიდი პრიზი") ტრასები, რომლებთანაც, ისევე როგორც "სილვერსტონთან", ხელშეკრულება ჯერ არ გაფორმებულია. ზოგიერთ ტრასას საფინიბოებისთვის მოზრდილი თანხის გადახდა მოუწევთ, რაღა "ზედმეტ" ორ რბოლაზე დაიყაბულონ.

გთავაზობთ 2005 წლის ჯერაც არაოფიციალურ კალენდარს:

"ავსტრალიის დიდი პრიზი" - 6

მარტი

"მალაიზიის დიდი პრიზი" - 20

მარტი

"ჰაპრეინის დიდი პრიზი" - 3

აპრილი

"საფრანგეთის დიდი პრიზი" - 17

აპრილი

"სან-მარინოს დიდი პრიზი" - 24

აპრილი

"ესპანეთის დიდი პრიზი" - 8

მაისი

"მონაკოს დიდი პრიზი" - 22

მაისი

"ევროპის დიდი პრიზი" - თარიღი არაა განსაზღვრული

"კანადის დიდი პრიზი" - 12

ივნისი

"აშშ-ის დიდი პრიზი" - თარიღი არაა განსაზღვრული

"ბრიტანეთის დიდი პრიზი" - 3

ივლისი

"გერმანიის დიდი პრიზი" - 17

ივლისი

"უნგრეთის დიდი პრიზი" - 31

ივლისი

"თურქეთის დიდი პრიზი" - 21

აგვისტო

"იტალიის დიდი პრიზი" - 4

სექტემბერი

"ბელგიის დიდი პრიზი" - 11

სექტემბერი

"იაპონიის დიდი პრიზი" - 9

ოქტომბერი

"ჩინეთის დიდი პრიზი" - თარიღი არაა განსაზღვრული

კალათბურთი

ვინ, რა, როგორ NBA-ში

სანდრო ნავერიანი

ეროვნული საკალათბურთო ასოციაციის რეგულარული სეზონის დაწყებამდე სულ რაღაც 18 დღე რჩება. 2 ნოემბრიდან ორი - აღმოსავლეთ და დასავლეთ კონფერენციის 30 გუნდი შეეცდება, მსოფლიოს საუკეთესო საკალათბურთო ლიგაში თავისი სიტყვა თქვას და, რაც მთავარია, პირველობისთვის იბრძოლოს. ამიტომ, მიზანშეწონილად ვთვლი, გავცნოთ იმ გუნდების მდგომარეობას, რომლებიც ტიტანთა ბრძოლაში მიიღებენ მონაწილეობას. 2 ნოემბრამდე საქმარისი დროა იმისთვის, რომ სერიოზივით მოგახსენოთ უკლებლივ ყველა გუნდზე. დაიწყოთ აღმოსავლეთ კონფერენციის გუნდებით.

აღმოსავლეთ კონფერენცია

15. "შარლოტ ჰოპაქისი"

სასტარტო ხუთეული: ბრევენ ნაიტი, ჯეისონ კაპონო, ჯერალდ უოლესი, ემეკა ოკაფორი, მელვინ ელი.

ალბათ, არავინ დაიწყებს იმის უარყოფას, რომ ფოცხვერები ლიგის ყველაზე სუსტი გუნდია. მოგესხენებათ, "შარლოტ ჰოპქეთის" გასული სეზონი ბოლოს ჩამოყალიბდა და ლიგას 30-ე გუნდად დამატა. "ბოპქეთსი", ძირითადად, იმ კალათბურთელებით არის დაკომპლექტებული, რომლებიც წლების მანძილზე სათადარიგოთა სკამზე ისხდნენ და თამაშის საშუალება ნაკლებად ჰქონდათ. ვინ იცის, იქნებ ეს შანსი ხელიდან არ გაუშვან და სათამაშო დრო, რომელიც მათ საკმარისზე მეტი ექნებათ, თავის სასარგებლოდ გამოიყენონ. ფოცხვერებს შორის არის ერთი კალათბურთელი, ემეკა ოკაფორი, რომელიც წლეულს, დრაფტზე, მეორე ნომრად აირჩიეს და ნათელ მომავალს უწინასწარმეტყველებენ. თუ ოკაფორის მიერ სასკოლო კალათბურთში მიღწეულ შედეგებს გავითვალისწინებთ, მაშინ, შესაძლოა, სკეპტიკოსები მართლებიც იყვნენ. აღსანიშნავია, რომ ოკაფორს, დრაფტზე არჩეული კალათბურთელებიდან, ყველაზე მეტი სათამაშო დრო ექნება, რაც, რასაკვირველია, წაადგება. მოკლედ, 20 გამარჯვება სეზონში საცხებით შესაძლებელია და, ალბათ, დამეთანხმებით, რომ ლიგის ახალწვეულისთვის ეს შედეგი არცთუ ურიგო იქნება.

14. "ჩიკაგო ბულზი" (გასული სეზენი: 23-59)

სასტარტო ხუთეული: კირკ ჰინრიჩი, ბენ გორდონი, ლუოლ დენგი, ტაისონ ჩენდლერი, ედი კარი.

ერთ დროს უძლეველი "ბულზი" დღეს საკმაოდ დამაბირტიგებლად გამოიყურება: ხარები, ისე როგორც არსადროს, გაახალგაზრდავებულთა შემადგენლობით შეეცდებიან, პლეი-ოფის ზონაში მოხვდნენ. რასაკვირველია, ისინი შეეცდებიან, მაგრამ, არა მგონია, ეს შეძლონ: გორდონს და დენგს ეროვნულ საკალათბურთო ასოციაციაში თამაშის გამოცდილება თითქმის არა აქვთ. რაც შეეხება პერსპექტიულობას, ჩიკაგოელები, ალბათ, ერთ-ერთი ყველაზე პერსპექტიული გუნდია ლიგაში. ედი კარის სეზონის ბოლოს უმთავრდება კონტრაქტი და, არ არის გამორიცხული, თავი გამოიჩინოს, რათა ხარების ხელმძღვანელობას კონტრაქტის გავრქელებაზე დაანყებინოს ფიქრი. თუმცა, ორი წლის განმავლობაში ედი კარი სეზონის პირველ ნახევარს ყოველთვის ცუდად თამაშობდა, მაგრამ მეორე ნახევარში, თითქმის ვალს იხდისო, შეუდარებელი იყო. ტაისონ ჩენდლერი ბრწყინვალე, მუშა კალათბურთელია, რომელიც საკმაოდ ბევრ საშუაშოს ასრულებს დაცვაში და იცის ბურთის ართმება. რაც შეეხება კირკ ჰინრიჩს, ის ძალიან კარგად ისვრის შორი მანძილიდან. სროლა თუ წაუვიდა, ფაქტობრივად, 90-პროცენტიაინ მაჩვენებლით ამთავრებს მატჩს. საერთოდ, "ჩიკაგო ბულზს" მშვენიერი შანსი აქვს, 2005-2006 წლების სეზონისთვის კარგად მოემზადოს და წლევანდელი სეზონი შეთამაშებისა და გამოცდილების მიღებისთვის გამოიყენოს.

13. "ვაშინგტონ უიზარდსი" (გასული სეზონი: 25-57)

სასტარტო ხუთეული: გილბერტ არენასი, ლარი პიუზი, ანტაუნ ჯეიმისონი, კუემიზ ბრაუნი, იტენ ტომასი.

მთავარია, "უიზარდისს" კალათბურთელებმა ტრავმები არ მიიღონ და მაშინ საცხებით რეალურია მათი აღმოსავლეთ კონფერენციის რვა საუკეთესო გულწის შორის მოხვედრა. რა თქმა უნდა, ჯადოქრების მთავარი კოზირი გილბერტ არენასია, რომელსაც ჯერ კიდევ ტრავმა აწუხებს, მაგრამ კლუბის ექიმები და თავად არენასიც ირწმუნება, რომ სეზონის სტარტისთვის ყველაფერი წესრიგში ექნება და შეძლებს მოედანზე გასვლას. ჯადოქრებმა სწორი ნაბიჯი გადადგეს, როდესაც გუნდში ანტაუნ ჯეიმისონი გადაიყვანეს. ჯეიმისონი ძალიან კარგად თამაშობს ფარქვეშ, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ არენასისა და ჯეიმისონის მოედანზე ყოფნის დროს ვაშინგტონელებს ფარს ვერავინ შეეცილება. კარგი იქნება, თუ არენასი მოუდნის ხედვის ხელოვნებასაც კარგად დაეუფლება. თუ ეს მოხდა, მაშინ, გარწმუნებთ, "ვაშინგტონ უიზარდსი" ნებისმიერი გუნდისთვის ანგარიშგასანვეი ძალა გახდება და იმაზე ლაპარაკი, შეიძლება თუ არა, ვაშინგტონელები პლეი-ოფში მოხვდნენ, ერთხელ და სამუდამოდ შეწყდება.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ფრანკისკო გვიჩარდინი

ფრანჩესკო გვიჩარდინი

XVI საუკუნის დასასრულისთვის იტალია სრულიად ჩაქრა და ესპანეთისგან თითქმის მთლიანად დაპყრობილმა სხვა ევროპულ ქვეყნებს დაუთმო პოლიტიკური ასპარეზი. მაგრამ ამ პროცესმა ცოტა ადრე დაიწყო განვითარება და მის სათავეებს მოესწრო **ფრანჩესკო გვიჩარდინი** — წარუმატებელი პოლიტიკოსი და წარმატებული მწერალი.

1511 წელს, როცა ის 28 წლისა იყო, ფლორენციის რესპუბლიკამ ესპანეთის მეფის კარზე ელჩად წარგზავნა. ეს არჩევანი, თავისთავად, მხოლოდ გვარიშვილობით იყო განპირობებული, მაგრამ გვიჩარდინის დიდმა ტალანტმა გაამართლა. ახალგაზრდა დიპლომატი ფლორენციის იმ ოჯახთანაა დაკავშირებული, რომლებიც რესპუბლიკაში ამინდს ქმნიდნენ. მათ ეკუთვნოდათ შემოსავალთა განაწილების კონტროლი და საკვანძო თანამდებობები. ფრანჩესკოც პოლიტიკით იყო გატაცებული და თუმცა ათლეტური გარეგნობის მთამებეჭდავი მამაკაცი იყო, მთელი ცხოვრების განმავლობაში მხოლოდ ერთი ქალი უყვარდა, ან თავს აჩვენებდა, რომ უყვარდა: ეს იყო მისი ცოლი, **მარია სავიოტა**. სიმამრი ფლორენციის უმდიდრესი ნოტარიუსი იყო, ამიტომ ბოროტი ენები ამბობდნენ, რომ ფრანჩესკოს არჩევანი მხოლოდ ეკონომიკური მოტივებით იყო განპირობებული. ასე თუ ისე, ელჩად დანიშვნაში ამ ნათესაურმა კავშირმაც თავისი როლი შეასრულა.

ერთი სიტყვით, ჯორჯე ამბედრებული გვიჩარდინი, ოჯახის წევრთა და მსახურთა ამაღლის თანხლებით ესპანეთს გაემართა. წელიწდანახევრის განმავლობაში ცდილობდა იმის გაგებას, თუ რას უმიზნებდა მეფე ფერდინანდი იტალიაში. მაგრამ ცბიერებით განთქმული მეფე ადვილად არ იხსნებოდა. ელჩი შინ ისე დაბრუნდა, ესპანეთის პოლიტიკის ვერაფერი გაიცო და ვერც რამე ინისანარმეტყველა.

დაბრუნება გაუხარდა კიდევ: 1512 წელს ფლორენციაში ესპანური დაპყლების წყალობით მედიჩების მმართველობა აღდგა. გვიჩარდინიმაც ესკამოდ მაღალი თანამდებობა მიიღო ევროი ნოდებულ კაც მუერების საბჭოში. პაპმა ლეონ მეათედამც კონცისტრიალური ადვოკატის ტიტული არ დაიმურა მისთვის. მაგრამ გვიჩარდინის პონტიფიკალური ქალაქის მმართველობა სურდა. პაპმა მას ქალაქ მოდენას გასაღები ჩააბარა.

ეკლესიამ ეს ქალაქი ფერარას პერციოგს წაართვა. ამის გამო განრისხებული მოსახლეობა სამეფდლეობის სასტიკი წინააღმდეგი იყო და პაპის დანიშნულ გუბერნატორებს ერთი მეორესობა მძიმეობით ხოცავდა ან აძევებდა ქალაქიდან. მართალია, ყოველ მთავარს ამას იმსახურებდა, რადგან სამეფდლეობის რიგებთან მოსულთ არაფერი გაეგებოდათ ადმინისტრირებისა, მხოლოდ ზაზინის ძარცვა და სხვადასხვა ფრაქციების ერთ-მანეთზე მისევა შეეძლოთ.

ახლად დანიშნულმა გუბერნატორმა გვიჩარდინიმ ქალაქში “სპეცოპე-რაციების” ფეიერვერკი მოაწყო. დაბატირბა ყველა, ვისზედაც ამბოხში უშტერესი ეჭვი მიიტანა, ყველაზე ჯოზეტებს კი მთავარ მოედანზე წაგადებინა თავები. ამავე დროს, რომისთვის წინასწარ არ გაუმზეულია თავისი გეგმები, მხოლოდ ფაქტის წინაშე დააყენა კურია. საყვედურებზე კი ასე პასუხობდა: “საჭიროა მართო შიშისა და განსაკუთრებული მაგალითების საშუალებით”.

მოდენის შემდეგ რომანის პროვინციაში გაავზავნეს მღელვარების დასაშოშმინებლად. აქაც იგივე სისასტიკე გამოიყენა, რისთვისაც პაპმა **კლიმენტ VII-მ** თავისი ჯარის სარდლად დანიშნა. აქ კი არ გაუმართლა გვიჩარდინის: **კარლოს V-ის** ლაშქარმა დაამარცხა პაპის დაქირავებული მხედრობა და 1527 წელს დასავლეთის საქრისტიანოს დედაქალაქი გაიძა-რცვა. აქაც ბოროტი ენები ამბობდნენ, რომ ყველაფერი იმის გამო მოხდა, რომ ჯარისკაცთა გასამრჯელო გვიჩარდინიმ ჩაივებდა, მაგრამ ამის დამტკიცება ახლა უკვე შეუძლებელია.

დამარცხებული სარდლები თავის საგვარეულო მამულში ჩაიკეტა. ალბათ აქ მიჰყო ხელი “იტალიის ისტორიის” წერას, რომლის ოცმა ტომმა მომავალ თაობებში უკვდავება მოუტანა. ისტორია აღწერს დროის მოწაკე-ვების 1492-1534 წლებს შორის. თავისი სამშობლო გვიჩარდინიმ აღწერა როგორც ფრანგებსა და ესპანელებს შორის მრავალწლიანი დავის საგანი. გვიჩარდინიმდე არც ერთ ისტორიკოსს არ მიუმართავს მზერა საკუთარი ქვეყნის ფარგლებს გარეშე, მათი უმრავლესობა მშობლიური ქალაქის ფარ-გლებსაც ვერ გასცილდა. შეიძლება ითქვას, რომ ფრანჩესკო გვიჩარდი-ნი ევროპული მასშტაბის პირველი ისტორიკოსი იყო. ამ ტექსტით აღინიშ-ნა ევროპულ არენაზე ახალი, საერთაშორისო განზომილებების გაჩენა.

გარდა ფართო პოლიტიკური თვალსაზრისისა, გვიჩარდინის ისტორი-აში დოკუმენტაციის სიუფე ვგვაოცებს. თანაც, ეს აღარაა უზარალო მატეი-ანე: ავტორი ისტორიული მოვლენათა მოტივებსა და პოლიტიკურ სარწუ-ფასაც აღწერს. მართალია, წინააღმდეგ გრძიდდა და ჩახვეულია, ხოლო ფაქტების მიმდევრობა ხშირი და განტოტული, ეს მაინც ვერ აზარალებს თხზულების მონერგებულ ნიშნავლობას. ზოგჯერ მეორად მოვლენებს უფრო დიდი ყურადღება ეთმობა, შედარებით უზნიშვნელო პერსონაჟები კი პირველ პლანზე წარმოიწნებიან, მაგრამ ეს გარემოება კიდევ უფრო ღირებულს ხდის ოცტომეულის ტექსტს. გვიჩარდინი XVI საუკუნის უდი-დესი ისტორიკოსია.

გარდა ამ წანარმოებისა, ცნობილია გვიჩარდინის “პოლიტიკური და სამოქალაქო მოგონებანი”, სენტენციების კრებული, რომელშიც ავტორ-მა თავი მოუყარა საკუთარ პოლიტიკურ, ფილოსოფიურ და ზნეობრივ გამოცდილებას. “სამი რამ მსურს ვიხილო სიკვდილამდე, — წერს გვიჩა-რდინი, — ჩვენი ქალაქის მოწესრიგებული და კეთილდღეობაში მცხოვ-რები რესპუბლიკა, ბარბაროსებისაგან განმეწიდილი იტალია და წყეული მღვდლების მმართველობისგან თავისუფალი მსოფლიო”. გვიჩარდინიმ შესანიშნავად იცოდა, რომ სამივე სურვილი წმინდა წყლის ილუზია იყო, განსაკუთრებით მესამე. ერთხელ ისიც აღიარა, რომ პაპის წინაშე “პარ-ტული ვალდებულია” რომ არა, საკუთარ თავზე მეტად ეყვარებოდა მა-რტინ ლუთერი.

“პარტიულ ვალდებულებას” კი ისტორიკოსი, რა თქმა უნდა, პირად ინტერესებს უწოდებს. გვიჩარდინის ეყო სიმამაცე, ელიარებინა საკუთა-რი სიმხალე და ოპორტუნიზმი. ჭირის დღესათი სძულდა პაპიკა და მი-სი იერარქიაც, მაგრამ არასოდეს უყოყმანია, როცა სიმდიდრისა და პატი-ვის მისაღებად მისი სამსახური იყო საჭირო. ცხოვრების განმავლობაში გვიჩარდინის ყოველთვის უფრო ძლიერის მხარე ეჭირა. ამბობდა, რომ თავისუფლება და თანასწორობა მხოლოდ უზრალო ხალხის სატყუარა ფუჭი და უტოპიური იდეალებია. დემოკრატიასაც მიუღწეველ ოცნებად მიიჩნევდა: “ძალაუფლების ერთადერთი შესაძლებელი ფორმა დიქტატუ-რია — ერთის ან რამდენიმესი. უმჯობესია რამდენიმესი”.

ეს ყველაფერი მაკიაველის მოგვაგონებს, მაგრამ მაკიაველიმ თავისი ცინიზმი იმით მაინც გამოისყიდა, რომ დიქტატორულად ემსახურებოდა თა-ვის იდეალს. მაკიაველი უზნეობას კი არ ქადაგებდა, მან პოლიტიკა ზნეო-ბრივი ბორკილებისაგან გაათავისუფლა. პიროვნულად ის პატიოსანი და გულთთადი ადამიანი იყო. იმასვე ვერ ვიტყვით გვიჩარდინიზე: ის ცინიზმს არა მარტო ქადაგებდა, არამედ ცხოვრებაშიც ახორციელებდა. არასოდეს უცდია საკუთარი გვიონზისა და მოქტუნიზმის დაფარვა. იდეალისთვის ნამებული მაკიველისგან განსხვავებით, გვიჩარდინის ერთადერთი დრო-მა პირადი ინტერესი იყო.

ევროპული ისტორიის ზოგჯერ საყვედურობენ, რომ ის სასტიკი და ულმობელი ომებითაა აღსავსე. განსაკუთრებით ხშირია ეს საყვედუ-რები მართლმადიდებელ ქრისტიანთა მხრიდან. ამის თაობაზე XIX სა-უკუნის ცნობილი რუსი მოაზროვე-ნი, პეტრე ჩაადაევი წერდა: “დაე, ზედაპირულმა ფილოსოფიამ, რა-მდენიც სურს, იხმაუროს რელი-გიური ომებისა და შეუწყნარებ-ლობის მიერ დანდებული კოცო-ნების გამო; ჩვენ მხოლოდ უნდა გვშურდეს იმ ხალხთა ბედისა, რომლებმაც მრწამსთა შეჯახბა-ში, ჭკუშარიტების დასაცავად გა-მართულ სისხლისმღვრელ ბრძო-ლებში, შეიქმნეს ცნებათა სამყა-რო, რომლის წარმოდგენაც კი არ შეგვიძლია, არათუ მასში სულითა და ხორციით გადასაძლება, როგ-ორც ამას ვიქადნით”. დიახ, კონტ-რეფორმაციას მოყოლებულმა რელიგიურმა ომებმა ევროპაში არა ერთი ათეული ათასი სიცოცხლე შეინირა, მაგრამ ამის შედეგად წა-რმოიქმნა ევროპული სინამდვილე, რომელსაც დღეს კულტურულ და პოლიტიკურ სფეროში კონკურენ-ტი არა ჰყავს. ბრძოლის ველზე და-ღუპულმა კათოლიკეებსა და პრო-ტესტანტებს ტყუილად არ შეუწირ-ათ სიცოცხლე. მაგრამ რისთვის, რომელი იდეისთვის ეწამა, მაგალი-თად, ორმოცი ათასი მართლმადი-დებელი ბულგარელი, რომელთაც ბიზანტიის იმპერატორმა, **ბასილი პირველმა** დათხარა თვალები?..

კონტრეფორმაციაში დასავლე-თის ეკლესიას მართლაც დაუბრე-ნა მორალური სიმტკიცე, სულიერი ცეცხლი, რომლის მსგავსი გვიანი შუა საუკუნეების შემდეგ არ ყოფი-ლა. მაგრამ ისიც მართალია, რომ ეს გამარჯვება მას საერო ხელისუფ-ლების დახმარების გარეშე არ მოუ-პოვებია: უმთავრესი როლი ამ დრა-მაში ესპანეთის მეფემ, **ფილიპე II-მ** შეასრულა. როგორც ვიცით, იმპერატორმა **კარლოს V-მ** აუგესტურგთა დინას-ტია არ შტოდ გაყო. ესპანეთის ტახ-ტი ფილიპეს ერგო, აგსტიკოსი, უნე-რეთისა და ბოჰემიისა კი იმპერატ-ორ ფერდინანდს. იმპერატორის ტი-ტული მას ერთგვარ “პლატონურ” ძალაუფლებას ანიჭებდა გერმანიის სახელმწიფოებზეც. ესპანეთის მე-ფე ფილიპე, თავის მხრივ, ბატონო-ბდა ფლანდრიაში, იტალიის მნიშვნე-ლოვან ნაწილსა და ამერიკის იმ თვალუწვდნელ მიწებზე, რომლებ-საც მისთვის **ერნანდო კორტესი, ფრანსისკო პისარო** და სხვა კონკი-სტადორები მოიპოვებდნენ.

დინასტიის დაყოფამ კი არ დაა-უსტკა, გააძლიერა ესპანეთი, რომ-ის მეფე გათავისუფლდა მუდმივი და შემანუხლებლი გერმანული პრობლემებისგან. ამერიკული კო-ლონიების წყალობით ფილიპეს მა-ინც შეეძლო იმის თქმა, რომ მის სა-მფლობელოში მზე არასოდეს ჩადი-ოდა. თანაც თვალუწვდნელი იმპე-რიის სიმძიმის ცენტრი განასზღე-რული იყო: მადრიდი. თუმცა კი ეს ადგილი იმ დროს კასტილიურ ქვეან უდაბნოში დაკარგული, ღვთისა და კაცისაგან დავიწყებული სოფელი იყო. ფილიპემ ამ სოფელში ფარაო-ნითა საკადრისი სამეფო სასახლე ააგებინა — სახელგანთქმული ეს-კურიალი, რომელიც ესპანეთის მე-ფეებისთვის არა მარტო საცხოვ-რებელი, არამედ აკლდამაც გახდა. თვით მეფე გიგანტური სასახლის რამდენიმე სპარტანულად განყო-ბილ ოთახში ცხოვრობდა ასექტურ-ად და იქიდან თითქმის არასოდეს გამოდიოდა. თვით ქალაქი მოვიკი-ანებით აშენდა, როგორც სამეფო სასახლის დამატება — ის დღესაც ატარებს აბსტრაქტული, ბიუროკ-რატული და სამხედრო დედაქა-ლასი იერს.

ფილიპე ოცი წლის ასაკშიც მა-რტოსული და პირქუმი ყვანელი იყო: აკკიატებული იმეანობა და დებურსიის წამალს იგი მუდმივ მე-ცადინეობასა და მოღვაწეობაში ეძ-ებდა. ეს მუშაობა დღემდე 16 საათს გრძელდებოდა. ფილიპეს მიერ აშე-რებული სახელმწიფოც თავის მმა-რთეულს ჰგავდა: მონოთეორი, დესპოტური, ქვეშევრდობთა მიმ-ართ დაუწმდბელი, მკაცრად იერა-რქიული და ცენტრალიზებული. მე-ფე ყველაფერს პირადად აფარებ-და: არ არსებობდა არც ერთი ადმი-ნისტრაციული თუ სასამართლო აქტი, რომელზედაც არ ყოფილიყო ამაყი ხელმოწერა — **Yo, el Rey**, მე, მეფე. ინკვიზიციის ტრიბუნალიც რომზე კი არა, ფილიპეზე იყო და-მოკიდებული. ამ ინსტრუმენტით აკონტროლებდა მონარქი, ან ეგო-რა, რომ აკონტროლებდა, ქვეშევრ-დობთა გონებასა და გულსიტქმას. სოციალური თვალსაზრისით, ფი-ლიპეს მმართველობის მოდელი შუა საუკუნეების რესპუბარკია იყო. წარჩინებულები და სამღვდე-ლოება უდიდესი პრივილეგიებით სარგებლობდნენ და ამის სანაცვლ-ოდ მეფისადმი უსიტყვო ერთგუ-ლებით უნდა გადაეხადათ. კარის ეტიკეტი უმკაცრესი იყო, ტიტუ-ლები — მღვერი და მაღალფარდო-

ინგლისის დედოფალი, ელისაბედ პირველი.

ვანი, ღირსების გრძნობა — ავადმ-ყოფურად გაზრდილი, ისე, რომ უმ-ცირესი საბაბიც კი სისხლიან დუ-ელს იწვევდა. თანაც უდიდეს ღირ-სებად შეიარაღებულ ძალებში სამ-სახური ითვლებოდა, სხვა სიტყვებ-ით კი ცხოვრების პარაზიტული ხე-რბი. ყოველგვარი სხვა სამსახური — ინტელექტუალური და მატერია-ლური — უღირსად იყო მიჩნეული. მცირე ხნის განმავლობაში ყოველ-გვარი შემოქმედებითი და მწარმო-ებლური შრომა ესპანეთში ქრისტი-ანობაზე მოქცეულ ებრაელთა და მუ-სულმანთა ხელში აღმოჩნდა. ეთ-ნიკური ესპანელი ან მღვდელი იყო, ან სამხედრო, ან სახელმწიფო მო-ხელე. თუ ადგილს ვერ პოულობდა, ამერიკას მიემგზავრებოდა, სადაც ყოველგვარი თავგადასავლის შესა-რე ფერდინანდს. იმპერატორის ტი-ტული მას ერთგვარ “პლატონურ” ძალაუფლებას ანიჭებდა გერმანიის სახელმწიფოებზეც. ესპანეთის მე-ფე ფილიპე, თავის მხრივ, ბატონო-ბდა ფლანდრიაში, იტალიის მნიშვნე-ლოვან ნაწილსა და ამერიკის იმ თვალუწვდნელ მიწებზე, რომლებ-საც მისთვის **ერნანდო კორტესი, ფრანსისკო პისარო** და სხვა კონკი-სტადორები მოიპოვებდნენ.

მართალია, 1559 წელს ესპანე-თმა და საფრანგეთმა ზავი დადეს, ამით ომები არ დასრულებულა. უზრალოდ, საფრანგეთის მმართ-ველი ვალუას დინასტია უკვე აღარ ითვლებოდა მტრად — ფრანგები შინაურ პრობლემებში ჩაერთვნენ. აქ **ფრანსუა II** მეფობდა, ფიზიკუ-რად და მორალურად ნაკულული ყმანელი, რომელსაც დედამ, **ეკა-ტერინე მედიჩიმ** მოტლანდის დედოფალი, **მარიამ სტიუარტი** შერთო ცოლად. მეფე დროს ედიჩ-ბურგში ატარებდა, დედამისი კი პარიზის მართვით იყო დაკავებუ-ლი. ქვეყანა კი კათოლიკეებსა და კალვინისტ ქუეწიეების შორის გაჩენილ ღრმა კრიზისს განიცდი-და. უკვე ოცდაათი წლის განმავ-ლობაში ეს კონფლიქტი საფრანგ-ეთის შიგნიდან ღრღნიდა და მის სა-გარეო პოლიტიკას აზარალებდა. თუ საფრანგეთში კათოლიკეები იმარჯვებდნენ, ეს ფილიპეს აძლე-ვდა ხელს, თუ ჰუგენოტები — მაშ-ინ მუდმივი ამბოხების პირობებში, მცხოვრები ფლანდრია და შოტლა-ნდია პოულობდნენ ნუგებს. 1573 წელს, წმინდა ბართოლომეის დღესა-ცნაულის ღამეს კათოლიკეებმა ჰუგენოტების მასობრივი ჟლეტა მოაწყვეს, მაგრამ ეს მხოლოდ ილ-უზია იყო: პროტესტანტები ფერფ-ლიდან აღდგნენ და საუკუნის ბო-ლოს დაუღალავი ბრძოლის ფასად მოქალაქეობის უფლებაც მიიღეს.

საფრანგეთში რელიგიური ომბა-ნობის ფასი შემდეგია: რვაასი ათა-სი დახოცილი ადამიანი და ასოც-დათი ათასი დანგრეული სახლი.

ამ ხანგრძლივი უბედურების გამო საფრანგეთს არ შეეძლო ეს-პანეთის მეტოქეობა. ეს როლი თან-დათანობით ინგლისმა აიღო თავის თავზე. მაგრამ ჯერ-ჯერობით ეს სამეფოც საკმაოდ ღარიბი იყო და მის მოსახლეობას სულ 4 მილიონი მცხოვრები შეადგენდა. ინგლისის მეფემ, **ჰენრი VIII-მ** თავის შემდეგ ნამდვილი ქაოსი დატოვა. უკვე ვი-ციით, რომ მან ანგლიკანური ეკლე-სია დააარსა, რომელიც პროტეს-ტანტული არ ყოფილა, რადგან ყვე-ლა კათოლიკურ დოგმას იზიარებ-და. უზრალოდ, რომის პრიმატისა და ორისაღიქვისგან გათავისუფ-ლდა. შემდგომი მეფე, **ედუარდი** კათოლიკეთა მდევნელი იყო, მაგრ-ამ გარდაიცვალა და მემკვიდრე არ დაუტოვებია. ჰენრის ქალიშვილი **მარიამი**, კათილიკე იყო და იმდენი სისასტიკე გამოიჩინა ანგლიკანთა მიმართ, რომ შესაბამისი მეტსახე-ლიც დაიმსახურა — **Bloody Mary**, სისხლიანი მარიამი, საიდანაც მომ-დინარეობს ცნობილი კოქტეილის, არაყში არეული ტომატის წვენის სახელწოდება. მარიამი ცოლად გა-ჰყვა ესპანეთის მეფეს, **ფილიპე II-**ს, როს შედეგად ინგლისი ესპანეთის კოლონიად უნდა ქცეულიყო, მაგრ-ამ ქორწინება უშეილო გამოდგა, მარიამი კი მალე გარდაიცვალა.

ნისლიანი ალბიონის ტახტზე **ელისაბედი** ავიდა, ჰენრისა და **ანა ბოლეინის** ქალიშვილი. მარიამის სისასტებას იგი სრულიად შემთხ-ვევით გადაურჩა. ალბათ თვითონ კვდილის შედეგად გვირგვინს ტიუ-დობაში დაქორეგების შემდეგ, მოტ-ლანდიელი მარიამ სტიუარტი დაე-პატრონებოდა და ინგლისს საფრა-ნგეთი გააკონტროლებდა.

ელისაბედის გამეფებისას არაე-ნი ვარაუდობდა, რომ ეს გოგონა სიბერემდე შერჩებოდა ტახტზე, მისი მეფობის პერიოდი კი ინგლის-ის ისტორიის ოქროს ხანად მოინა-ბებოდა. ვითარება მართლაც სა-სნაულის ღამეს კათოლიკეებმა ჰუგენოტების მასობრივი ჟლეტა მოაწყვეს, მაგრამ ეს მხოლოდ ილ-უზია იყო: პროტესტანტები ფერფ-ლიდან აღდგნენ და საუკუნის ბო-ლოს დაუღალავი ბრძოლის ფასად მოქალაქეობის უფლებაც მიიღეს.

მარიამ სტიუარტი

კათოლიკური ვითარების კარნა-ვი

რეფორმაციის ომები

უფრო ეკადრებოდა: ჩემთვის მეფე კი არა, უზრალო ნაბიჭვარი ხარო. ამის შემდეგ ელისაბედმა თავისი ხელი ფილიპეს აღუთქვა. ეს ევრო-პის ისტორიაში ყველაზე ხანგრძ-ლივი დანინდვა იყო, რომელიც ქო-რწინებით არ დასრულებულა: ელი-საბედმა თავის პოლიტიკურ აღმავ-ლობაში საჭირო დრო მოიგო.

ამ სენტემენტალურ ისტორიაში ელისაბედის პიროვნება ჩანს. იგი მხოლოდ სანახევროდ იყო ქალი: რალაც ფიზიკური ნაკლისა თუ ენ-დოკრინული დისფუნქციის გამო მი-სი ორგანიზმი სრულყოფილებისაგ-ან შორს იდგა, რის გამოც “ქალწულ დედოფალს” უწოდებდნენ. მაგრამ “ქალწულიც” მხოლოდ სანახევროდ იყო, რადგან მთელი ცხოვრების გა-ნმავლობაში განუწყვეტლივ იცვლი-და საყვარლებს. არასოდეს მიუღია საბოლოო გადაწყვეტილება და ალ-ბათ ეს იყო მისი პოლიტიკური წარ-მატების საიდუმლო. პატარაობიდა-ნეე მიეჩვია პროტესტანტ ძმასა და კათოლიკე დას შორის ბალანსირებ-ას და ეს დამახასიათებელია მისი სარწმუნოებრივი არჩევანი არ ყო-ფილა სინდისის შინაგანი ხმა, არამ-ედ პოლიტიკური ვითარების კარნა-ხი. თუმც სექსუალურად არ ყოფი-ლა სრულყოფილი, ინტუიცია და მუდმივი ორასზროვნება ნამდვილად ქალური ჰქონდა. მის რთულ ხასია-თში ყველაფერი მოიპოვებოდა და სულის ყოველ წახზავს ასევე ძლიე-რად გამოხატული სანიაბამდეგო მხარე უპირისპირდებოდა. ამის წყა-ლობით ეს ნახევარქალი მეთვლე-ტე საუკუნის ყველაზე სრულყოფ-ილ სახელმწიფო კაცად იქცა.

უპირველეს ყოვლისა, თავისი ქვეყნის დამოუკიდებლობა და ში-ნაგანი სტაბილურობა უნდა მოე-წაგებინა. პირველ ესპანეთთან ურთიერთობას ნიშნავდა, ამიტომ ელისაბედმა ფილიპესთან საქო-რინო პირობა დაიღო. სხვანაირად ვერ შეძლებდა საფრანგეთის მხრი-დან მუქარის არიდებას. აქ მარიამ სტიუარტისა და ფრანსუას ქორწი-ნება იყო ყველაზე დიდი საფრთხე...

მარიამ სტიუარტი ელისაბედის სრული ანტიპოდა იყო: პოლირობ-ით გამსჭვალული, ვნებიანი და უე-იღურესი გადაწყვეტილებების მო-ყვარული. მის ქვეშევრდომებს უყ-ვარდათ, რადგან ღამაში ქალი იყო და ლუსტი ეგონათ, განსაკუთრებ-ნი დაქორეგების შემდეგ. მაგრამ კალვინიზმზე მოქცეულ შოტლან-დიელებს სძულდათ მისი კათოლი-კობა და ფრანგული გემოვნება. ელისაბედიც ნელ-ნელა აშნიფებდა და იყენებდა ამ უკმაყოფილებას მარიამის ქრავშუტობამაც არ და-აყოვნა საბაბთა მიცემა. ქმრის სიე-ვდილის შემდეგ შოტლანდიის დე-დოფალი თავის კარისაკენ, **დარნ-ლის** გაჰყვა ცოლად. დარლი თვრებოდა და დედოფალს სცემდა. მაშინ მარიამმა იტალიელი მდივანთ-ან, ენიმე **რიცოსთან** ჰპოვა ნუგები. დარლიმ ცოლის თვალნი გაუყა-რა იტალიელს ხანჯალი. ცოტა ხნის შემდეგ დარლი ავად გახდა და ლოკინს მიჯაჭვული თავის ციხე-დარბაზიანამ აფეთქდა. ნაღმის ჩა-დება გრაფ **ზოსუელს** დაბრალდა, მაგრამ მარიამმა შეწყვიტა გამოიძე-ბა და ექვმიტხილს ცოლად გაჰყ-ვა. აქ კი ქვეშევრდომებმა ვერ მოი-თმინეს და აჯანყდნენ. მარიამ სტი-უარტს სხვა არავფილი დარჩენოდა, თუ არა ინგლისში გაქცევა.

ელისაბედმა თავისი ნათესავი მეფურად მიიღო. მარიამი უზაღუ-რი აღმოჩნდა: ხან ფრანგებთან, ხან ესპანელებთან შედიოდა იდუმალ კავშირში და ერთი მეორის მიყო-ლებით აწყობდა შეთქმულებებს ინგლისის ტახტის წინააღმდეგ. სა-ზოგადოებრივი აზრი მის დასჯას მოითხოვდა. მაგრამ ელისაბედი ღამის ოცი წლის განმავლობაში ითმენდა შურაცხყოფას. მხოლოდ 1587 წელს აიყვანა ეშაფოტზე მა-რიამ სტიუარტი და ისიც იმიტომ, რომ ჰორიონტზე “დაუმარცხებუ-ლი არმადის” იალქნები გამოჩნდა — ესპანეთის მეფე, ფილიპე II, მა-რიამ სტიუარტის მიერ ნაქმუტუ-ლი მოისწრაფოდა ინგლისის დასა-პყრობად.

არ უნდა ვიფიქროთ, რომ ოცნ-ლიანი მოთმინება სისხლისღვრის სიძულვილმა განაპირობა. როცა საჭირო იყო, ელისაბედი საკუთარ საყვარლებსაც აგდებინებდა თავ-ებს. უზრალოდ, მარიამის დასჯას, უპირველეს ყოვლისა, კალვინის-ტები მოითხოვდნენ. მათი სურვილ-ის დამყაფილები კი იმას ნიშნავ-და, რომ სტიუარტის დემოკრატება და რესპუბლიკელებს აძლიერებდა. ელისაბედს არ სურდა თავისუფლე-ბის მოყვარულთა მძევლი ყოფი-ლიყო საკუთარ სამეფოში.

*ნოდარ ლადარიი
ლილა გეზარაშვილი*

თემაზათი 18.10

რუსთავი - 2

07.30 დილა მშვიდობისა 08.00 "ტელეღიპუ-ცები" 10.00 სერიალი "კულები და ვარდები" 11.00 ღამის შოუ 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.50 კურირი 12.20 სერიალი "შვეყარებუ-ლი ქალები" 13.30 სერიალი "წმინდა ინგო-სური მკვლელობები" 14.00 სერიალი "ბეჰე-რები პოლზი" 16.30 სერიალი "კულები და ვა-რდები" 17.25 პრეტერისტები 18.20 "ჯეტსუ-ნი" 18.55 სერიალი "ბეჰვერი პოლზი" 19.40 პატრული 19.50 სერიალი "შვეყარებულე ქა-ლები" 22.00 თამაში "ვევლაჰე ჭკვიანი" 23.00 დოკ. ფილმი [ბი-ბი-სი] 00.00 მხ. ფილ-მი "ტურბულენტურია-2: ფრენის მიში" (18) (კრეგ შვერი) 02.10 პატრული

TV5

06.00, 08.00, 09.00(კანად) 12.00, 15.00(ბელ-გია) 16.00, 18.15, 20.00, 24.00, 02.05(მევიცა-რია), 02.35(აფრიკა), 04.00 TV5-ის საინფორ-მაციო გადაცემები. 11.00, 14.00, 19.00, 22.00 TV5-ის საინფორმაციო გამომშვები. 08.00 ინტერპოლი. პრიდოლი დამანავების წინაა-ღმდეგ. დოკ. ფილმი. 08.30 ტელეფილმი. 11.05 ზოგ-ზაგ კაცე. 15.35 ციფრები და ასობეი. ტელეოთამაში. 16.30 დიდი ზღვერები. მხ. ფილმი. რეჟისორი ერეკ ლუიკი. 2003, 18.30 კიოთხები ჩემპიონისთვის. ტელეოთამაში. 20.25 გადაცემა: თალსა. 22.15 ციფი სიმაგ-რების ისტორია. 23.00 გადაცემა: თვალსა-წერის ისტორია. 23.30 გადაცემა: თვალსა-წერის ისტორია. სუდენ დროი. 04.20 ეს ყოფი ომხ. ტშ-უსმსირილი.

პირველი არხი

07.30 ალიონი 09.40 მულტსერიალი "მარსუ-პოლში" 10.00 "იმღერე რამე" 10.30 მხ. ფილ-მი "მაციორი გილავ ივადე" 12.00, 18.00, 20.00, 23.00 მომადე 12.15 სერიალი "სკულე-ლობია ძიების განყოფილება" 13.00 კონ-ცერტი 14.00 სერიალი "მუსიკური გოგონა" ფილმი "ლევანდარული თეიმფრენები" 15.20 "ფორტუნი" 16.00 მოამდე ინდესლორ ენაზე 16.05 სერიალი "უშმირები" 16.30 ფრამენტები სერიათისთვის 17.00 მულტ-ფილმი 17.25 ჩემი მშენებელი ლდი 18.00 კე-სტნიკი 18.20 სერიალი "ზუდის რაგა" მე-2 ს. 19.00 "იმღერე რამე" 19.30 ბასტი-ბუზე 21.05 სერიალი "სკულელობია ძიების გან-ყოფილება" 22.00 ძაღლის მატარებელი 00.00 მხ. ფილმი "ჩემებრ ღამაზი გოგონ" (კ)

202

10.00 დებატები (განმ.) 12.00 ქართული ესტ-რადის ვარსკვლავები 13.00 სერიალი "შუს-კულები" (გან.) 20.00 ვიპ-შოუ 21.00 ქართუ-ლი ესტრადის ვარსკვლავები 22.00 სერიალი "შუსკულები" (გან.) 20.00 ვიპ-შოუ 21.00 ქართუ-ლი ესტრადის ვარსკვლავები 22.00 სერიალი "შუსკულები" 22.20 ნიკა ქავთარაძის ანეკ-დოტები 22.30 მიშველი სიმართლე 22.40 "კე-ნი" 23.00 დებატები 202-ზე

12.00 საბავშვო პროგრამა "ინკონტინი" 13.00 ვარსკვლავები ვაგანოზზე 14.00 ინდ. მხ. ფილმი "სიყვარული ვაგიკოზე" (კ) 17.00, 19.00, 20.30, 00.00 საინფორმაციო პროგრამა "დღეს" 17.20 სერიალი "მოწილე" 19.20 საბეტრი 21.00, 00.30 ქართული მუსიკა 22.30 "საქმე და კურონოტი" 23.00 სერიალი "ნარჩიტა მომღერლი ჩიტია"

გ მზი

09.00 "გებატეგებათ ბარტ ვუფლი" 09.30 სე-რიალი "ჩენტი ვეტრინი" 10.30 სერიალი "სინოი ვინაწლი" 11.00, 13.00, 14.00, 16.00 საინფ. გამომშვება "შზერა" 11.10 სერიალი "უპუი" 11.35 კრიმინ. დრამა "სთმ: დანაშაუ-ლის ადგილი ლას გვეჯას" 12.05 ტელეფურ-ნალი "სიცმა" 13.05 სერიალი "პოლიცილი ქალები" 14.15 "ფარული კამერა" 14.45 "შუსკა მზეზე" 15.00 სერიალი "მარია ემილია" 16.05 სერიალი "პოლიცილი ქალები" 17.00, 19.00, 20.00 საინფ. გამომშვება "შზერა" 17.20 "ფარული კამერა" 17.50 "გებატეგებათ ბარტ ვუფლი" 18.20 ტელეფურნალი "დები ტრევისის საოცარი სახეი" 13.05 სე-რიალი "პოლიცილი ქალები" 14.15 "ფარუ-ულ კამერა" 14.45 "შუსკა მზეზე" 15.00 სე-რიალი "მარია ემილია" 16.05 სერიალი "პო-ლიცილი ქალები" 17.00, 19.00, 20.00 საინფ. გამომშვება "შზერა" 17.20 "ფარული კამერა" 17.50 "გებატეგებათ ბარტ ვუფლი" 18.20 ტელეფურნალი "დები ტრევისის საოცარი სახე-ლი" 21.15 სერიალი "უპუი" 21.45 კრიმინ. დრამა "სთმ: დანაშაულის ადგილი ლას გე-გასი" 22.45 "არჩევენის ზღვარზე" 23.45 მხ. ფილმი "შე ერწები" (15) (სოფი მარსი)

1

18.00 მინისერიალი "შეღების შვილი" მე-2 ს. 19.40 დოკ. ფილმი 20.40 კინოცენტრ 22.15 მხ. ფილმი "ზაღარი პლუს პოლუცენი" (15)

2

19.00 სიკ. პარლამენტის მაჟორიტარ კანდი-დატია შუალედური არჩევნები 20.00 მულტ-ფილმი 20.25 "იმღერე რამე" 20.50 სერია-ლი "უშმირები" 3-4 ს. 21.45 ბასტი-ბუზე 22.00 კინოცენტრ - მ. სტესიკვერამე. 1-ლი ს. 23.00 მხ. ფილმი "მუდრილი სავენი" (კ)

ნიმდი

07.00 სერიალი "უკიდურესი ზღვარი" 07.30 დოკ. სერიალი "ვევლაზე ესტრემალური" 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00 ქრო-ნიკა 08.10 ანიმაციური ფილმი "სანდლოკინ - მალაიზიის ვეფხეი" 08.25 "იმედის" დილა 09.20 "პეტტიორი" 10.05 სერიალი "ტუტუები" 11.15 სერიალი "ჟავა და ლუდი" 12.20, 04.10 იმედის მელოდები 12.40, 16.25, 03.40 ტე-მარკები 13.15 მხ. ფილმი "უდამინს მიოვა-რა" (კ. ჯ.ვოლი) 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 03.30 ქრონიკა 15.20 სერიალი "კლონი" 16.40 დოკ. სერიალი "საუკუნის გა-მოჩენილი ქალბატონები" 1-ლი ს. 17.25 სხ. პროგრამა "გოლი" 18.05 სერიალი "ტუტუე-ბი" 20.00 სერიალი "კლონი" 20.55 სერიალი "ჟავა და ლუ-დი" მე-3 ს. 22.50 საქმე 23.20 "არჩევენი თუვენ" 00.35 სხ. პროგრამა "გოლი" 01.00 "პეტტიორი" 01.35 სერიალი "ნუბ ბრევისი" 03.10 იმედის მელოდები

1 OPT

Профилактические работы 12.00, 15.00, 19.00 Новости 12.10 Сериал "ЖЕНЩИНЫ В ЛЮБВИ". 13.00 Джим Керри в комедии "БЮРС ВОСМОГУЩИЙ". 15.20 "Угадай мелодию" 15.20 "Последний герой". Супергери. 17.00 "Пять вечеров". Понедельник. 18.00 Вечерние новости. 18.20 "Пан или пропал". Поединок с Николаем Фоменко. 19.00 Сериал "КЛОН". 20.00 Жди меня. 21.00, 00.30 Время. 21.30 Сериал "МОСКОВСКАЯ САГА". 22.40 Премьера. 23.50 "Фабрика звезд". 00.10 Испания. "Славянская Тропа". 00.40 Алена Свиридова в программе "ПРИНЦИ ЭСТРИ". 01.10 Оки Снай в комедии "РУССКИ ИЗ СНОВА". 02.50 Харви Кейтэй в фильме "СВЯЩЕННЫЙ ДЫМ". 04.50 Сериал "Специальное подразделение П".

რწვ

06.00 "Сегодня утром", 09.05 Сериал "БЕЗ СЛЕДА: УЛИЦА КЛЕНОВ". 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.30 "Сегодня" 10.20 Криминальная Россия. 10.55 Сериал "АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ-5: ДВЕ МОНЕТКИ". 13.35 Сериал "АВДЮКА: ДЕЛО ПРОСТЫХ ЛЮДЕЙ". 15.35 Чрезвычайное происшествие. 16.20 Ток-шоу "Принцип домино". 17.25 Сериал "КАМЕНСКАЯ: НЕ МЕШАЙТЕ ПАЛАЧУ". Часть 1-я. 18.35 Чрезвычайное происшествие. 19.40 Сергей Маховиков в сериале "СЛЕПОЙ". 1-я с. 20.50 Сериал "КОДЕКС ЧЕСТИ". 13.30 Сериал "ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА: ВАНДАЛЫ". 13.30 Сериал "КОДЕКС ЧЕСТИ". 15.35 Чрезвычайное происшествие. 16.20 Ток-шоу "Принцип домино". 17.25 Сериал "КАМЕНСКАЯ: НЕ МЕШАЙТЕ ПАЛАЧУ". Часть 2-я. закл. 18.35 Чрезвычайное происшествие. 19.40 Сериал "КОДЕКС ЧЕСТИ". 22.00 "Страна и мир". 23.25 Футбол. Лига чемпионов. "РЕАЛ" (Испания) - "ДИНАМО" (Украина) 01.00 "Футбольный клуб" с Василием Утиним. 02.25 Бильярд.

სამხმარათი 19.10

რუსთავი - 2

07.30 დილა მშვიდობისა 08.00 "ტელეღიპუ-ცები" 10.00 სერიალი "კულები და ვარდები" 11.00 თამაში "ვევლაზე ჭკვიანი" 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 02.00 კურირი 12.20 სე-რიალი "შვეყარებულე ქალები" 13.30 მხ. ფი-ლმი "ტურბულენტურია-2" 15.25 სერიალი "ზევერლი პოლზი" 16.30 სერიალი "კულები და ვარდები" 17.25 "ტელეღიპუცები" 18.20 "ჯეტსუსი" 18.55 სერიალი "ბეჰვერი პოლ-ზი" 19.40 პატრული 19.50 სერიალი "შვეყა-რებულე ქალები" 22.00 საფეხბურთო მიმო-ხილვა 22.45 ჩემპიონთა ლიგა: "ოუგენტსუ-ნი"-ზაიერნი" 02.20 პატრული

TV5

06.00, 08.00, 09.00(კანად) 12.00, 15.00(ბელ-გია) 16.00, 18.15, 20.00, 24.00, 02.00(მევიცა-რია), 02.30(აფრიკა), 04.00 TV5-ის საინფორ-მაციო გადაცემები. 11.00, 14.00, 19.00, 22.00 TV5-ის საინფორმაციო გამომშვები. 07.05 აფგური - პირენს ტეკ. დოკ. ფილმი. 08.30 ტელეფილმი. 11.05 ზოგ-ზაგ კაცე. 15.35 ციფრები და ასობეი. ტელეოთამაში. 16.30 პეტუფური თემა. 18.30 კიოთხები ჩემპიონისთვის. ტელეოთამაში. 19.05 სამხრეთის ანარეკლი. 24.30 გადაცე-მა: კრისოკრიდი. 04.05 თუვენ სოფლული ხარონ? მხ. ფილმი. რეჟისორი ლიონიდე ეპი. 2004.

პირველი არხი

07.30 ალიონი 09.40 მულტსერიალი "მარსუ-პოლში" 10.00 "იმღერე რამე" 10.30 მხ. ფილ-მი "ზაფხები-თიანამდევნობის სახით" 12.00, 15.00, 20.00, 23.00 მოამდე 12.15 სერიალი "სკულელობია ძიების გან-ყოფა საკრი. ტურნირი 14.00 მოამდე ისურ ტურნირი 14.15 მომეტებელი გაფთა სა-კრი. ტურნირი 16.05 სერიალი "უშმირები" 16.30 ისტორიები 17.00 მულტსერიალი "მა-რსუპოლში" 17.25 "ამბიბე" 18.00 ეგესენი-კი 18.20 სერიალი "წერიფარკლეფთა და-მა" 19.00 "იმღერე რამე" 19.40 ბასტი-ბუზე 21.05 სერიალი "კარიბის ზუგაზე" 22.00 ქე-მტერიონ - მ. დოვაგელოზი 00.00 მხ. ფილმი "მუდრილი სავენი" (კ)

202

10.00 დებატები (განმ.) 12.00 ქართული ესტ-რადის ვარსკვლავები 13.00 სერიალი "შუს-კულები" (გან.) 20.00 ვიპ-შოუ 21.00 ქართუ-ლი ესტრადის ვარსკვლავები 22.00 სერიალი "შუსკულები" 22.20 ნიკა ქავთარაძის ანეკ-დოტები 22.30 მიშველი სიმართლე 22.40 "კენი" 23.00 დებატები 202-ზე

14.00 ქართული მუსიკა 16.00 "საქმე და კეო-ნოიკა" 17.00, 19.00, 20.30, 00.00 საინფორ-მაციო პროგრამა "დღეს" 17.15 სერიალი "მოწილე" 19.20, 21.00 საბეტრი 22.30 ოლიმპ-პიადე დამთავრდა, ოლიმპიადე იწყება 23.00 სერიალი "ნარჩიტა მომღერლი ჩიტია" 00.30 ქართული მუსიკა

გ მზი

09.00 "გებატეგებათ ბარტ ვუფლი" 09.30 სე-რიალი "ჩენტი ვეტრინი" 10.30 სერიალი "სინოი ვინაწლი" 11.00, 13.00, 14.00, 16.00 საინფ. გამომშვება "შზერა" 11.10 სერიალი "უპუი" 11.35 კრიმინ. დრამა "სთმ: დანაშაუ-ლის ადგილი ლას გვეჯას" 12.05 ტელეფურ-ნალი "სიცმა" 13.05 სერიალი "პოლიცილი ქალები" 14.15 "ფარული კამერა" 14.45 "შუსკა მზეზე" 15.00 სერიალი "მარია ემილია" 16.05 სერიალი "პოლიცილი ქალები" 17.00, 19.00, 20.00 საინფ. გამომშვება "შზერა" 17.20 "ფარული კამერა" 17.50 "გებატეგებათ ბარტ ვუფლი" 18.20 ტელეფურნალი "დები ტრევისის საოცარი სახე-ლი" 21.15 სერიალი "უშმირები" 21.45 კრიმინ. დრამა "სთმ: დანაშაუ-ლის ადგილი ლას გვეჯას" 22.45 "არჩევენის ზღვარზე" 23.45 მხ. ფილმი "წყლის წინა" (15) (მონ პენი)

1

18.00 მინისერიალი "შეღების შვილი" მე-2 ს. 19.40 დოკ. ფილმი 20.40 კინოცენტრ 22.15 მხ. ფილმი "ზაღარი პლუს პოლუცენი" (15)

2

19.00 სიკ. პარლამენტის მაჟორიტარ კანდი-დატია შუალედური არჩევნები 20.00 მულტ-ფილმი 20.25 "იმღერე რამე" 20.50 სერია-ლი "უშმირები" 3-4 ს. 21.45 ბასტი-ბუზე 22.00 კინოცენტრ - მ. სტესიკვერამე. 1-ლი ს. 23.00 მხ. ფილმი "მუდრილი სავენი" (კ)

ნიმდი

07.00 სერიალი "უკიდურესი ზღვარი" 07.30 დოკ. სერიალი "ვევლაზე ესტრემალური" 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00 ქრო-ნიკა 08.10 ანიმაციური ფილმი "სანდლოკინ - მალაიზიის ვეფხეი" 08.25 "იმედის" დილა 09.20 "პეტტიორი" 10.05 სერიალი "ტუტუები" 11.15 სერიალი "ჟავა და ლუდი" 12.20, 04.10 იმედის მელოდები 12.40, 16.25, 03.40 ტე-მარკები 13.15 მხ. ფილმი "უდამინს მიოვა-რა" (კ. ჯ.ვოლი) 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 03.30 ქრონიკა 15.20 სერიალი "კლონი" 16.40 დოკ. სერიალი "საუკუნის გა-მოჩენილი ქალბატონები" 1-ლი ს. 17.25 სხ. პროგრამა "გოლი" 18.05 სერიალი "ტუტუე-ბი" 20.00 სერიალი "კლონი" 20.55 სერიალი "ჟავა და ლუ-დი" მე-3 ს. 22.50 საქმე 23.20 "არჩევენი თუვენ" 00.35 სხ. პროგრამა "გოლი" 01.00 "პეტტიორი" 01.35 სერიალი "ნუბ ბრევისი" 03.10 იმედის მელოდები

1 OPT

06.00 "Доброе утро". 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости. 09.20, 21.30 Сериал "МОСКОВСКАЯ САГА". 10.30, 19.00 Сериал "КЛОН". 11.30 Док. детектив. "Химик" из Колумбии". Дело 2004 г. 12.20 Сериал "ЖЕНЩИНЫ В ЛЮБВИ". 13.30 Дисней-клуб: "Пило и Стин". 13.50 Приключенция Сериал "СОБАЧЬЕ ДЕЛО". 15.20 "Угадай мелодию" 15.50 Сериал "СТИЛЕТ". 17.00 "Пять вечеров". 17.30 Вторник. 18.20 "Пан или пропал". Поединок с Николаем Фоменко. 19.50 Сериал "УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ". 21.00, 23.30 Время. 22.40 Тайны. 22.40 Кремль - 9. "Три жены маршала Буденного". 23.50 "Фабрика звезд". 00.10 "Звезда-звезда". Алена Шаталова. 00.40 Юля. "За гранью реальности". 01.10 Александр Фатшин в детективе "КРОВЬ ЗА КРОВЬ". 03.05 Ллойд Боуэн в боевике "ДВОЙНОЙ АГЕНТ". 04.50 Сериал "Специальное подразделение П".

რწვ

06.00 "Сегодня утром", 09.05 Сериал "БЕЗ СЛЕДА: ПОДПОЛЬНАЯ ОЕТЬ". 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.45 "Сегодня" 10.15 Криминальная Россия. 10.55 Сериал "АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ-5: ДВЕ МОНЕТКИ". 13.35 Сериал "АВДЮКА: ДЕЛО ПРОСТЫХ ЛЮДЕЙ". 15.35 Чрезвычайное происшествие. 16.20 Ток-шоу "Принцип домино". 17.25 Сериал "КАМЕНСКАЯ: НЕ МЕШАЙТЕ ПАЛАЧУ". Часть 2-я. закл. 18.35 Чрезвычайное происшествие. 19.40 Сериал "КОДЕКС ЧЕСТИ". 22.00 "Страна и мир". 23.25 Футбол. Лига чемпионов. "РЕАЛ" (Испания) - "ДИНАМО" (Украина) 01.00 "Футбольный клуб" с Василием Утиним. 02.25 Бильярд.

თემაზათი 20.10

რუსთავი - 2

07.30 დილა მშვიდობისა 08.00 "ტელეღიპუ-ცები" 10.00 სერიალი "კულები და ვარდები" 11.00 "ღამის შოუ" 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 02.00 კურირი 12.20 სერიალი "შვეყარებუ-ლი ქალები" 13.30 მხ. ფილმი "ბებური ყაჩა-ლები" 15.15 ჩემპიონთა ლიგა: "ოუგენტუსი"-ზაიერნი" 17.25 "ტელეღიპუცები" 18.20 "ჯეტსუსი" 18.55 სერიალი "ბეჰვერი პოლ-ზი" 19.40 პატრული 19.50 სერიალი "შვეყა-რებულე ქალები" 22.00 საფეხბურთო მიმო-ხილვა 22.45 ჩემპიონთა ლიგა: "მილანი"-ზარსელინი" 02.20 პატრული

TV5

06.00, 08.00, 09.00(კანად) 12.00, 15.00(ბელ-გია) 16.00, 18.15, 20.00, 24.00, 02.00(მევიცა-რია), 02.30(აფრიკა), 04.00 TV5-ის საინფორ-მაციო გადაცემები. 11.00, 14.00, 19.00, 22.00 TV5-ის საინფორმაციო გამომშვები. 8.30 ტელეფილმი. 10.30 ტელეფურნიკი. 11.05 ზოგ-ზაგ კაცე. 15.35 ციფრები და ასობეი. ტელეოთამაში. 16.30 მილე-ფი. მხ. ფილმი. რეჟისორი ფრანსუა ლტე-რიე. 1976. 18.30 კიოთხები ჩემპიონისთვის. ტელეოთამაში. 22.00 ადამიანები თეთრი სახ-ლიდან. დოკ. ფილმი. 22.45 გადაცემა: პირა-დე და საზღვაოფორები ციფრები. 04.20 სამძებრო პოლიცია. ტელესერიალი.

პირველი არხი

07.30 ალიონი 09.40 მულტსერიალი 10.05 "იმღერე რამე" 10.30 მხ. ფილმი "სარიალი" მე-2ს. 12.00, 15.00, 20.00, 23.00 მოამდე 12.15 სერიალი "სკულელობია ძიების გან-ყოფა საკრი. ტურნირი 14.00 მოამდე ისურ ტურნირი 14.15 დოკ. ფილმი "გვეგის ენა" 15.15 "სადამის საბურები" 16.00 მოამდე ინ-ტელისორ ქანზე 16.05 სერიალი "უშმირები" 16.30 "ქიმი ქალი" 17.00 მულტსერიალი 17.25 "მეული აფიზი" 18.00 ეგესენი-კი 18.20 სერიალი "ზღვის რაგა" 19.00 "იმღერე რა-მე" 19.40 ბასტი-ბუზე 21.05 სერიალი "სკულელობია ძიების განყოფილება" 22.00 "მოამდე თუვენზე" 00.00 მხ. ფილმი "სირალი" (კ) მე-2ს.

202

10.00 დებატები (განმ.) 12.00 ქართული ესტ-რადის ვარსკვლავები 13.00 სერიალი "შუს-კულები" (გან.) 20.00 ვიპ-შოუ 21.00 ქართუ-ლი ესტრადის ვარსკვლავები 22.00 სერიალი "შუსკულები" 22.20 ნიკა ქავთარაძის ანეკ-დოტები 22.30 მიშველი სიმართლე 22.40 "კენი" 23.00 დებატები 202-ზე

14.00 ქართული მუსიკა 16.00 სერიალი "ნა-რჩიტა მომღერლი ჩიტია" 17.00, 19.00, 20.30, 00.00 საინფორმაციო პროგრამა "დღეს" 17.20 სერიალი "მოწილე" 19.20, 21.00 საბეტრი 23.00 სერიალი "ნარჩიტა მო-მღერლი ჩიტია" 00.30 ქართული მუსიკა

გ მზი

09.00 "გებატეგებათ ბარტ ვუფლი" 09.30 სე-რიალი "ჩენტი ვეტრინი" 10.30 სერიალი "სინოი ვინაწლი" 11.00, 13.00, 14.00, 16.00 საინფ. გამომშვება "შზერა" 11.10 სერიალი "უპუი" 11.35 კრიმინ. დრამა "სთმ: დანაშაუ-ლის ადგილი ლას გვეჯას" 12.30 მეშვეც. გა-სართობი პროგრამა "დები ტრევისის საო-ცარი სახეი" 13.35 სერიალი "პოლიცილი ქალები" 14.15 "ფარული კამერა" 14.45 "შუს-სიკა მზეზე" 15.00 სერიალი "მარია ემილია" 16.05 სერიალი "პოლიცილი ქალები" 17.00, 19.00, 20.00 საინფ. გამომშვება "შზერა" 17.20 "ფარული კამერა" 17.50 "გებატეგებათ ბარტ ვუფლი" 18.20 მეშვეც. გასართობი პროგრამა "დები ტრევისის საოცარი სახე-ლი" 19.05 სერიალი "ჩენტი ვეტრინი" 20.45 სე-რიალი "სინოი ვინაწლი" 21.15 სერიალი "უპუი" 21.45 კრიმინ. დრამა "სთმ: დანაშაუ-ლის ადგილი ლას გვეჯას" 22.45 "არჩევენის ზღვარზე" 23.45 მხ. ფილმი "ინტალივი ხა-ტელის სახელი" (კ) (უგო ტონიცი)

1

18.00 მინისერიალი "შეღების შვილი" მე-3 ს. 19.40 დოკ. ფილმი 20.40 კინოცენტრ 22.15 მხ. ფილმი "ზაღარი პლუს პოლუცენი" (15)

2

19.00 სიკ. პარლამენტის მაჟორიტარ კანდი-დატია შუალედური არჩევნები 20.00 მულტ-ფილმი 20.25 "იმღერე რამე" 20.55 ლტერ-ფი სი შოუ

